

Prvi do devetog sata

Mihaelove škole

SD 270 - 1 svezak

O objavi sadržaja prvog razreda Slobodne škole za znanost duha

Prvi sat, Dornach, 15 veljače 1924

Drugi sat, Dornach, 22 veljače 1924

Treći sat, Dornach, 29 veljače 1924

Četvrti sat, Dornach, 7 ožujka 1924

Peti sat, Dornach, 14 ožujka 1924

Šesti sat, Dornach, 21 ožujka 1924

Sedmi sat, Dornach, 11 travnja 1924

Osmi sat, Dornach, Veliki petak, 18 travnja 1924

Deveti sat, Dornach, 22 travnja 1924

O objavi sadržaja prvog razreda Slobodne škole za znanost duha

Kada je Antropozofsko društvo ponovno uspostavljeno kao Opće antropozofsko društvo na Božić 1923/24, Rudolf Steiner je također ponovno uspostavio svoju ezoternu školu, koja se vodila u tri razreda od 1904. do 1914., kao Slobodna škola znanosti duha i proširio je uključivši umjetničku i znanstvenu sekciju. Zbog svoje bolesti u jesen 1924. i smrti 30. ožujka 1925. godine, mogao je početi osnivanjem samo prvog razreda i sekcija. Međutim, korak od Ezoterne škole do Slobodne škole znanosti duha bio je izvanredan. Ezoterna škola od Blavatsky bila je ovdje tajna. Samo oni koji su osobno bili zamoljeni da sudjeluju znali su za njeno postojanje. S druge strane, postojanje Slobodne škole, bilo je navedeno u javnom statutu Općeg antropozofskog društva.

Rudolf Steiner je radio u ovom javno objavljenom okviru od Božićne konferencije 1923. godine. Od ukupno 38 sati nastave koje je uspio održati do svoje bolesti, dostupno je 29 sati stenografskih zapisa, koji se – uz sve pomno provjerene dokumente – objavljuju kako bi se osigurala njihova vjerodostojnost i povezanost sa sabranim djelima Rudolfa Steinera u budućnosti, jer krajem 1995. prestaje opća zaštita autorskih prava za djela Rudolfa Steinera.

U to vrijeme Rudolf Steiner nije želio da se tekstovi koji su uz njegov pristanak stenografski zapisivani i također kucani po njegovom nalogu, daju na osobno čitanje. Jer jedan od strogih uvjeta škole – koje nije shvaćao kao proizvoljne mjere, već njihovu suštinu – značio je i to da se sadržaj treba usmeno priopćiti. Stoga su ovdje iskazane neke od njegovih najbitnijih izjava o uspostavi i unutarnjem životu Prvog razreda.

"Ovim satom želio bih vratiti *Freie Hochschule* kao ezoterijsku instituciju, zadatku koji je prijetio da joj bude otet posljednjih godina". (Prvi sat, Dornach, 15 veljače 1924.)

PRVI SAT

Dornach, 15 veljače 1924

Moji dragi prijatelji! Ovim satom želio bih vratiti *Freie Hochschule* kao ezoterijsku instituciju, zadatku koji je prijetio da joj bude otet posljednjih godina. Danas u ovom uvodnom i osnivačkom satu neće biti zadatak govoriti o tome što bi pobliže objasnilo upravo izgovorenu rečenicu; ali izgovarajući ovu rečenicu želio bih ukazati na važnost ovog trenutka i želio bih istaknuti da je ozbiljnost cijelog našeg pokreta, koja je svakim danom doista ugrožena i potkopavana, da ozbiljnost mora biti svojstvena cjelokupnom našem pokretu, da u našoj školi ta ozbiljnost mora biti posebno izražena. I to nije suvišna primjedba, jer uopće nije vidljivo da se stvarno vodi računa o toj ozbiljnosti.

Danas će se održati neka vrsta preliminarog uvoda, dragi moji prijatelji. Iznad svega, želio bih naglasiti da se u ovoj školi duhovni život treba shvatiti u njegovom pravom smislu, tako da treba dubinski voditi računa o tome da ono što se temelji na ovoj školi predstavlja instituciju koja dolazi izvana od Duha. Duhovni život može se produbiti u svim aspektima. Ali mora postojati središte iz kojeg se to produbljivanje odvija, a to središte treba vidjeti u Goetheanumu u Dornachu za one koji žele pripadati ovoj školi.

Stoga bih danas želio pokrenuti ovu školu – s onim članovima kojima je do sada mogao biti dat certifikat: započnite na način da postanete svjesni: u ovoj školi svaka izgovorena riječ izgovara se na način da se temelji na punoj odgovornosti prema duhu koji se otkriva u našem dobu, tom istom duhu koji se otkriva stoljećima i tisućljećima, ali u svakom dobu na poseban način. I taj duh, čovjeku želi dati ono što čovjek može primiti.

Mora nam od početka biti jasno da to nije neprijateljstvo prema svemu što čovjeku dolazi kroz svijet osjetila kada se u školi znanosti duha promatraju otkrivenja duha. Također nam mora biti jasno to da prepoznamo – ne podcjenjujemo – prepoznamo da svijet osjetila daje čovjeku svoja velika otkrića, nužne praktične naznake koje su toliko potrebne za život, da se ne smijemo osjećati ničim potaknuti da nekako zanemarimo ono što čovjeku dolazi iz svijeta osjetila.

Ali ovdje je važno primiti duhovnu objavu kao takvu s punom ozbiljnošću. Morat će pasti – moram unaprijed reći – neke predrasude, neka

tvrdoglavost, neka samovolja, koja je i danas duboko ukorijenjena kod članova škole. I trebat će se istražiti kako pronaći putove do vlastite tvrdoglavosti i svojevoljnosti koja onemogućuje da se pravilno sagleda ono što škola želi biti. Jer neki ljudi danas ne razmišljaju dovoljno ozbiljno o ovoj školi. A to se mora dogoditi postupno. I nema druge nego da malo po malo, u školi budu samo oni koji svaki detalj shvaćaju ozbiljno.

Prije svega, to zahtijeva sama stvar, a to s druge strane zahtijeva, težak put kojim ćemo morati ići protiv oporbe i potkopavanja koja se iz dana u dan sve više javljaju sa svih strana. Čak ni članovi škole tome ne pridaju dovoljno pažnje. Sve ovo, dragi moji prijatelji, mora se uzeti u obzir.

Naravno, ono što nam se u ovoj školi prvo pojavi pred očima duše, sastojati će se uglavnom od primanja onoga što se može dati iz duha. No, od članova škole morat će se također zahtijevati da idu teškim putem kojim će nailaziti na prepreke i potkopavanja.

O cijeloj stvari sam govorio i u našem biltenu 'Što se događa u Antropozofskom društvu?' i postavio jasnu razliku između *Općeg antropozofskog društva* i ove škole. I potrebno je da se ta razlika vrlo jasno osjeti od članstva škole i da se živi u skladu s tim, kako bi škola doista mogla doći do toga da za svoje članove ima samo one osobnosti koji zaista žele biti predstavnici antropozofije u svim aspektima života. Danas ovo izgovaram kako bih ukazao na ozbiljnost stvari.

Vašim srcima, vašim dušama, prvo bih želio donijeti ono što bi trebalo stajati kao ugravirano iznad naše škole. Stvar će biti u tome da se doista potpuno poistovjećujemo s onim što, izvučeno iz života duha, dolazi unutar ove škole u uho naše duše i u naše duševno poimanje. I tako počinjemo s riječima:

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
Život se otkriva u kreaciji;
Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
Beživotno je oblikovano;
Gdje osjetilna bića, snažne volje,
Griju se radosno u toplini postojanja;
Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;
Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
Za tvoje vlastito biće dan se mrači
Za dušu noć, duhovna tama;

I s brigom u duši okrećeš se
Svijetlu koje izlazi iz tame.

Želim to ponovno pročitati:

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
Život se otkriva u kreaciji;
Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
Beživotno je oblikovano;
Gdje osjetilna bića, snažne volje,
Griju se radosno u toplini postojanja;
Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;
Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
Za tvoje vlastito biće dan se mrači
Za dušu noć, duhovna tama;
I s brigom u duši okrećeš se
Svijetlu koje izlazi iz tame.

To bi nam trebalo reći da je svijet lijep i veličanstven, velik i uzvišen i da nam beskrajna raskoš objava izvire iz svega kao život u lišću i cvijeću, s bojom na boju dopire u naše oči iz vidljivog svemira; treba nas podsjetiti kako se božansko manifestira u svemu beživotnom, iz nežive materije u tisućama i tisućama kristala i nekristaliziranih oblika pod našim nogama, u vodi i zraku, u oblacima i zvijezdama; trebalo bi nas približiti činjenici da je sve božansko-duhovna objava, životinja koja luta prostranstvom i raduje se vlastitom postojanju, raduje se toplini vlastitog postojanja. I to bi nas trebalo podsjetiti kako smo vlastita tijela uzeli od svega što ima formu, s bojom na boju zeleni i raste. Ali također treba osvijestiti da se u svemu što je lijepo i uzvišeno i veličanstveno i božansko za osjetila, uzalud pitati što smo mi sami kao ljudska bića.

Prirodna egzistencija, ma koliko bila velika i moćna, svijetli prema nama, odjekuje prema nama, suprotstavlja nam se, grije nas - prirodna egzistencija, ona nam nikad ne daje, iako nam daje informacije o mnogočemu, o neizmjernom, o božanskom, nikada nam ne daje podatke o nama samima. Zato stalno moramo sebi ponavljati: ono što osjećamo kao naše unutarnje biće, nije satkano od onoga što nam dolazi ususret kao

ljepota i veličina i sjaj i moć od izvan nas samih. I pred našom dušom postavlja se pitanje: zašto ta esencija oko nas ostaje tamna i nijema, koje smo i sami dio?

I ono što bi nam se moglo učiniti kao oskudica, moramo doživjeti kao milost, tako da sebi kažemo, kažemo s punom ozbiljnošću, kažemo s jasnom strogošću: prvo sebe moramo učiniti ljudima, toplim u duši i snažnim u duhu, tako da, kao duh među ljudima, nađemo duh u svijetu.

Za to je, međutim, potrebno da se pripremimo, da ne dođemo lakomisleno do one granice osjetilnog svijeta na kojoj nam se može otvoriti objava duha. Za to je potrebno da sebi kažemo: ako nespremni pristupimo ovoj granici i odmah nam dođe puna svjetlost duha, zato jer još nismo prizvali snagu duha i toplinu duše nužnu za primanje duha, duh bi nas zdrobio i vratio u naše ništavilo.

Dakle, na granici između svijeta osjetila i svijeta duha, nalazi se taj glasnik bogova, glasnik duha, o kojem ćemo sve više i više čuti u sljedećih nekoliko sati, kojeg želimo upoznati bolje. To je onaj glasnik duha koji nas opominje kakvi trebamo biti i što moramo ostaviti po strani, kako bismo mogli na pravi način pristupiti objavama duhovnog svijeta.

I kada smo razumjeli, dragi moji prijatelji, da u odnosu na sve lijepo, sve veliko, sve uzvišeno u prirodi, postoji duhovna tama, prije svega za ljudsku spoznaju, iz koje se prvo mora roditi ono svijetlo koje nam govori ono što mi jesmo, što smo bili i što ćemo biti, onda nam također mora biti jasno da je prva stvar koju treba razumjeti iz ove tame, onaj glasnik duha koji nam šalje odgovarajuća upozorenja. Stoga pustimo riječi ovog glasnika duha da odzvanjaju u našoj duši i pustimo osobine ovog glasnika duha da zasjaju pred očima naše duše:

Iz tame se pojavljuješ, *[obraća se čovjeku]*

Tvoj lik se otkriva,

Ali i tvoja prispodoba,

Ozbiljna riječ duha u kozmičkom eteru

Odjekuje moćno u tvom srcu.

Glasnik duha tebi, jedini

Može osvijetliti put;

Pred njim se prostiru polja osjeta,

Iza njega zijeve ponor.

A ispred njegovih mračnih polja duha,

Blizu njegova zjapećeg bezdana,

Zvuči iskonska riječ stvoritelja:

Gledaj, ja sam jedina vrata do znanja.

Mora nam biti potpuno jasno da moramo opomenuti svoju dušu na sve što može doći od ovog duhovnog glasnika, da sve to moramo uzeti u obzir – kao što rekoh, upoznavati ćemo ga sve više i više u sljedećih nekoliko sati – da sve to moramo uzeti u obzir, prije nego se uputimo proniknuti u ono što nije s ove strane u poljima osjetila, već s one strane zijejavajućeg bezdana, ali je u početku uronjeno u duboku tamu za ljudsko znanje, iz koje svijetli samo ono lice glasnika duha, koje isprva izgleda slično samom čovjeku, ali se razvilo u divovsko i moćno, pa opet, ma koliko nalik čovjeku, forma mu je sjenovita, kao da je samo prispodoba čovjeka, ali koji opominje da nitko ne smije bez odgovarajuće ozbiljnosti tražiti ulazak u ono što je iza zjapećeg bezdana. Ozbiljni duhovni glasnik opominje da budete ozbiljni.

A onda, kada s dužnom ozbiljnošću čujemo njegov glas u duši, tada bismo trebali biti svjesni – isprva tiho, vrlo tiho i u apstrakcijama, koje bi nam trebale dati samo smjernice, dati nam orijentaciju iz duhovnog svijeta – kako bismo trebali preko bezdana koji pred nama zijeva i sputava nas da neoprezno ne zakoračimo, glas odjekuje:

Iz prostranstva kozmičkih bića,
 Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
 Iz koraka vremenskog tijeka,
 Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
 Iz dubine osjećaja srca,
 Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
 Svjetluca u duhovnim mislima
 Od božanskih iscjeliteljskih moći
 U svjetskim formativnim snagama
 Nadiruća riječ egzistencije:
 O, ti čovječe, spoznaj samog sebe.

Želim to ponoviti:

Iz prostranstva kozmičkih bića,
 Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
 Iz koraka vremenskog tijeka,
 Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
 Iz dubine osjećaja srca,
 Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
 Svjetluca u duhovnim mislima
 Od božanskih iscjeliteljskih moći
 U svjetskim formativnim snagama
 Nadiruća riječ egzistencije:
 O, ti čovječe, upoznaj sebe.

Iz ovih riječi može nam postati jasno kako se u tajne postojanja mora proniknuti iz svega što tka i radi u dubinama prostora i iz prostora otkriva kako se pravo znanje mora dokučiti iz onoga što se manifestira u tijeku vremena kao stvaralačka djelatnost, i kako se sve što se kao svijet otkriva u dubini ljudskog srca mora otvoriti iskrenom traganju duše. Jer sve to, jedino može biti temelj za ono istraživanje koje je čovjeku potrebno da bi dokučio vlastito 'Ja', u koje je svijet postavio cijeli zbroj svojih tajni, tako da iz toga 'Ja' izroni samospoznaja, da u tome može pronaći sve što mu je potrebno u zdravim i bolesnim danima na svom putu egzistencije između rođenja i smrti i što mora primijeniti i na drugom putu egzistencije između smrti i novog rođenja.

Ali za sve one koji se osjećaju da su članovi ove škole, trebala bi biti jasna činjenica da sve ostalo što se ne stječe ovim stavom nije pravo znanje, već samo vanjsko lažno znanje, da je sve ono što se računa kao znanost, kao znanje koje ljudsko biće upija prije nego postane svjesno upozorenja Čuvara praga duhovnog znanja, da je sve to samo pseudo-znanje. To ne mora ostati lažno znanje. Ne preziremo vanjsko pseudo-znanje. Ali mora nam biti jasna činjenica da će izići iz razine pseudo-znanja tek kada se preobrazi kroz ono što čovjek može znati o pročišćenju svog bića, o toj preobrazbi svog bića, koju stječe kada razumije opomenu glasnika duha, onog Čuvara na zjapećem ponoru znanja, ono što opominje glasnik duha koji sjaji iz tame u ime najboljih duhova, najboljih duhovnih stanovnika duhovnog svijeta.

Tko ne postane svjestan činjenice da zijeva bezdan između boravka u osjetilnim područjima s kojima moramo živjeti tijekom našeg zemaljskog postojanja između rođenja i smrti, između tog boravljenja u osjetilnim područjima i onoga što je u duhovnim područjima, tko ne stekne dužnu svijest o tome ne može steći istinsko, pravo znanje. Jer samo s tom sviješću čovjek može ući u istinsko, pravo znanje. Ne treba postati vidovit, iako znanje dolazi iz duhovnog svijeta iz istinske vidovitosti, ali mora steći svijest o onome što je tu kao podsjetnik u zjapećem ponoru o tajnama prostora, tajnama vremena, tajnama samog ljudskog srca. Jer idemo li u prostor, tu je ponor, idemo li u tijek vremena, tu je ponor, idemo li u svoje srce, tu je ponor.

A ova tri ponora, to nisu tri ponora, oni su jedan ponor. Jer ako idemo van u širine prostora, dok ne pronađemo duh gdje prostorne širine graniče jedna s drugom, hodamo u tijeku vremena sve dok ne dođemo na početak ciklusa, ulazimo u dubine ljudskog srca, onoliko duboko koliko sami možemo dokučiti: ova tri puta vode do jednog cilja, do jednog kraja, a ne do tri različita mjesta. Svo troje vodi do istog božansko-duhovnog, koje izvire u prazvoru svijeta, iz prazvoru svijeta plodi i hrani sve postojanje, ali i uči nas spoznati temelj postajanja za sva bića.

U tako ozbiljnoj svijesti danas trebamo stajati u svojim mislima tamo gdje govori ozbiljan duhovni glasnik, i trebamo slušati što on prenosi o posebnoj prirodi našeg vremena, naše sadašnjosti, kao prepreke koje moramo ukloniti kako bismo došli do istinskog znanja duha.

Prepreke, dragi moji prijatelji, prepreke duhovnoj spoznaji postojale su u svim dobima. U svim dobima ljudi su morali prevladati to i to, napustiti to i to, pod opomenom ozbiljnog čuvara praga duhovnog svijeta. Ali svako vrijeme ima svoje posebne prepreke. A ono što dolazi iz ljudske zemaljske civilizacije uglavnom nije sredstvo podrške, već samo sredstvo za sprječavanje ulaska u duhovni svijet. A upravo iz onog što proizlazi iz obične zemaljske civilizacije, čovjek svakog doba mora pronaći posebne prepreke koje su od izvan vremena usađene u njegovu prirodu i koje mora odbaciti prije nego stigne do zjapećeg ponora, o kojem govorimo, da bi ga mogao prijeći.

Stoga čujmo svečanog glasnika bogova kako govori o ovome:

Ali moraš poštovati bezdan;
Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
Ako žurno prođeš pored mene;
Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe
Kao neprijatelje znanja.

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
Koščate glave, sasušenog tijela,
Koža joj je zagasito plava;
Tvoj strah od stvaralačkog duha,
Stvorio je čudovište u tvojoj volji;
Pobjeđuje ga samo hrabrost u spoznaji.

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
Tijela žutog sa sivim točkama;
Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima

Napravila je slabića u osjećajima;
Vatra za znanjem mora je podčiniti.

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
Pojavljuje ti se prljavocrvena;
Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;
Tvoje kreativno znanje mora je ukrotiti.

Tek kad ovu trojicu poraziš,
Tvojoj duši će narasti krila,
Da preletiš bezdan,
Koji te odvaja od polja znanja,
Za kojim ti srce čezne
Da bi se posvetio iscjeljenju.

Opet ću pročitati:

Ali moraš poštovati bezdan;
Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
Ako žurno prođeš pored mene;
Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe
Kao neprijatelje znanja.

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
Koščate glave, sasušenog tijela,
Koža joj je zagasito plava;
Tvoj strah od stvaralačkog duha,
Stvorio je čudovište u tvojoj volji;
Pobjeđuje ga samo hrabrost u spoznaji.

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
Tijela žutog sa sivim točkama;
Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima
Napravila je slabića u osjećajima;
Vatra za znanjem mora je podčiniti.

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
Pojavljuje ti se prljavocrvena;

Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
 Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;
 Tvoje kreativno znanje mora je ukrotiti.

Tek kad ovu trojicu poraziš,
 Tvojim duši će narasti krila,
 Da preletiš bezdan,
 Koji te odvaja od polja znanja,
 Za kojim ti srce čezne
 Da bi se posvetio iscjeljenju.

To su, dragi moji prijatelji, tri najveća neprijatelja znanja za današnje
 čovječanstvo.

Sadašnji se čovjek boji kreativnosti duha. Strah sjedi duboko u duši. I taj
 strah želi sakriti. I zato taj strah oblači u sve vrste pseudo-logičke razloge
 kojima želi pobiti duhovna otkrivenja.

Čuti ćete, dragi moji prijatelji, s jedne ili druge strane kako prigovaraju
 duhovnom znanju. Ponekad je to odjeveno u pametna, ponekad u lukava,
 ponekad u glupa, logička pravila. Ali logička pravila nikada zapravo nisu
 razlog zašto ovaj ili onaj odbacuje znanje o duhu. Istina je da je to duh
 straha koji počiva, i djeluje duboko u čovjeku i koji se, kada dođe do glave,
 preobrazi u logičke razloge. *To je strah.*

Ali budimo jasni, nije dovoljno reći: ne bojim se. Svatko to može reći,
 naravno. Prvo moramo shvatiti sjedište i prirodu ovog straha. Moramo sebi
 reći da smo rođeni u sadašnjosti, u koju je ahrimanska strana smjestila
 duhove straha i da smo okaljani tim duhovima straha. I ako ih prikrivamo,
 oni i dalje nisu daleko od nas. I moramo pronaći sredstva i načine – a ova
 škola će dati upute – da nađemo hrabrosti da učimo o tim duhovima
 straha, koji kao čudovišta sjede u našoj volji. Jer ono što ljude danas često
 vodi do znanja – odnosno ono što oni kažu da to čini – ne može pružiti
 istinsko znanje, već to može samo hrabrost, unutarnja hrabrost duše koja
 daje snagu i sposobnost da se slijedi put koji vodi do istine, do pravog,
 svjetlošću ispunjenog duhovnog znanja.

I druga zvijer, koja se danas iz duha vremena ušuljala u ljudsku dušu kako
 bi postala neprijatelj znanja, ova druga zvijer koja vreba gdje god pođete, iz
 većine suvremene književnosti, iz većine galerija, iz većine skulptura, iz
 većine drugih umjetničkih djela, iz svih vrsta glazbe, danas se približila
 ljudima, što dovodi do rasula u školama, što dovodi do rasula u društvu, to
 je posvuda u peripetijama ljudi, ova druga zvijer, to je ona koja, da ne bi

morala priznati strah od duha, osjeća iznutra pobuđena da se ruga duhovnom znanju.

Ovo ismijavanje nije uvijek otvoreno izraženo, jer ljudi nisu svjesni onoga što je u njima. Ali htio bih reći da samo tanki zid debeo kao paučina dijeli svijest glave od onoga što se u ljudskom srcu danas želi rugati pravom duhovnom znanju. A kad ruganje izađe na vidjelo, to je tek kad više-manje svjesna ili nesvjesna drskost dotične osobe malo potisne strah. Ali, potaknuti čudnim unutarnjim silama, svi su danas u osnovi protiv otkrivenja duha. I ruganje se otkriva na najneobičnije načine.

I treća zvijer, to je mlitavost razmišljanja, udobnost razmišljanja, to je vrsta razmišljanja koja želi od cijelog svijeta napraviti kino, kino iz razloga što se tada ne treba razmišljati, nego se sve pred vama razmotava i vaše misli samo trebaju pratiti ono što se razmotava. Tako bi danas čak i znanost htjela pratiti vanjsku egzistenciju s pasivnim mislima. Čovjek je previše lijen, previše uspavan, da bi bio aktivan u razmišljanju. Razmišljanje čovječanstva danas je kao ono od osobe koja bi htjela pokupiti nešto što leži na zemlji, i stajala tamo i stavila ruke u džepove hlača, i vjerovala da može podići ono što je na tlu. To ne može učiniti. Dakle, egzistencija se ne može shvatiti mišljenjem koje drži ruke u džepovima. Moramo se pomaknuti, pomaknuti ruke i šake ako želimo nešto uhvatiti, naše mišljenje mora biti aktivno, ako želimo dokučiti duh.

Čuvar praga karakteristično govori o prvoj zvijeri koja vreba u našoj volji kao strah, kao zvijeri iskrivljenih leđa, koščatog zgrčenog lica, mršavog tijela. Ova zvijer, koja je po cijeloj površini zagasito plava, zapravo je ona koja izlazi iz ponora pored Čuvara praga za današnjeg čovjeka. I Čuvar praga jasno daje do znanja današnjim ljudima: ovdje je, ova dosadna plava zvijer, pogrbljenih leđa, lica iskrivljenog do kosti, mršava. Ova zvijer je zapravo u vama. I ova se zvijer diže iznad zijevajućeg ponora što leži ispred polja znanja, oslikava, kao u zrcalu, ono što je u tebi jedan od neprijatelja znanja, neprijatelj znanja koji vreba u tvojoj volji.

I drugu zvijer, koja je danas vezana uz ismijavanje duhovnog svijeta, na sličan način karakterizira Čuvar praga. Javlja se pored drugog čudovišta, ali pokazuje slabost u cijelom svom držanju. Njeno držanje je mlitavo. Ali s ovim mlitavim [slabim] držanjem i sa sivkastožutim tijelom otkriva zube na svom zgrčenom licu. I to kešenje zuba koje se želi smijati, jer ruganje je za njega laž, ona nam se ceri kao zrcalna slika te zvijeri koja živi u osjećajima i onemogućuje nam spoznaju, neprijatelj je našeg znanja.

A treću zvijer, koja ne želi dosegnuti sadržaj svijeta u duhu, karakterizira čuvar praga na način da izlazi iz ponora kao treća, otvorenih i razdvojenih usta, sa staklenim okom; pogled je dosadan jer razmišljanje ne želi biti aktivno, cijelo držanje je opušteno i figura prljavo crvena. Takva je i lažna

sumnja, koja se izražava iz ovih rascijepljenih usta i koja se izražava u ovom prljavom crvenilu cijele figure, sumnja u moć duhovnog svijetla, to je dakle treći od neprijatelja znanja koji vrebaju u nama. Oni nas čine vezanim za Zemlju.

I pođemo li s njima prema spoznaji duha, ne obazirući se na upozorenje Čuvara praga: tu je bezdan koji zijeva. Ne može se prijeći preko njega sa zemaljskom težinom, sa strahom i ruganjem, i ne sa sumnjom. Možemo ga prijeći samo kada smo mišljenjem shvatili duhovnost bića, kada smo iskusili duševnost bića u osjećaju, kada smo ojačali aktivnost u volji. Tada duh, duša, aktivnost volje, daju nam krila, koja nas oslobađaju gravitacije Zemlje. Tada možemo prijeći ponor.

Korak predrasuda je trostruk, koji nas baca u ponor ako ne steknemo hrabrost za znanje, vatru znanja, stvaralaštvo znanja. Ali onda, kada shvatimo kreativno znanje u mišljenju, kada želimo aktivirati mišljenje, kada ne želimo pristupiti duhu u opuštenoj ležernosti, nego primiti duh unutarnjom vatrom srca, i kada imamo hrabrosti shvatiti duh kao duh, ne puštajući da nam pristupi samo kao materijalistička slika, tada će nam narasti krila koja će nas prevesti preko ponora u polje znanja za kojim danas žudi svako ljudsko srce koje je iskreno u sebi. To je ono što danas želimo staviti pred vaše duše, dragi moji prijatelji, ovaj uvod u prvi sat s kojim ova *Škola znanosti duha* treba započeti.

Na kraju, pustimo početak, sredinu i kraj zamišljenog iskustva s Čuvarom da nam još jednom prođe kroz dušu:

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
Život se otkriva u kreaciji;
Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
Beživotno je oblikovano;
Gdje osjetilna bića, snažne volje,
Griju se radosno u toplini postojanja;
Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;
Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
Za tvoje vlastito biće dan se mrači
Za dušu noć, duhovna tama;
I s brigom u duši okrećeš se
Svijetlu koje izlazi iz tame.

Iz tame se pojavljuješ,
 Tvoj lik se otkriva,
 Ali i tvoja prispodoba,
 Ozbiljna riječ duha u kozmičkom eteru
 Odjekuje moćno u tvom srcu.

Glasnik duha tebi, jedini
 Može osvijetliti put;
 Pred njim se prostiru polja osjeta,
 Iza njega zijeva ponor.

A ispred njegovih mračnih polja duha,
 Blizu njegova zjapećeg bezdana,
 Zvuči iskonska riječ stvoritelja:
 Gledaj, ja sam jedina vrata do znanja.

Čuvar govori:

Iz prostranstva kozmičkih bića,
 Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
 Iz koraka vremenskog tijeka,
 Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
 Iz dubine osjećaja srca,
 Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
 Svjetluca u duhovnim mislima
 Od božanskih iscjeliteljskih moći
 U svjetskim formativnim snagama
 Nadiruća riječ egzistencije:
 O, ti čovječe, upoznaj sebe.

I Čuvar dalje govori:

Ali moraš poštovati bezdan;
 Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
 Ako žurno prođeš pored mene;
 Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe

Kao neprijatelje znanja.

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
 Koščate glave, sasušenog tijela,
 Koža joj je zagasito plava;
 Tvoj strah od stvaralačkog duha,
 Stvorio je čudovište u tvojoj volji;
 Pobjeđuje ga samo hrabrost u spoznaji.

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
 Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
 Tijela žutog sa sivim točkama;
 Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima
 Napravila je slabića u osjećajima;
 Vatra za znanjem mora je podčiniti.

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
 Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
 Pojavljuje ti se prljavocrvena;
 Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
 Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;
 Tvoje kreativno znanje mora je ukrotiti.

Tek kad ovu trojicu poraziš,
 Tvojoj duši će narasti krila,
 Da preletiš bezdan,
 Koji te odvaja od polja znanja,
 Za kojim ti srce čezne
 Da bi se posvetio iscjeljenju.

Sve što treba doživjeti pri prolasku Čuvara praga, što je potrebno doživjeti kao osjećaj, volju, mišljenje da bismo prošli svjetlo čuvara, zakoračili u onu tamu iz koje, međutim, to svjetlo izvire, u kojem prepoznamo svjetlo vlastitog čovještva, i tako dođemo do 'O, čovječe, upoznaj sebe!', koje poziva, koje se manifestira iz duha koji osvjetljava tamu. O svemu tome, moji dragi prijatelji, sljedećeg petka za vrijeme sljedećeg sata Prvog razreda.

DRUGI SAT

Dornach., 22 veljače 1924

Moji dragi prijatelji! Danas želimo nadograditi ono što je rečeno na prethodnom satu, djelomično zato jer želimo imati poveznicu, djelomično zato što su se danas ovdje okupili novi članovi - ili barem članovi koji nisu bili ovdje prethodni put. Današnji sat stoga treba započeti kratkom rekapitulacijom onoga što smo na prošlom satu stavili pred naše duše.

U mislima smo otišli do mjesta gdje ljudsko biće - koje u običnom životu i za običnu svijest, oko sebe ima osjetilni svijet, koji može obuhvatiti razumijevanjem - gdje ljudsko biće može sebe osjetiti u odnosu na ono nadosjetilno, s kojim je povezano svojim vlastitim bićem. I želimo razviti to raspoloženje prije nego pristupimo misterijama duhovnog života, što je ono što želimo učiniti u bliskoj budućnosti.

Prvo raspoloženje, trebalo bi u nama osvijestiti kako čovjek sa svojim uobičajenim stanjem duše oko sebe ima svijet osjetila, koji mu, međutim, ne daje ono što čini jedno s njegovim vlastitim bićem. I kada riječi 'Upoznaj samoga sebe!' s određenom opravdanošću zvuče čovjeku kroz sva doba, pozivajući ga na njegovu najplemenitiju djelatnost, onda je to tako da čovjek ne može pronaći odgovor, nikakvo zadovoljstvo, kada pod dojmom riječi 'Upoznaj samoga sebe!' gleda samo ono što se prostire pred njegovim osjetilima, što je sadržaj izvanljudskog svijeta. I time se čovjeku ukazuje na nešto drugo nego na ovaj svijet osjetila, nego na ovaj izvanljudski svijet.

Ako ovom osjećaju koji ljudi mogu imati kada promatraju beskraj kozmičke egzistencije pristupimo s pitanjem vlastitog bića, ako ovom osjećaju pristupimo s mišlju o nadosjetilnoj egzistenciji koja je jedno s unutaranjim ljudskim bićem, tada nam je odgovarajuće raspoloženje dano riječima koje sam već prišli put stavio pred vaše duše:

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
Život se otkriva u kreaciji;
Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
Beživotno je oblikovano;
Gdje osjetilna bića, snažne volje,
Griju se radosno u toplini postojanja;
Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;

Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
 Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
 Za tvoje vlastito biće dan se mrači
 Za dušu noć, duhovna tama;
 I s brigom u duši okrećeš se
 Svijetlu koje izlazi iz tame.

Pred sobom imamo osjećaj u duši, onaj osjećaj koji nas tjera da naslutimo ljepotu, veličinu, uzvišenost vanjskog svijeta, kako sve u ovom svijetu možemo vidjeti kao veliko, uzvišeno i lijepo, ali kako u tom svijetu nikada ne možemo pronaći vlastitu bit. Neophodno je da se osoba koja teži duhu uvijek iznova prisjeti tog raspoloženja. Jer iskustvo tog raspoloženja, duboko iskustvo činjenice da gledamo u svijet koji je vanjski i da nam taj svijet ne daje odgovor na pitanje što smo mi sami, to u duši stvara impulse koji nas mogu odvesti u duhovni svijet. Ali upravo zato jer nas takvo raspoloženje nosi u duhovni svijet, treba također podsjetiti kako je ljudsko biće u običnoj svijesti, u običnom životu, nespremno suočiti se sa svijetom koji je zapravo svijet njegova vlastitog bića.

Stoga, na granici između osjetilnog i duhovnog svijeta stoji onaj čuvar koji svojom ozbiljnošću upozorava ljude da u duhovni svijet ne prijeđu nepripremljeni. Ipak je to slučaj, dragi moji, da moramo prepoznati ovu činjenicu da pred ulazom u duhovni svijet stoji čuvar za dobrobit nepripremljenih ljudskih bića - upoznavat ćemo ga sve više i više u bliskoj budućnosti - opet, moramo s vremena na vrijeme potaknuti to raspoloženje u sebi, kako bismo imali osjećaj da koračamo ispred ovog čuvara i da nam je jasno: potrebno je određeno raspoloženje duše da bi se steklo pravo znanje, pravi uvid.

Kad bi se takav uvid u današnje materijalističko vrijeme, rekao bih, donio svim ljudima, kad bi to pravo znanje došlo do ljudi, bilo bi loše, jer bi ga dočekali nespremni. Ne bi ga primili u raspoloženju koje mora biti pripremno raspoloženje za znanje. Zato moramo osjetiti drugo raspoloženje duše, koje nam uvijek iznova govori o tome kako trebamo pristupiti čuvaru:

Iz tame se pojavljuješ,
 Tvoj lik se otkriva,
 Ali i tvoja prispodoba,
 Ozbiljna riječ duha u kozmičkom eteru
 Odjekuje moćno u tvom srcu.

Glasnik duha tebi, jedini
 Može osvijetliti put;

Pred njim se prostiru polja osjeta,
Iza njega zijeva ponor.

A ispred njegovih mračnih polja duha,
Blizu njegova zjapećeg bezdana,
Zvuči iskonska riječ stvoritelja:
Gledaj, ja sam jedina vrata do znanja.

A onda progovara sam čuvar pokazujući prvo, dok smo još u poljima osjetila, u području gdje dok stojimo za nas još uvijek vlada neprobojna tama, pokazujući u tu tamu, koja međutim, pred nama postaje svjetlina kroz duhovno znanje, iz koje u početku on samo sebe osvjetljava, zatim kaže, pokazujući na ovu prividnu tamu, na ovu mayu tame, kaže:

Iz prostranstva kozmičkih bića,
Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
Iz koraka vremenskog tijeka,
Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
Iz dubine osjećaja srca,
Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
Svjetluca u duhovnim mislima
Od božanskih iscjeliteljskih moći
U svjetskim formativnim snagama
Nadiruća riječ egzistencije:
O, ti čovječe, upoznaj sebe.

Svatko tko dovoljno duboko može osjetiti riječi koje dolaze iz usta čuvara, shvatiti će, kada se osvrne na sebe, kako ovo gledanje unatrag, opažanje dok se gleda unatrag, postaje prva samospoznaja, samospoznaja koja je priprema za stvarni ulazak u istinsku, ispravnu samospoznaju, u onu samospoznaju koja nam otkriva duhovnu spoznaju svijeta tog bića koje je jedno s našim vlastitim bićem. I pojavljuju se uvidi koje čovjek još uvijek može steći s ove strane praga duhovne egzistencije, pojavljuju se uvidi koji pokazuju nečistoće vlastitog mišljenja, osjećanja i htijenja, u strašnoj, ali istinitoj slici; kao tri zvijeri koje izlaze iz ponora - iz zijevajućeg ponora koji se spušta između osjetilnog svijeta i duhovnog svijeta - koje se dižu iz zijevajućeg ponora.

Ono što bismo trebali osjećati u bivanju u ponoru između maye, iluzije i bića stvarnog svijeta, trebalo bi se pojaviti pred našim dušama kao četvrto raspoloženje:

Ali moraš poštovati bezdan;
 Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
 Ako žurno prođeš pored mene;
 Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe
 Kao neprijatelje znanja.

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
 Koščate glave, sasušenog tijela,
 Koža joj je zagasito plava;
 Tvoj strah od stvaralačkog duha,
 Stvorio je čudovište u tvojoj volji;
 Pobjeđuje ga samo hrabrost u spoznaji.

Čovjeku mora, dragi moji, biti jasno da isprva u njegovoj duši ne vlada hrabrost za znati, nego u najvećoj mjeri kukavičluk za znati, onaj kukavičluk za znati koji, pogotovo u ovom dobu, sprječava većinu ljudi da se uopće i približe uvidu u duhovni svijet.

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
 Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
 Tijela žutog sa sivim točkama;
 Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima
 Napravila je slabića u osjećajima;
 Vatra za znanjem mora je podčiniti.

To je ono drugo što nosimo u sebi, što u našu dušu polaže mržnju, što u našu dušu usađuje svaku vrstu mržnje prema duhovnom svijetu. To je svojstveno osjećaju, jer je osjećaj slab, jer se osjećaj ne može uzdići do uzbuđenja, do entuzijazma. Istinsko znanje mora ići onkraj vanjskog entuzijazma, nižeg entuzijazma koji se uvlači u sav mogući vanjski život. Jeftin uspon! Unutarnji entuzijazam, unutarnja vatra, vatra za znanjem, ono je što pobjeđuje drugu zvijer.

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
 Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
 Pojavljuje ti se prljavocrvena;
 Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
 Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;
 Tvoje kreativno znanje mora je ukrotiti.

Moramo naći hrabrosti i vatre da naše mišljenje učinimo aktivnim. Kada stvaramo u običnoj svijesti, stvaramo proizvoljnost, stvaramo ono što nije stvarno. Ako se prikladno pripremimo za aktivno mišljenje, u naše kreativno mišljenje se ulijeva duhovni svijet. I tada iz hrabrosti za znanje, iz vatre za znanjem i stvaralačkog znanja, rađa se istinska egzistencija u duhovnom svijetu.

Tek kad ovu trojicu poraziš,
Tvojou duši će narasti krila,
Da preletiš bezdan,
Koji te odvaja od polja znanja,
Za kojim ti srce čezne
Da bi se posvetio iscjeljenju.

Ta nas raspoloženja mogu dovesti do toga da na pravi način osjetimo što mi kao ljudi trebamo učiniti u nama samima da bismo u duhovni svijet ušli kao pravi ljudi, kao stvarni ljudi, kao istinski živi ljudi. Istina je da u svakodnevnom životu ljudi često iz najbanalnijih stvari naslute da je život ozbiljan, a ne igra. Ali ono što dovodi do znanja ne pritišće nas tako snažno kao vanjski život; to se mora potaknuti u duši. Previše je lako od toga napraviti igru. I vjerojatno se uvjeriti da je igra ozbiljna. Ali činite ogromnu štetu sebi i drugima ako duhovnu težnju pretvorite u igru, ako duhovnu težnju nimalo ne povežete s apsolutnom ozbiljnošću.

Ta se ozbiljnost ne smije sastojati u želji da se ona otkrije u sentimentalnosti. To nije ono što je potrebno. Ozbiljnost određenih aspekata života može humor učiniti nužnim. Ali onda humor mora biti ozbiljan. Ono što se ovdje predstavlja kao ozbiljnost nije igra, sentimentalnost, lažna pobožnost, neistinito otvaranje očiju prema igri, već je to mogućnost stvarnog zaokupljanja duhovnom težnjom i postojanog, ustrajnog, održivog življenja u toj duhovnoj težnji.

Da biste stvarno osjetili težinu riječi koje sada govorim, dragi moji, bilo bi dobro, za težnju za znanjem, ako svi prijatelji ovdje, posebno oni koji su u antropozofskom društvu već dugo, sebi postave sljedeće pitanje: koliko sam često odlučio učiniti ovo ili ono, kao antropozofski zadatak u životu, i koliko sam često nakon kratkog vremena prestao uopće razmišljati o tome? Možda bih to i učinio da sam se toga sjetio, ali više nisam o tome mislio. Izbrisano je kao što je san izbrisan iz mog života.

Nije beznačajno ni nevažno postaviti si takvo pitanje. A možda ne bi bilo nevažno da veći broj naših prijatelja postavi nešto aktualno pred svoju dušu.

Božićna konferencija trebala bi biti početak unošenja pravog ezoterizma u cijelu struju antropozofskog svjetonazora, koji podržava Antropozofsko društvo. Koliko sam često - mogli bi se mnogi zapitati - kasnije zaboravio ono što sam sigurno osjećao kao nešto lijepo tijekom božićne konferencije, a moje misli i osjećaji su bili kao da Antropozofsko društvo treba nastaviti kao ono što je bilo prije Božića. A ako neki ljudi možda kažu da to nije slučaj s njima, moglo bi biti potrebno da se upravo oni zapitaju: ne varam li se da to sa mnom nije slučaj? U vezi svih ovih antropozofskih aktivnosti, jesam li doista vidio da s Božićem treba započeti nova faza Antropozofskog društva? Postavljanje ovog pitanja kao pitanja spoznaje, od vrlo posebne je važnosti. Tako prava ozbiljnost ulazi u duše.

I vidite, dobro je ako ovako nešto, što je povezano s životnim nervom Antropozofskog društva i stoga je povezano sa životnim nervom svakog člana koji se prijavio za prijem u razred, neophodno je tako nešto povezati sa nečim što ima snažan utjecaj u životu. Stoga bi bilo dobro da svaki pojedinac koji želi pripadati razredu sebi kaže: zar nema nečeg što mogu učiniti - sada kada je Antropozofsko društvo ponovno osnovano - drugačije od načina na koji sam to radio prije? Ne bih li mogao unijeti nešto novo u svoj život kao antropozof? Zar ne bih mogao primijetiti način na koji sam prije radio kada sam dodavao nešto novo?

Ovo bi, ako se shvati ozbiljno, bilo od goleme važnosti za svakog člana razreda. Jer time bi se stvorila mogućnost, dragi moji, da ovaj razred može nastaviti raditi bez teških utega. Jer svatko tko nastavi sa starom aljkavošću opterećuje napredovanje razreda. Inače to ne biste primijetili, ali to je istina. U ezoteričnom životu ne postoji mogućnost da se postigne ono što je inače toliko dominantno u životu: reinterpetacija laži kao istine. Kada to činite u ezoteričnom životu ne funkcionira ono reinterpetirano, već istina. U ezoteričnom životu ne djeluje ništa osim istine. Možete obojiti bilo što iz taštine, a ono što obojite ne ostavlja nikakav dojam na duhovni svijet. Neobojeno, nebojena istina ono je što je djelatno u duhovnom svijetu.

Možete prosuditi po tome koliko je duhovna stvarnost različita - koja i danas kao i uvijek djeluje ispod površine egzistencije - od onoga što predstavlja vanjski život, zakrpan s toliko životnih laži. Danas je izuzetno malo istine u onome što živi među ljudima. A stalno se na to prisjećati početak je težnji unutar života ovog razreda. Jer samo iz raspoloženja koje se tako stvara, možemo pronaći unutarnju snagu za sudjelovanje u onome što će se ovdje u razredu, iz sata u sat odvijati. što će se sve više razotkrivati pred našim dušama kako bismo mogli pronaći put u duhovne svjetove.

Tek tada ćemo postati svjesni onoga što se mora usaditi u naše mišljenje, osjećanje i volju, da bi tri zvijeri bile poražene, kao bi mišljenje porazilo avet mišljenja, osjećaj rugača, a volja koščatost. Zato jer su ove tri zvijeri same

po sebi neprijatelji znanja. Ukazuju nam se u ogledalu, ali kao stvarnosti, iz zjapećeg ponora bivanja.

A sve što nas priječi u istinskoj spoznaji, prije svega u mišljenju, duboko je ukorijenjeno u našoj ljudskoj naravi. Obično ljudsko mišljenje jasno se odražava u aveti mišljenja treće životinje, u trećoj životinji čiji je oblik opisan:

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
Oklo joj je staklasto, držanje mlitavo;
Pojavljuje ti se prljavocrvena;

To je slika običnog ljudskog mišljenja, onog ljudskog mišljenja koje razmišlja o stvarima vanjskog svijeta i ne shvaća da je to mišljenje o stvarima vanjskog svijeta leš. Gdje je živjelo biće čiji je leš ova obična misao?

Da, dragi moji, onako kako mi danas razmišljamo - u sadašnjoj civilizaciji, u sadašnjem vremenu - od jutra, od trenutka kada se probudimo, do večeri, kada idemo na spavanje, mi mislimo prema uputama koje dobijemo u školama, i u samom životu, naše mišljenje je leš. Mrtvo je mišljenje. Kada je živjelo i gdje je živjelo?

Živjelo je prije nego što smo se rodili, živjelo je dok je naša duša bila u predzemaljskoj egzistenciji. Baš kao što možete zamisliti, dragi moji, da ljudsko biće živi na fizičkoj Zemlji, njegovo duševno biće se kreće unutar njegovog fizičkog tijela i on u ovom fizičkom tijelu hoda naokolo, koje je do smrti aktivno kroz njegovo duševno biće, ali aktivno duševno biće za vanjski pogled postaje nevidljivo, a vidljiv ostaje mrtvac, mrtvi oblik živog ljudskog oblika tijekom života, tada morate zamisliti da je i mišljenje bilo živo. Postojala je živa, organska, rastuća, tkajuća egzistencija prije nego što je čovjek ušao u zemaljsku egzistenciju. Tada je postalo leš, pokopan u grobu naše vlastite glave, našeg vlastitog mozga. I kao da mrtvac u grobu želi reći: ja sam ljudsko biće - takvo je i naše mišljenje kada leži zakopano kao leš u mozgu i sada misli o vanjskim stvarima u svijetu. To je leš. Možda je za ljude depresivno to što se radi o lešu, ali to je istina, a ezoterično znanje mora se držati istine.

Ali to je smisao riječi Čuvara praga. Jer nakon što je pred naše duše postavio upozorenje o tri zvijeri, on nastavlja govoriti. A riječi koje sada odzvanjaju u našim srcima su ove:

Stakleno oko treće zvijeri,
 To je zla protuslika
 Mišljenja, koje u tebi
 Sebe negira i bira smrt,
 Odbacujući duhovne sile
 Koje su ga držale duhovno živim
 U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Reći ću još jednom:

Stakleno oko treće zvijeri,
 To je zla protuslika
 Mišljenja, koje u tebi
 Sebe negira i bira smrt,
 Odbacujući duhovne sile
 Koje su ga držale duhovno živim
 U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Mišljenje, s kojim moramo postići toliko toga ovdje u polju osjetila, leš je naše duše pred bogovima svijeta. Kad smo ušli na Zemlju, umrli smo u našem mišljenju tijekom ovog našeg vremena na Zemlji. Smrt mišljenja postupno se pripremala od 333. godine. Od ove sredine četvrtog post-atlantskog razdoblja, 333. godine, stvari su se postupno počele pripremati za mišljenje postane mrtvo. Prije toga još se život ulijevao u mišljenje, što je bilo nasljeđe iz predzemaljskog postojanja. I Grci su osjećali život, istočnjaci su osjećali život, kad su mislili, u tkanju misli, osjećali su djelo duha, djelo bogova. Ti istočnjaci, ti stariji Grci, znali su - kad su mislili - da u svakoj misli živi Bog. - To je izgubljeno. Mišljenje je postalo mrtvo. I moramo poslušati opomenu koja nam dolazi od čuvara:

Ali moraš poštovati bezdan;
 Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
 Ako žurno prođeš pored mene;
 Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe
 Kao neprijatelje znanja.

Ovo kozmičko razdoblje počelo je 333. godine nakon pojave kršćanstva, u četvrtom stoljeću, nakon što je završila prva trećina četvrtog stoljeća. A danas je mišljenje očito - u svemu što u svijetu proizlazi iz mišljenja - prožeto smrću, a ne životnom silom. A mrtvo mišljenje 19. stoljeća izbacilo je mrtvi materijalizam na površinu ljudske civilizacije.

S osjećajem je drugačije. Veliki neprijatelj ljudi, Ahriman, nije mogao ubiti osjećaj na isti način na koji je ubio mišljenje. I u sadašnjem kozmičkom dobu osjećaj živi u ljudima. Ali čovjek je taj osjećaj uglavnom potisnuo iz pune svijesti u polunesvjesno stanje. Osjećaj se javlja u duši. Tko to drži pod kontrolom, baš kao što je misli držao pod svojom kontrolom? Kome je jasno što živi u osjećajima, kao što mu je jasno što živi u mišljenju?

Uzmite samo jednu od najtužnijih, duhovno najtužnijih pojava našeg vremena, dragi prijatelji. Kad ljudi jasno razmišljaju, građani su svijeta, jer dobro znaju: misao čini čovjeka čovjekom, čak i ako je mrtva u sadašnjem kozmičkom dobu.

Ali što se tiče osjećaja, ljudi su podijeljeni u različite nacije, i pogotovo danas dopuštaju da taj nesvjesni osjećaj prevlada na najgori mogući način. I sukobi u današnjem svijetu posvuda proizlaze iz neodređenog osjećaja kroz koji ljudi osjećaju samo da pripadaju određenoj skupini ljudi.

Međutim, u određenu skupinu ljudi nas smješta svjetska karma, a naš osjećaj je taj koji služi kao instrument za svjetsku karmu kada smo smješteni u pleme, klasu, narod. Mišljenje nije to koje nas postavlja na taj način. Mišljenje, ako nije obojeno osjećajima i voljom, isto je mišljenje u cijelom svijetu. Osjećaji se razlikuju prema različitim područjima u svijetu. Osjećaj napola leži u nesvjesnom; živ je, ali u nesvjesnom. Dakle, budući da ahrimanski duh nema utjecaja na život osjećaja, on koristi priliku da kroz osjećaje čeprka po nesvjesnom. I to čeprkanje ograničava na brkanje istine i zablude. I svi naši osjećaji-predrasude obojani su ahrimanskim utjecajima, ahrimanskim impulsima u nama.

Ako želimo ući u duhovni svijet, taj se osjećaj mora stvarno pojaviti pred našom dušom. Moramo biti sposobni težiti samospoznaji umjesto osjećajima. Moramo sami sebi moći reći kakva smo osoba kao osjećajno ljudsko biće, tako što ćemo se neprestano osvrnati na svoje vlastito biće. Nećemo ovo lako pobijediti. Što se tiče mišljenja, relativno je lako doći do jasnoće o sebi. Ne radimo to uvijek; ali kažemo si: nisi baš genije, fali ti ovo ili ono da bistro misliš. U najboljem slučaju taština ili oportunizam onemogućavaju nam da budemo jasni u svom mišljenju.

Ali kad je osjećaj u pitanju, ne stignemo se baš ni postaviti pred svojom dušom. Zapravo smo uvijek uvjereni da je naš smjer osjećaja ispravan. Moramo vrlo intimno zaviriti u svoje duše ako se doista želimo okarakterizirati kao osjećajna ljudska bića. Ipak, moramo to učiniti. Uzdižemo se tek ako se s punom savjesnošću suočavamo sa samim sobom, samo tako se uzdižemo iznad barijera koje druga zvijer postavlja pred nas na putu u duhovni svijet.

Inače, ako ponekad ne prakticiramo ovu samospoznaju prema sebi kao bićima osjećaja, uvijek ćemo zapravo razviti podrugljivost prema duhovnom svijetu. Kao što ne postajemo svjesni svojih bolesnih osjećaja, također ne postajemo svjesni da se rugamo duhovnom svijetu. Ruganje oblačimo u sve moguće oblike, ali se rugamo duhovnom svijetu. I baš ti ljudi o kojima sam ranije govorio, oni neozbiljni, oni se rugaju. Ponekad im je neugodno izraziti svoje ruganje u svojim mislima, ali u stvarnosti se rugaju duhovnom svijetu. Jer kako može nekome nedostajati ozbiljnosti i biti zaigran u odnosu na duhovni svijet ako mu se ne ruga? Čuvar praga govori takvim ljudima:

Podrugljivo lice druge zvijeri,
To je zla protusila osjećaja
Koja izdubljuje vlastitu dušu
I njoj stvara prazninu lišenu života
Umjesto duhovnog sadržaja,
Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
Bila osvjetljena od duhovne moći Sunca.

Prva zvijer je odraz naše volje. Ova zrcalna slika naše volje usmjerena je na ono što živi u volji. Ali volja samo ne sanja, ne leži napola u nesvjesnom, ona cijela leži u nesvjesnom.

Ovo je često rečeno, dragi moji, kako bit volje leži duboko u nesvjesnom. I duboko u nesvjesnom, za običnu svijest, čovjek traži staze svoje karme. Svako korak koji čovjek napravi u životu na temelju svoje karme se mjeri. Ali čovjek ne zna ništa o tome. Sve se događa nesvjesno. Prethodni zemaljski životi imaju snažan učinak na karmu. Karma nas vodi do naših životnih punktova, do naših odluka u životu, do naših dvojbi u životu. Postoje aberacije individualnog ljudskog bića, ljudskog bića koje u svijetu traži staze samo za svoje, svoje individualno biće. U mišljenju: ljudi traže putove koje svi ljudi traže. U osjećaju: ljudi traže putove koje traži njihova skupina ljudi. Po osjećaju se može znati dolazi li netko sa sjevera, sa zapada, s juga, s istoka, ili u Srednjoj Europi dolazi li s istoka ili s juga. Morate ući u nesvjesne impulse volje kako biste ljudsko biće vidjeli ne kao opće ljudsko biće, ne kao člana grupe, već kao pojedinačno ljudsko biće. Tu radi volja. Ali volja djeluje i u dubokom nesvjesnom. I tu prva od zvijeri pokazuje aberacije volje.

Tada čuvar progovara opominjući:

Koštani duh prvi zvijeri,
 Zla kreativna moć volje
 Koja otuđuje naše vlastito tijelo
 Od vlastitih duševnih moći
 I posvećuje ga protivničkim silama,
 Koja biće svijeta od bića bogova
 U budućnosti želi lišiti.

Duhovne sile koje zapravo naše tijelo žele otrgnuti od nas tijekom naše zemaljske egzistencije, i time uzeti dio naše duše kako bi mogle graditi zemaljsku egzistenciju koja se ne bi dalje trebala graditi na Jupiteru, Veneri, Vulkanu, već bi to bilo otrgnuto od božanskih namjera za Zemlju, otuđeno od Zemlje, opljačkano od Zemlje, nakon nekog vremena u budućnosti. Čovjek bi s ovom Zemljom ukradenom od bogova trebao biti povezan s određenim moćima koje djeluju u njegovoj volji, kroz koju on traži svoju karmu.

Prva zvijer je stvarno prikladna da u zrcalnoj slici vizualizira ono što je na djelu u volji: njena koščata glava, s tankim tijelom, koža potpuno plava; ima kriva leđa. To je ahrimanski duh, koji vlada u svim voljama koje traže karmu, koji se može pobijediti samo hrabrošću spoznaje. I kao što sam upravo rekao, Čuvar praga govori o prvoj zvijeri.

Želim ponovno pročitati:

Koštani duh prvi zvijeri,
 Zla kreativna moć volje
 Koja otuđuje naše vlastito tijelo
 Od vlastitih duševnih moći
 I posvećuje ga protivničkim silama,
 Koja biće svijeta od bića bogova
 U budućnosti želi lišiti.

U ovim riječima iz usta Čuvara praga odjekuje opomena kojom se on obraća ljudskom duhu koji traži uvid, koji traži znanje.

Neka ove riječi, dragi moji, intenzivno žive u našim dušama i često slušajmo što Čuvar kaže:

Stakleno oko treće zvijeri,
 To je zla protuslika
 Mišljenja, koje u tebi
 Sebe negira i bira smrt,
 Odbacujući duhovne sile
 Koje su ga držale duhovno živim
 U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Vi, pak, morate shodno tome oblikovati podudarnosti u ovim izrekama.

[Prvi stih ove mantre sada je napisan na ploči.]

*Stakleno oko treće zvijeri,
 To je zla protuslika
 Mišljenja, koje u tebi
 Sebe negira i bira smrt,
 Odbacujući duhovne sile
 Koje su ga držale duhovno živim
 U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.*

Prvo, osjetite što svaka strofa sadrži.

Drugi stih, koji se odnosi na osjećaj:

Podrugljivo lice druge zvijeri,
 To je zla protusila osjećaja
 Koja izdubljuje vlastitu dušu
 I njoj stvara prazninu lišenu života
 Umjesto duhovnog sadržaja,
 Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
 Bila osvijetljena od duhovne moći Sunca.

[Drugi stih je napisan na ploči.]

*Podrugljivo lice druge zvijeri,
 To je zla protusila osjećaja*

- 'protusila': više nije 'slika', sada je 'sila' ! -

[Ova dva sloga dvaput su podvučena, a zatim se tekst nastavlja:]

*Koja izdubljuje vlastitu dušu
I njoj stvara prazninu lišenu života
Umjesto duhovnog sadržaja,
Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
Bila osvjetljena od duhovne moći Sunca.*

Osjetite ovaj drugi stih: ovdje [u prvoj strofi] 'zanijekano', ovdje [u drugoj strofi] 'izdubljeno' [obje riječi su dvostruko podvučene]; i snažno osjetite nijansu koja leži u izrekama u tome što je jedna riječ 'zanijekali', a drugi put 'izdubili'.

Riječi Čuvara koje se odnose na volju:

*Koštani duh prvi zvijeri,
Zla kreativna moć volje
Koja otuđuje naše vlastito tijelo
Od vlastitih duševnih moći
I posvećuje ga protivničkim silama,
Koja biće svijeta od bića bogova
U budućnosti želi lišiti.*

[Ovaj treći stih sada je napisan na ploči:]

*Koštani duh prvi zvijeri,
Zla kreativna moć volje*

- sada ne 'slika', ne 'sila', već 'moć' [slog 'moć' je dvaput podvučen]; morate osjetiti povećanje -

*Volja, koja vlastito tijelo
Otuđuje*

- a sada imate vrhunac: prvo nešto intelektualno: 'nijekanje'; nešto što čeprka unutra: 'izdubljeno'; nešto što izravno oduzima ono što je unutra: 'otuđeno', ['otuđeno' je dvaput podvučeno i tekst se nastavlja]

...duševnih moći

*I posvećuje ga protivničkim silama,
Koja biće svijeta od bića bogova
U budućnosti želi lišiti.*

Osjetite kako 'zlo' odzvanja kroz sva tri stiha i sve tri izreke. [U svakoj strofi riječ 'zlo' podvučena je dva puta.]

I ako unutar ovih izreka osjetite zaustavne točke koje su dane u koracima, u razlikama između mišljenja, osjećaja i volje [ove tri riječi su podvučene], i ako ispravno osjetite kako su sve tri povezane istom stvari, ponavljajući 'zlo' [ova riječ je posebno naglašena u svakom stihu okomitim crtama], tada će, dragi prijatelji, svaka od izreka postati mantra u skladu sa svojim unutarnjim značenjem, i moći će biti vodič za tri pojedinačne etape u duhovni svijet:

Stakleno oko treće zvijeri,
To je zla protuslika
Mišljenja, koje u tebi
Sebe negira i bira smrt,
Odbacujući duhovne sile
Koje su ga držale duhovno živim
U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Podrugljivo lice druge zvijeri,
To je zla protusila osjećaja
Koja izdubljuje vlastitu dušu
I njoj stvara prazninu lišenu života
Umjesto duhovnog sadržaja,
Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
Bila osvijetljena od duhovne moći Sunca.

Koštani duh prvi zvijeri,
Zla kreativna moć volje
Koja otuđuje naše vlastito tijelo
Od vlastitih duševnih moći
I posvećuje ga protivničkim silama,
Koja biće svijeta od bića bogova
U budućnosti želi lišiti.

I ako nikada ne izostavite ove tri usklađenosti i povezati ove tri riječi [riječi 'treće', 'drugo', 'prvo' su podvučene na ploči] jednom odlučnom riječju unutarnjeg duševnog organizma, ako nikada u sebi ne izgovorite ove tri izreke bez ove [riječ 'zlo' podvučena je tri puta u svakoj strofi], onda će ove tri izreke biti vaš vodič, dragi moji, na putu u duhovni svijet, pokraj Čuvara praga.

U sljedećih nekoliko sati želimo ga bolje upoznati.

*

Sljedeći sat sljedeći petak.

TREĆI SAT

Dornach, 29 veljače 1924

Počnimo, dragi prijatelji, s već poznatim riječima, kojima - na neki način naznačujući smjer u duhovno - Čuvar govori o osobitostima onoga što čovjek može osjetiti na pragu duhovnog svijeta kada prolazi pored Čuvara:

Iz prostranstva kozmičkih bića,
Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
Iz koraka vremenskog tijeka,
Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
Iz dubine osjećaja srca,
Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
Svjetluca u duhovnim mislima
Od božanskih iscjeliteljskih moći
U svjetskim formativnim snagama
Nadiruća riječ egzistencije:
O, ti čovječe, upoznaj sebe.

Prije svega, radi se o tome da čovjek u svojim mislima slijedi staze kojima se ide kada se traži pristup duhovnom svijetu. I ne treba smatrati da ako netko u svojim mislima živi ono kroz što inicirani zapravo prolazi ulazeći u duhovni svijet, da onaj tko misli - ako u svojim mislima živi pošteno i ozbiljno - da nije sudjelovao, čak i ako samo u idealnom odrazu, da nije bilo prisutno ono što se čovjekovoj duši otkriva kada ona stvarno uđe u duhovni svijet.

Ne treba reći: ulazak u duhovni svijet ostavimo onima koji traže inicijaciju, kako bi onda svojom dušom stajali tamo u duhovnoj egzistenciji, kao što običan čovjek svojim osjetilima stoji u fizičkoj egzistenciji; radije se kaže drugo. Kaže se: ako se približite, makar i samo u mišljenju, proživljavajući u svojim mislima, ono što predstavlja put u duhovni svijet, predstavlja ulazak u duhovni svijet, predstavlja ono što vas tada susreće u duhovnom svijetu, tada, ako misli nisu površne, čovjek će imati potpuni osjećaj i puni doživljaj onoga što se događa kada iz svijeta pojavnosti, iz svijeta osjetila, kojeg inače jedinog razum može dokučiti, uđe u duhovni svijet.

Stoga, ono što ću danas izgovoriti, dragi moji, nije izgovoreno samo u ime osobe koja svojim umom traži transformaciju koja će je smjestiti u duhovni

svijet, već je također rečeno u ime onoga koji u početku ovu transformaciju doživljava samo u svojim mislima. I to je u biti ono što svi želite, inače ne biste sjedili ovdje.

Stoga se mora reći sljedeće: kada čovjek vrši svoja zapažanja u osjetilnom svijetu - uostalom, život se sastoji od takvih zapažanja - kada čovjek ono s čime se susreće u osjetilnom svijetu koristi kao priliku da razvije svoju volju, kada s promatranja prijeđe na djelovanje i dopusti onome što se sastoji od promatranja djelovanja i misli da djeluje na njegov um, tada čovjek stoji, jer je to usađeno u njega kao fizičkog zemaljskog bića između rođenja i smrti, stoji na donekle sigurnom tlu. Ovo sigurno tlo, ako ga nema, on ga traži. Ako išta želi vjerovati, posvuda traži činjenice koje o tome poučavaju. On pita: koje iskustvo dokazuje ovo ili ono? U običnom životu ne voli pretpostavljati ništa što nije dokazano ovim ili onim vanjskim iskustvom. Čovjek je na sigurnom jer sam sebi govori: istina je ono što se vidi, stvarnost je ono što hvataš rukom. Zbog samog svijeta, zbog svjetskog poretka, postoji izvjesna sigurnost u ljudskom životu. I zato što je to sigurnost, čovjek razlikuje rođenje i smrt, u mjeri u kojoj je to potrebno za običan život, on razlikuje istinu i iluziju, istinu i privid, istinu i san. Tamo gdje ne može doći do potvrde kroz život, provjere, ljudi govore o prividu. I samo to što u običnom životu može govoriti o istini i prividu, o zbilji i prividu, to će ga sigurno voditi kroz život.

Molim vas zamislite, dragi prijatelji, da ste prošli kroz običan osjetilni život kroz koji prolazite između rođenja i smrti, na takav način da nikada ne možete doista znati je li sve što vam se nađe na putu istina ili iluzija. Ne biste mogli kontrolirati je li osoba koja je ispred vas, koja vam nešto govori, stvarna osoba ili je iluzija. Ne biste mogli razlikovati je li neki događaj koji vam se dogodi nešto o čemu ste samo sanjali ili je dio činjeničnog konteksta svijeta. Pomislite kakva bi neizvjesnost, kakva strašna neizvjesnost, ušla u život!

Ali kao što biste se osjećali da vam život na svakom koraku oduzima preciznu kontrolu o tome sanjate li ili se suočavate sa stvarnošću, tako je to u početku kad učenik stoji na vratima, na pragu duhovnog svijeta. To je prvo značajno iskustvo koje primjećuje kada stane na prag duhovnog svijeta: iza ovog praga je duhovni svijet.

Vidjeli smo: u početku samo tama izvire iz ovog duhovnog svijeta. Ali ono što se čini kao da se mreška ovdje ili tamo, isijava, nalazi se u prvom iskustvu - u kojem Čuvar praga još uvijek pušta da zvuče njegove riječi, kao što smo ih čuli prošli put - da se sa svim onim što ste u fizičkom svijetu postigli u smislu osjetilnog znanja, u smislu intelektualnog znanja, da vi sa svim tim što ste postigli, nikada nećete moći razlikovati imate li stvarno duhovno biće, pravu duhovnu činjenicu ili sliku iz snova.

Ovo je prvo iskustvo duhovnog svijeta, da se privid i stvarnost miješaju i razlika između privida i stvarnosti je u početku prilično problematična. To je također nešto o čemu bi trebali voditi računa i oni koji na redovnoj obuci, već zbog elementarnih sila koje mogu doći od svega mogućeg, od šokantnih događaja, od bolesti i tako dalje - to je ono što treba uzeti u obzir svatko tko kroz takve elementarne sile ima ovaj ili onaj dojam iz duhovnog svijeta. Ne bi se od početka trebao zavaravati: sada je duhovni svijet tu; jer vrlo je moguće da je ono što bljesne ovdje ili tamo iz duhovnog svijeta, puka iluzija. Dakle, prva stvar koju čovjek mora naučiti da bi mogao pravilno ući u duhovni svijet, jest sposobnost razlikovanja istine od zablude, stvarnosti od iluzije, neovisno o svemu što doživljava u fizičkom svijetu. Morate steći potpuno novu sposobnost razlikovanja stvarnosti od iluzije.

U našem vremenu, u kojem se više ne obazire mnogo na ono što svijetli iz duhovnog svijeta, u kojem se obraća pozornost samo na ono što je opipljivo, ono što se fizičkim očima može vidjeti, u naše vrijeme, kada su ljudi naviknuli na vanjsku sigurnost koju život pruža između rođenja i smrti, u ovo vrijeme je posebno teško steći ovu sposobnost razlikovanja istine od zablude, stvarnosti od iluzije u duhovnom svijetu. U toj oblasti potrebna je najveća ozbiljnost.

A odakle to dolazi? Da, vidite, kada se vi kao fizička osoba suočite s vanjskim svijetom, vi razmišljate o tom vanjskom svijetu. Ali u isto vrijeme s tim mislima, dolaze vam dojmovi fizičkog svijeta. Ovi dojmovi fizičkog svijeta, da tako kažemo, prolaze ispod misli, nose vas. Ne morate puno učiniti da biste živjeli u stvarnosti. Stvarnost vas prima kao fizičku stvarnost.

U duhovnom svijetu je potpuno drugačije. Prvo morate rasti u duhovnom svijetu. U odnosu na duhovni svijet prvo morate steći ispravan osjećaj vlastite prave stvarnosti. Tada ćete postupno moći razlikovati istinu od zablude, stvarnost od iluzije.

Kada sjednete na stolicu: onog trenutka kada ne padnete na tlo, već možete pravilno sjediti na stolici, znate da je stolica stvarna stolica u fizičkom svijetu, a ne samo zamišljena stolica. Stolica osigurava da vidite njenu stvarnost.

Sve to nije slučaj u duhovnom svijetu. Jer zašto je to tako u fizičkom svijetu? U fizičkom svijetu je tako jer u fizičkom svijetu vaše mišljenje, vaše osjećaje, vašu volju, nosi fizičko tijelo kao jedinstvo. Vi ste trodijelna osoba: osoba koja razmišlja, osoba koja osjeća, osoba volje. Ali sve je to povezano fizičkim tijelom.

U trenutku kada čovjek uđe u duhovni svijet, on odmah postaje trostruko biće. Njegovo mišljenje ide svojim putem, njegovo osjećanje ide svojim

putem, njegova volja ide svojim putem. On odmah prolazi kroz ovu podjelu, ovu podjelu na troje, kada uđe u duhovni svijet. I u duhovnom svijetu možete misliti, imati misli koje nemaju nikakve veze s vašom voljom: ali tada su te misli iluzije. Možete imati osjećaje koji nemaju nikakve veze s vašom voljom: onda su ti osjećaji nešto što pridonosi vašoj propasti, a ne vašem napredovanju.

To je bitno, u trenutku kada se čovjek približi pragu duhovnog svijeta, osjeća kao da mu misao leti u kozmička prostranstva, kao da je njegov osjećaj iza njegovih sjećanja.

Imajte na umu ovo posljednje što sam rekao. Vidite, sjećanje je zapravo nešto što se približava pragu duhovnog svijeta. Zamislite da ste doživjeli nešto prije deset godina. Vraća se u sjećanje. Doživljaj je tu. Zadovoljni ste, s pravom zadovoljni fizičkim svijetom, kada dođete do prilično živih sjećanja. Ali onaj tko uđe u duhovni svijet doista se osjeća kao da probija svoje sjećanje, kao da ide dalje nego što mu sjećanje može doseći. Iznad svega, ide dalje nego što njegova sjećanja mogu dosegnuti za fizički život na Zemlji. Vraća se do rođenja.

A kada uđete u duhovni svijet, odmah osjetite da taj osjećaj uopće ne ostaje s vama. Barem mišljenje izlazi u sadašnji svijet. Do određene mjere raspršuje se u kozmičkom prostoru. Osjećaj odlazi iz svijeta, a ako želite pratiti osjećaj morate sebi reći: da, gdje si sada? Ako ste dosegli 50 godina života, zapravo ste se vratili više od 50 godina u prošlost; vratili ste se 70 godina, 90 godina, 150 godina unazad. Osjećaj vas potpuno izvuče iz vremena koje ste proživjeli od djetinjstva naovamo.

A volja, ako je shvatite ozbiljno, vraća vas još dalje unatrag, u vaše prethodne živote na Zemlji. To je nešto što se događa odmah, dragi moji, kada se približite pragu duhovnog svijeta. Kohezija fizičkog tijela prestaje. Više se ne osjećate zatvoreni unutar granica svoje kože, već se osjećate podijeljeno.

Čovjek osjeća kao da će ono mišljenje koje je prethodno držao na okupu u svojim osjećajima zračiti van, kao da će mišljenje zračiti u kozmička prostranstva i postati kozmičke misli. Vraćajući se u prošlost, osjećate da ste izravno u duhovnom svijetu kroz koji ste prošli između vaše posljednje smrti i ovog vremena na Zemlji. I sa svojom voljom osjećate se u prethodnim zemaljskim životima.

Ali upravo je ta podijeljenost ljudske prirode - opisao sam je u svojoj knjizi 'Kako se stječe uvid u više svjetove' - upravo ta podijeljenost čovjeka otežava ulazak u duhovni svijet, jer se misli šire. Ono što ste imali zajedno, širi se cijelim svijetom. A u isto vrijeme ostaje gotovo neprimjetno. I morate steći sposobnost opažanja tih misli koje se šire u prostranstvu.

Osjećaj nije prožet mislima - jer misli su vam, da tako kažem, pobjegle - osjećaj se može usmjeriti samo na opće uvažavanje, odanost i molitveno raspoloženje prema onim bićima, s kojima ste prošli kroz život između smrti i novog rođenja prije ulaska na Zemlju. To je još uvijek moguće, ako ste se u svom životu osposobili za takav osjećaj poštovanja prema duhovnom svijetu.

Ali u trenutku kada se čovjek prepusti volji koja želi otići u prijašnje zemaljske živote, velika poteškoća koja se javlja za čovjeka, je to što on u svojoj duši ima ogromnu privlačnost za sve što je niže u njegovom biću. I ono što sam prije rekao tu ima najjači učinak, da je teško razlikovati privid od stvarnosti. Jer ljudi steknu stvarnu sklonost da se prepuste prividu. To ću reći ovako.

Kada osoba počne meditirati, kada je stvarno potaknuta svojim materijalom za meditaciju na unutarnju predanost - tu meditaciju bi željela provesti što je više moguće bezbrižno; ne želi da je meditacija udalji od udobnosti života. I ovaj nagon da budemo što je moguće mirniji, da ne budemo otrgnuti od udobnosti života, ovaj nagon je snažan generator iluzije, snažan kreator iluzije. Jer ako se s potpunom iskrenošću prepustite meditaciji, tada iz dubine vaše duše neminovno izranja osjećaj: kakav je potencijal za zlo u vama! Ne možete si pomoći, a da kroz meditaciju, kroz to unutarnje uranjanje, ne možete a da ne osjetite, duboko osjetite: postoji mnogo toga što biste mogli učiniti, za što bi bili sposobni. Jedino - poriv je toliko jak da sebi ne priznate da se prepuštate iluziji: vi ste zapravo dobra, sasvim dobra osoba prema svojim najdubljim sposobnostima.

Stvarno iskustvo kao rezultat meditacije to ne daje. Pokazuje vam kako vas mogu nadahnuti svakakve ispraznosti, kako možete biti nadahnuti svakakvim procjenjivanjem vlastite prirode i podcjenjivanjem prirode drugih, kako ste potpuno vođeni time što prosudbu ljudi ne cijenite kao nešto zato jer ih doživljavate kao ljude koji imaju što reći, već želite uživati u sudovima drugih. Ali to su najmanje stvari. Svatko tko istinski iskreno meditira, vidjet će koji nagoni zapravo žive u njegovoj duši, za što je zapravo sposoban. Niža ljudska priroda snažno se pojavljuje pred unutarnjim pogledom duše. I ta iskrenost treba biti u meditaciji. A kada postoji ta iskrenost, onda se odražava ono što je zapravo svojstveno volji, što se odražava u riječima, koje su već bile pred našom dušom, što je objavljeno riječima:

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
 Koščate glave, sasušenog tijela,
 Koža joj je zagasito plava;
 Tvoj strah od stvaralačkog duha,
 Stvorio je čudovište u tvojoj volji;

I budući da je to tako, jer čovjek, da tako kažemo, guši nužni dojam meditacije sklonošću da se prepusti iluziji o tome, zato nastaje to unutarnje komešanje, želja za ismijavanjem duhovnog svijeta. Samo uz sile suprotstavljanja on može pošteno stajati u duhovnom svijetu. Tada se na pragu pojavi prizor druge zvijeri:

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
Tijela žutog sa sivim točkama;
Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima
Napravila je slabića u osjećajima;

I to je ono što imamo kada ne možemo izaći, kada smo nemoćni slijediti misli koje inače držimo u svojim glavama tijekom života na Zemlji, slijediti kao svjetske misli - zbog naše nemoći da naše ljudske misli uzdignemo u kozmičke misli - imamo treću zvijer:

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
Pojavljuje ti se prljavocrvena;
Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;

Što se manje prepuštamo iluziji o ovom trojstvu, koje odražava naše vlastito biće, to više ulazimo u to mjesto gdje u sebi pronalazimo ono što je istinski čovjek, koji može primiti svjetlo iz duhovnog svijeta, koji je sada stvarno u stanju riješiti, koliko je to moguće na Zemlji, zagonetku koja nam je dana riječima: 'O čovječe, upoznaj sebe!' Jer iz ove samospoznaje proizlazi istinska spoznaja svijeta, koja vas onda može voditi kroz život na pravi način. Dakle, ova trostruka podjela u koju čovjek ulazi, gdje mišljenje ide svojim putem, osjećaji idu svojim putem, volja ide svojim putem, koji su inače vanjskim spojeni, tu bi se mogle citirati riječi koje čuvar praga govori onome tko uči o duhovnom svijetu. Zadnji put su spomenute ove riječi:

Stakleno oko treće zvijeri,
To je zla protuslika
Mišljenja, koje u tebi
Sebe negira i bira smrt,
Odbacujući duhovne sile
Koje su ga držale duhovno živim
U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Podrugljivo lice druge zvijeri,
 To je zla protusila osjećaja
 Koja izdubljuje vlastitu dušu
 I njoj stvara prazninu lišenu života
 Umjesto duhovnog sadržaja,
 Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
 Bila osvjetljena od duhovne moći Sunca.

Koštani duh prvi zvijeri,
 Zla kreativna moć volje
 Koja otuđuje naše vlastito tijelo
 Od vlastitih duševnih moći
 I posvećuje ga protivničkim silama,
 Koja biće svijeta od bića bogova
 U budućnosti želi lišiti.

Riječi su to Čuvara kao opomena da znamo kako ne ulaziti u duhovni svijet. Kada uđemo u duhovni svijet, moramo se naviknuti na drugačiji način prosuđivanja, drugačiji način osjećanja, drugačiji način htijenja, od onoga koji prevladava u fizičkom svijetu. A za to je potrebno da stvarno shvatimo to trojstvo u sebi, da svoj pogled snažno okrenemo prema unutra kako bismo postali svjesni što je sada mišljenje, što je sada osjećanje, što je sada volja, i kakvi trebaju postati tako da možemo prijeći prag u duhovni svijet, čak i ako se to događa samo u našim mislima. Istina je da su bogovi to prevladavanje postavili ispred najveće sreće spoznaje, i to zahtijevaju.

Stoga, odmah nakon obeshrabrujućih, možda i jezivih riječi Čuvara koje sam danas više puta izgovorio, Čuvar se pridružuje ostalima govoreći nam što da radimo. A poanta je da naši prvi sati u ovom razredu također postanu praktični, dajući nam ono što može ući u našu moć mišljenja, osjećanja i volje, kako bismo na pravi način mogli ući u duhovni svijet.

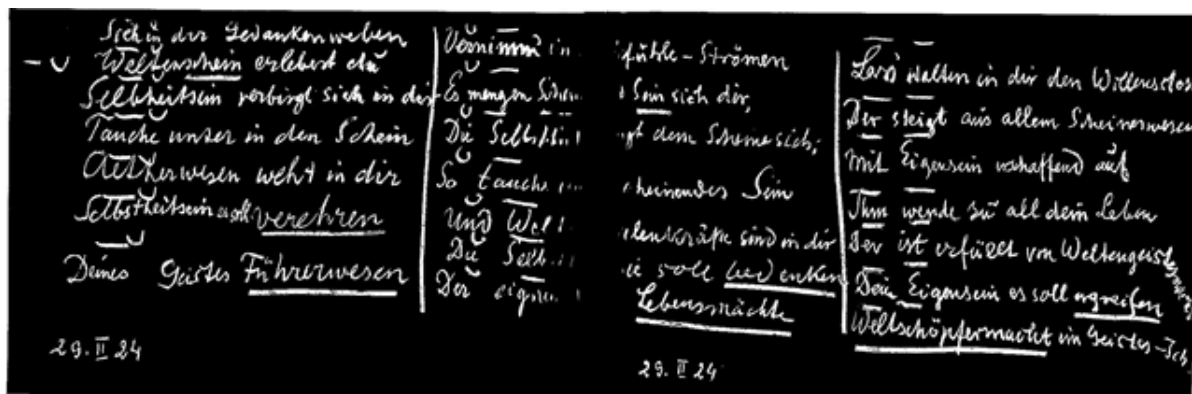
A izreka, koja treba da se u nas ulije tako da možemo s njom živjeti, neka bude trostruka. Jer živeći s tim, krećemo putem u duhovni svijet. Dok jedemo i pijemo, dok gledamo i slušamo, nešto bi u nama trebalo probuditi ono što nam ozbiljnog lica govori Čuvar praga dok stoji pred duhovnim svijetom. I kaže u prvom stihu:

Pogledajte tkanje misli u sebi:
 Doživljavate privid svijeta,
 Vaše sebstvo se skriva od vas;
 Zaronite ispod privida:

Etersko biće puše u vama;
 Vaše sebstvo, treba poštovati
 Bića koja vode vaš duh.

Razdvojimo izreku: kad čovjek živi u osjetilnom svijetu, u životu između rođenja i smrti, osjeća se u svom fizičkom tijelu. Zna da će ga noge nositi svijetom. Zna da mu krvotok daje život. Zna da mu disanje daje život. Prepušta se onome što ga vodi kroz svijet u dahu, u krvotoku, u pokretima udova. Prepušta se tome. Predajući se tome, on je fizičko biće unutar zemaljske egzistencije. Dakle, čovjek se mora predati, baš kao što se predaje u fizičkom svijetu, onome što mu, iz fizičkog materijala, omogućuje život na Zemlji, u kretanju njegovih udova, u cirkulaciji krvi, u njegovom dahu; kao što se predaje tome, mora svoju dušu predati višim silama duhovnog svijeta, ako želi imati udjela u duhovnom svijetu, ako u njega želi prodrijeti svojim znanjem.

Baš kao što sam morao reći o zdravlju u fizičkoj egzistenciji: vaša krv mora cirkulirati u skladu s tim, vaš dah mora biti u redu - stoga moram naglasiti za čovjeka, ako želi biti u duhovnom svijetu, da njegova duša sada mora slijediti, nošena, vođena bićem vodičem njegova duha:

[Prva izreka, 'Pogledaj tkanje misli u sebi', sada je napisana na ploči od natrag, počevši odozdo desno s posljednje dvije riječi izreke]

Bića koja vode duh

Ali, dragi prijatelji, svojoj krvi ste predani snagom prirode, pokretima udova predani ste snagom prirode, kao i svom dahu. Ne možete biti predani svojim bićima vođama u duhovnom svijetu. Do tamo morate doći

unutarnjom aktivnošću. Bića vode ne dopiru do vas kao što vi dopirete do daha pokretom svojih pluća, već do njih dolazite znajući kako ih poštovati:

[Iznad 'bića koja vode duh' napisano je 'poštovati', tako da sada piše na ploči:]

poštovati

Bića koja vode duh

poštovati s onim najdubljim u vama, svojim sebstvom.

[prije 'poštovati' napisano je 'sebstvom', tako da sada na ploči piše:]

sebstvom poštovati

Bića koja vode duh

Sebstvom kao takvim poštovati

Bića koja vode tvoj duh

[Izgovaranjem ova dva retka ubacuju se riječi koje nedostaju 'kao takvim' i 'tvoj', tako da su zadnja dva retka izreke sada u cijelosti napisana na ploči:]

Sebstvom kao takvim poštovati

Bića koja vode tvoj duh

Time imate činjenice kako morate stajati u duhovnom svijetu u riječima, riječima koje čuvar govori.

A kako stojite u njemu? Ne stojite stojeći s nogama na fizičkom tlu; ne stojite jer ste utkani u fizičku toplinu života kao u svoju krv; ne stojite uvlačeći dah: stojite jer se osjećate u polu duhovnom eterskom biću, da etersko biće puše kroz vas.

[Piše se treći red odozdo:]

Etersko biće tka u tebi

Ovo je osjećaj: stajati u duhovnom, kao da ste i sami mali oblak, s vjetrom koji puše svuda oko vas, duhovnim vjetrom, nosi vas posvuda ovaj tkajući vjetar, ali čovjek bi osjećao, tkajući na ovome vjetru, kao da je sebstvo, točnije vlastito 'Ja', poštovani vodič duha, koji ide svugdje s ovim vjetrom. Od nas se traži da uronimo u ovo. Ali što je to u početku? Sve dok meditiramo na sve što sam upravo opisao, živimo u iluziji; sada moramo

uroniti u tu iluziju s punom sviješću da je ovo puhanje vjetra, ovo poštovanje duhovnog vodstva u početku 'iluzija' [napisan je četvrti red od dna]:

Uronite u sjaj

Zašto bismo sve ovo trebali raditi? Da, samo u početku u našem zemaljskom životu imamo neodređen osjećaj o našem 'Ja'; 'sebstvo' - opisujemo ga riječju 'Ja', ali to je neodređeni, mračni osjećaj - koji nam je skriven [napisan je peti red od dna]:

Sebstvo je skriveno od vas

O tome ne znamo puno. A ono što čovjek zna, ono što dohvaća mislima kojih postaje svjestan, nije kozmička egzistencija, to je kozmički privid [napisan je šesti red odozdo]:

Vi doživljavate privid svijeta

Sve ovo će nam se dogoditi ako udovoljimo zahtjevu čuvara praga [sedmi odnosno prvi red je napisan]:

Vidite u sebi mrežu misli

Sve ovo postaje vaše vlastito tkanje misli.

Sada imamo prvu mantričku izreku, koja je namijenjena da nam da snagu da našim mišljenjem odgovorimo na zahtjev da poštujemo duhovno vodstvo svojim sebstvom; koje se u početku pred našom dušom može pojaviti samo u smislu riječi:

Pogledajte tkanje misli u sebi:
Doživljavate privid svijeta,
Vaše sebstvo se skriva od vas;
Zaronite ispod privida:
Etersko biće puše u vama;
Vaše sebstvo, treba poštovati
Bića koja vode vaš duh.

To je ono što se od nas traži, da se osvrnemo na svoje misli. Ako se zatvorite od vanjskog svijeta i gledate kako vam misli naviru, a zatim udovoljite ovom zahtjevu u ovih sedam redaka, tada ste ispunili prvi zahtjev koji pred vas postavlja čuvar praga.

Sada s onim što čuvar kaže morate pristupiti svojim osjećajima:

Slušajte struje osjećaja u sebi:

U tebi se miješaju privid i stvarnost,
 Sebstvo se klanja prividu;
 Zato uronite u blistavu egzistenciju:
 I kozmičke duševne moći su u vama.
 Sebstvo, treba razmotriti
 Životne snage vlastite duše.

Baš kao što se kroz prvu mantričku izreku penjemo u mišljenje, kroz drugu se penjemo u unutarnji svijet osjećaja:

[Sada je druga izreka napisana na ploči]:

Slušajte struje osjećaj u sebi

Ostavite mišljenje po strani i pokušajte se osvrnuti na vlastite osjećaje. U mišljenju sve je samo iluzija. Kad se spustimo u osjećaje, privid i stvarnost se miješaju; to ćemo odmah primijetiti:

U tebi se miješaju privid i stvarnost

Ali naše 'Ja', naše sebstvo, ne želi ući u stvarnost; naviklo je na vanjski privid osjetila, ne želi ući u stvarnost. Naginje prividu, još uvijek ima naknadni osjećaj, naknadni nagon iz osjetilnog svijeta:

Sebstvo se klanja prividu

Zato uronite u blistavu egzistenciju

u onome što nastaje u osjećaju, na temelju osjećaja: to je blještava stvarnost, to je mješavina privida i stvarnosti.

'Zato uronite u blistavu egzistenciju': postoji način na koji ćemo već osjetiti, ako se predamo stavu koji leži u ova četiri retka, gdje ćemo osjetiti da stvari postaju ozbiljne, uronit ćemo u stvarnost:

I kozmičke duševne moći su u vama

Prije svega, sebstvo treba 'poštovati' uranjajući u misli; sada bi sebstvo trebalo 'promisliti'. Misao treba spustiti u osjećaj. Već smo suočeni s onim što nam osigurava stvarnost:

Sebstvo, treba razmotriti

Životne snage vlastite duše.

Nema više 'privida', sada su tu životne snage. Bogovi nam daju, dok se naša individualnost, naše 'Ja', želi prikloniti prividu, bogovi nam u dubini osjećaja daju potporu egzistencije.

Kako biste izreke doista pretvorili u mantru, bilo bi dobro da ponovno pažljivo razmotrite sljedeće podudarnosti:

[Riječi u navodnicima sada su podvučene na ploči]:

'poštovati'

'razmotriti' - vidjet ćemo kako se to povećava s trećom izrekom

'privid' - doživljavate.

Ovdje [prva izreka] je samo privid; a ovdje [druga izreka] je: miješaju

'privid' i 'stvarnost' u tebi.

'bića koja vode' [u prvoj izreci]; vaš duh

'životne snage' [u drugoj izreci],

bića koja nas vode kroz eter; bića koja su životne sile koje nas vode natrag u pred zemaljsku egzistenciju. I tu ide osjećaj.

Ali ako ovo želite pretvoriti u pravu mantru, morate uzeti u obzir nešto drugo.

Sada pročitajte prvu izreku 'Pogledajte tkanje misli u sebi':

Pogledajte tkanje misli u sebi:

Doživljavate privid svijeta,

Rudolf Steiner - Ezoterni sati SD 270 / 1

Vaše sebstvo se skriva od vas;
 Zaronite ispod privida:
 Etersko biće puše u vama;
 Vaše sebstvo, treba poštovati
 Bića koja vode vaš duh.

Očito se radi o troheju, o trohejskom ritmu, o čemu vas molim da vodite računa. Ako ovo jako naglasite, ovo slabo naglasite [znak trohejskog ritma nalazi se iznad početka sedam redaka na ploči], osjetite jako naglašeno, slabo naglašeno, onda je to ispravno tkanje duše, u kojem samo treba odjeknuti poštovanje viših bića, tada ćete biti odvedeni u duhovni svijet.

Ovo je drugačije u drugoj izreci 'Slušajte struje':

[Oznaka jambskog ritma stavlja se preko početka sedam redaka na ploči i izreka se izgovara s odgovarajućim naglaskom]:

Slušajte struje osjećaja u sebi:
 U tebi se miješaju privid i stvarnost,
 Sebstvo se klanja prividu;
 Zato uronite u blistavu egzistenciju:
 I kozmičke duševne moći su u vama.
 Sebstvo, treba razmotriti
 Životne snage vlastite duše.

Način na koji se te riječi osjećaju u duši, bilo trohejski ili jambski - ovdje [u prvoj izreci] imate jasan trohejski otkucaj, ovdje [u drugoj izreci] imate jasan jambski otkucaj - način na koji se ove riječi osjećaju, duši daje odgovarajući zamah.

Ne radi se samo o unosu intelektualnog sadržaja u dušu, ako se duša želi probijati u duhovni svijet i u mislima, već je pitanje da duša može disati ispravno i u pravom ritmu kozmičke egzistencije. Ako imate ritam koji je jambski, a stremljenje mišljenju svijeta, krivo ste razumjeli čuvara praga. Ako za ulazak u svijet osjećaja koristite trohejsku a ne jambsku smjernicu, opet ste krivo shvatili čuvara praga.

Treća stvar u koju moramo uroniti je volja. A čuvar praga također nam daje smjernicu za ovu volju. Sada kada su nam prve dvije prošle kroz dušu, posljednju ćemo moći razumjeti na lak način:

[Treća izreka napisana je na ploči]:

Neka u tebi prevlada impuls volje:

On izbija iz svih iluzornih bića.

-ovo nije član: 'On', već je relativna zamjenica: 'Koji' izbija-

Iz sebstva stvara;

- iz volje jača, uzdiže se do onoga, što daje supstancu, sadržaj sebstvu -

Predaj mu sav svoj posjed:

Ispunjen je kozmičkom snagom duha;

Vaše sebstvo, trebala bi zgrabiti

Svjetsku moć stvaranja u duhovnom 'Ja',

Ponovno osjetite povećanje:

[Riječi treće izreke pod navodnicima na ploči su podvučene]:

poštovati: čovjek je daleko, čovjek gleda gore, čovjek poštuje izvana

razmotriti: čovjek se približava mislima, čovjek ulazi

'zgrabiti': je najveća eskalacija, čovjek pristupa i zahvaća

bića koja vode,

životne snage i sada

'Svjetsku moć stvaranja' koja se sada pojavila kao riječ na početku retka, koja odgovara stvarnost izravne snage volje.

Ovo troje ćete percipirati kao mantričke izreke ako obratite pozornost na trohej ovdje [u prvoj izreci]; jamb ovdje [u drugoj izreci]. Ali ovdje [u trećoj izreci] posvuda imate dva naglašena sloga. Ne počinjete uzlaznom, ne silaznom, počinjete s dva jednako naglašena sloga:

[Simbol spondejskog ritma ispisan je na početku redaka na ploči - stavljeno i izgovoreno s odgovarajućim naglaskom]:

Neka u tebi prevlada impuls volje:
On izbija iz svih iluzornih bića.
Iz sebstva stvara;
Predaj mu sav svoj posjed:
Ispunjen je kozmičkom snagom duha;
Vaše sebstvo, trebala bi zgrabiti
Svjetsku moć stvaranja u duhovnom 'Ja'.

Ovdje imate spondejski ritam.

To je ono što treba razmotriti. Morate se otrgnuti od pukog intelektualnog sadržaja i obratiti pažnju na taj trohejsko-jambski-spondejski pokret. Onog trenutka kada iz razumijevanja smisla prijeđemo u prepuštanje ritmu, u tom trenutku imamo priliku napustiti fizički svijet i stvarno ući u duhovni; jer duhovno sebe ne razumije kada koristimo samo riječi smislene za zemaljsko, već upravo kada iskoristimo priliku da ritam tih smislenih riječi prenesemo u tkanje kozmičke egzistencije.

Stoga, na duši se radi u tri koraka, samopromatranje mišljenja, osjećaja i volje. To će iz duše izaći na pravi način kada duša u sebi doživi - kao što u tijelu doživi jelo i piće, kao što doživi krvotok, disanje - kada doživi ono što se u njoj ritmički može isplesti s riječima:

Pogledajte tkanje misli u sebi:
Doživljavate privid svijeta,
Vaše sebstvo se skriva od vas;
Zaronite ispod privida:
Etersko biće puše u vama;
Vaše sebstvo, treba poštovati
Bića koja vode vaš duh.

Slušajte struje osjećaja u sebi:
U tebi se miješaju privid i stvarnost,
Sebstvo se klanja prividu;
Zato uronite u blistavu egzistenciju:
I kozmičke duševne moći su u vama.
Sebstvo, treba razmotriti
Životne snage vlastite duše.

Neka u tebi prevlada impuls volje:
 On izbija iz svih iluzornih bića.
 Iz sebstva stvara;
 Predaj mu sav svoj posjed:
 Ispunjen je kozmičkom snagom duha;
 Vaše sebstvo, trebala bi zgrabiti
 Svjetsku moć stvaranja u duhovnom 'Ja'.

S riječima prvo imate krv; uz riječi u odgovarajućem ritmu imate krv kako kola. Potražite smisao ovih ritmova, neka on prevladava u vašem duhovnom životu, i vidjet ćete kako se približavate onome što nam dolazi kao prvo upozorenje od čuvara i što sam priopćio vašim dušama, dragi moji, na početku ovih sati:

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
 Život se otkriva u kreaciji;
 Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
 Beživotno je oblikovano;
 Gdje osjetilna bića, snažne volje,
 Griju se radosno u toplini postojanja;
 Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
 Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
 Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;
 Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
 Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
 Za tvoje vlastito biće dan se mrači
 Za dušu noć, duhovna tama;
 I s brigom u duši okrećeš se
 Svijetlu koje izlazi iz tame.

I ako se želimo obratiti svjetlu koje izlazi iz tame, naći ćemo ga ako ga tražimo na ovom trostrukom koraku, prodirući u nas u dušu ovom duševnom krvlju života, koja želi biti tu na putu do stvarne spoznaje duha i Boga.

ČETVRTI SAT

Dornach, 7 ožujka 1924

Moji dragi prijatelji! Prethodnih sati bili smo zaokupljeni susretom sa Čuvarom praga. I taj susret s Čuvarom praga moramo sve bolje razumjeti, razumjeti do te mjere, da sva ozbiljnost onoga što ovaj susret s Čuvarom praga podrazumijeva, neprestano stoji pred našom dušom. Jer tako smo ušli u područje koje se bitno razlikuje od drugih područja duhovnog života, onoga što smo navikli razmatrati unutar onoga što se u modernoj civilizaciji naziva duhovnim svijetom, upoznavanje duhovnog svijeta, i tako dalje. Susret s Čuvarom praga je zapravo prvo što čovjeku dolazi kada istinski i ozbiljno razmatra bilo kakav odnos prema duhovnom svijetu. Odnos s duhovnim svijetom ne može se dogoditi bez ovog razumijevanja susreta s Čuvarom praga. Jer tamo iza praga je duhovni svijet. Ako netko prima poruke iz duhovnog svijeta, onda te poruke treba shvatiti na takav način, da one zapravo uspostavljaju odnos prema duhovnom svijetu samo kao poruke, kao priprema.

Želio bih vašoj duši, dragi moji prijatelji, predstaviti ono što danas dolazi pred naše duše, prije svega pričom koja je preuzeta iz drevnih ezoteričnih tradicija.

Jednom je učenik bio primljen u misterije. Završio je preliminarne faze. I kada je dosegao određeni stadij zrelosti - što ne biste trebali zamišljati kao da je time ušao u bilo koje područje onoga što možda većina ljudi danas zamišlja kao vidovitost, već da je stupio u odnos s duhovnim svijetom - i kada je stupio u takav odnos, odnosno samo u odnos u kojem se s osjećajem primaju poruke iz duhovnog svijeta, učitelj mu reče:

Gle, kada ti govorim, riječi koje ti govorim nisu samo ljudske riječi; ono što imam za reći samo je zaodjenuto ljudskim riječima. Ono što ti imam reći su božanske misli, a te božanske misli su ti u prvom redu izražene ljudskim riječima. Ali moraš shvatiti da se obraćam svemu u tvojoj duši. Sve svoje misli, sve svoje osjećaje, svu svoju volju, moraš dati riječima koje ti upućujem u ime bogova. Onome što ti govorim moraš dati sav entuzijazam svoje duše, svu svoju unutarnju toplinu, svu svoju unutarnju vatru. Moraš biti potpuno budan; budan onoliko jako koliko možeš razviti u svom životu duše.

Ali postoji jedna moć duše na koju se isprva ne pozivam, uopće ne: to je tvoje pamćenje, to je tvoja sposobnost pamćenja. I zadovoljan sam ako uopće ne zapamtiš ono što ti kažem. Bit ću sretan ako već sutra zaboraviš što sam ti rekao. Jer ono što ti obično nazivaš svojim pamćenjem, što drugi

ljudi nazivaju tvojim pamćenjem, u prvom redu je usklađeno samo sa zemaljskim stvarima, nije usklađeno s božanskim stvarima. I kada se sutra ponovno pojaviš preda mnom, i ja ti budem ponovno govorio, pozivajući se na tvoje misli, osjećaje, volju, na sav tvoj entuzijazam, na svu tvoju toplinu, na svu tvoju unutarnju vatru, na svu budnost tvoje duše, tada će sve ove moći tvoje duše biti nove u odgovoru na ono, što bi trebao primiti. Trebao bi biti nov i svjež živ, i tako prekosutra i tako sljedećeg dana. Svaki dan bi trebao biti nov i svjež živ.

Kažem, ne pozivam se na tvoje pamćenje, ne pozivam se na tvoju sposobnost sjećanja. Ali u isto vrijeme ne kažem, da sutra neće biti ništa od onoga što je danas rečeno. Ali to ne bi trebao držati samo u svom sjećanju. Trebao bi pričekati i vidjeti što tvoje pamćenje radi s tim. Ali ono što će te voditi do mene sutra u novom izdanju, bit će tvoji osjećaji, bit će to najdublji osjećaj u tvojoj duši. On će čuvati ono što ti je danas rečeno. Jer gle, pamćenje, moć prisjećanja, to je tu za učenje. Ali ono, što ti ezoterik govori, nije namijenjeno samo za učenje, već je zamišljeno za življenje i svakog sata, kada ti pristupi, morao bi to moći ponovno iskusiti, bez pomoći konceptualnog pamćenja i moći predodžbi.

Zaista je tako. Ezoteričnim istinama trebamo pristupiti na takav način da nam nikada ne padne na pamet: ja to zapravo već znam. Bit ezoterije nije u znanju, već u izravnom iskustvu. A iznutra, u dubljim slojevima našeg duševnog života od onoga gdje je ukorijenjeno sjećanje, ezoterika bi nas trebala zahvatiti i trebala bi se sačuvati.

Ako vi, moji dragi prijatelji, razmislite o ovome, iz ovog razmatranja ćete imati mnogo toga za razumijevanje pravog ezoteričnog života u dogledno vrijeme. Jer mora se ozbiljno shvatiti, da u trenutku kada prihvatimo ezoteričnu informaciju, naše puko razumijevanje istih u nama izaziva drugačiji odnos mišljenja, osjećanja i volje, od onog na koji smo navikli u našoj svakodnevnoj svijesti.

U svakodnevnoj svijesti u čovjeku, mišljenje, osjećanje i volja, blisko su povezani. Možemo uzeti vrlo, rekao bih, trivijalan primjer, pa ćemo se moći uvjeriti koliko su mišljenje osjećanje i volja, usko povezani u običnom životu, u običnoj svijesti. Zamislite samo, poznajete osobu, bilo koju osobu, s tom osobom ste imali blizak ili dalek odnos. Ono što ste doživjeli s njom, upili ste u svoje sjećanje i proželi svojim osjećajima. Kada dođete u kontakt s nekom osobom, to vas dovodi do određenih impulsa u vašem djelovanju, u cjelokupnom ponašanju prema njoj. Živite dalje s mislima, s osjećajima prema ovim ljudima. Jednog dana netko dođe, podsjeti vas na tu osobu, kaže koju riječ o toj osobi, pobudi u vama misao o toj osobi. U vama će se odmah zasvijetliti isti osjećaji koje inače imate protiv ove osobe, ili za tu osobu. Ako ste je voljeli, zasvijetliti vaša će ljubav, ako ste je mrzili, zasvijetliti će vaša mržnja. Ako ste htjeli s njom učiniti ovo ili ono, postaje

jasno da ste htjeli s njom učiniti ovo ili ono. Ne možete odvojiti osjećaje i volju prema toj osobi, od misli koje imate o toj osobi.

Osoba koja je još uvijek u takvom raspoloženju duše, zapravo u pravom smislu ne može razumjeti ezoterične istine, samo osoba koja je sposobna za sljedeće, naprimjer, može razumjeti ezoterične istine u pravom smislu. Ona poznaje osobu, ima vrlo specifičan odnos s tom osobom. Postoje određene stvari o ovoj osobi koje ona smatra izrazito antipatičnima. Podsjećana je na tu osobu i može zamisliti tu osobu, a da joj nekako u duši ne sinu antipatije koje nosi prema toj osobi. Može zaista misliti na to.

Zamislite, dragi moji prijatelji, recimo, da je donekle teško, jednostavno misliti na svog neprijatelja, a da to ne izazove neprijateljske osjećaje. Takve se stvari mogu vježbati pravilnim shvaćanjem umjetnosti. Netko se može zapitati: jesam li ja, naprimjer, sposoban zamisliti, čisto imati predodžbu, recimo tako odvratnih likova, kakve ponekad Shakespeare opisuje? Kad bih u životu sreo te ljude, imao bih mnogo antipatija prema njima. Barem mogu umjetnički, možda baš zato jer su tako prvoklasni negativci, objektivno predstaviti sebi, samo misliti o njima. U sferi umjetnosti to je ljudima ponekad moguće; jer nemaju uvijek želju, kada negativca Shakespearea vide na pozornici, skočiti i pretući ga. Tako je ja polju umjetnosti moguće odvojiti mišljenje od osjećaja.

No, da bi netko bio pravi ezoterik mora i to moći postići u životu. U trenutku kada ono što je rečeno iz ezoterije treba ispravno prodrijeti u dušu, mora biti moguće na ovaj način odvojiti mišljenje od osjećaja. Jer se ne odvaja samo od sebe. Prije svega, kada razmišljamo o stvarima ezoterije, one su tako snažno, rekao bih, ugrađene u naše misli, i po prirodi su toliko udaljene od osobnog osjećaja, da ih uopće ne možemo shvatiti osim ako ih ne shvatimo čistim mislima. Ali ako ne želimo slušati ezoteriju kao vreća slame i ravnodušno puštati da pored nas sve prolazi, tada moramo razviti osjećaje i impulse volje koji su odvojeni od onoga što nam daje misao. Jer osjećaje treba razvijati, jer ezoterija ne smije ostati hladno, ledeno polje koje samo prelijeva naše razumijevanje, ezoterija nas treba uroniti u blistavi entuzijazam. Ali ovaj entuzijazam, ovaj svijet osjećaja, ako neće doći iz misli, mora doći od nekog sasvim drugog mjesta.

Vidite, ako želimo da se naš svijet osjećaja zagrije na pravi način, moramo biti načisto s činjenicom da ako govorimo ispravno iz perspektive ezoterije, ono izgovoreno je iz sfere bogova i da svoje osjećaje sada ne usmjeravamo prema mislima, već prema stvarnostima.

Zato sam na prvom satu koji sam održao za prvi razred, govorio o školi, odnosno o pravom duhu koji prolazi školom, te da je potrebno da shvatimo da škola ne nastaje iz neke osobne namjere, već da je ona željena i

ustanovljena iz duhovnog svijeta. Ako tako gledamo na školu, onda će nam postojanje škole dati potreban entuzijazam.

A onda ćemo shvatiti još nešto. Da, dragi moji prijatelji, u običnom životu i u običnoj znanosti, čovjek nam govori riječi. I dok razumijemo riječi, misli koje nam se trebaju prenijeti, dolaze do nas, jer leže u riječima. Ezoterik se također mora služiti riječima, jer mora govoriti. No riječi su mu potrebne samo kao prilika da se uoči kako duh u svojoj stvarnosti struji i približava se i kako se želi uliti u srca ljudi.

Stoga je nužno da se u ezoternoj školi postupno razvija osjetilo, za slušanje onoga iza riječi. A kada se razvije ovaj osjećaj, steći će se ono što se u ezoterijskim strujama oduvijek spominjalo s tako velikom svetošću u odnosu na ono ezoterično, naviknut će se na tišinu, svetu tišinu. A ta sveta tišina povezana je s nečim drugim, bez čega ezoterija ne može koristiti ljudima. Povezana je s onim što nam je stvarno potrebno za ezoteriju. Povezana je s najdubljom ljudskom poniznošću. A bez najdublje ljudske poniznosti nemoguće je pristupiti ezoteriji. Zašto? Da, kada smo potaknuti da slušamo iza riječi, tada se obraćamo najdubljem biću naše duše; ne pozivamo se na naše pamćenje, već na najdublje biće naše duše. Ovdje dolazi do izražaja naša sposobnost, ovdje razmatramo koliko daleko možemo čuti iza riječi. I dobro je da što više slušamo, za sebe, za našu vlastitu dušu. No bilo bi dobro da ono što nam se pojavi u duši, da to smatramo mjerodavnim do te mjere, da to možemo ponijeti u svijet kao nešto apsolutno valjano. Trebat će nam dugo vremena - pogotovo ako slušamo iza riječi - trebat će nam dosta vremena da se pomirimo sami sa sobom. I trebali bismo razviti takvo raspoloženje da ezoterija prvo mora živjeti u svojoj punini u tkanju duše bez riječi, prije nego što se može smatrati zrelim u nama.

Stoga se s ezoterijom moramo vratiti, od onoga što leži u smislu riječi u običnom životu, onome što leži u dubljem razumijevanju duše. I to je ono što nam je predstavljeno na posljednjem satu razreda, kada sam vam, dragi prijatelji, predstavio mantričke izreke, gdje je važno skandiranje: pri čemu je važno da je prva izreka imala trohejski ritam, druga izreka je imala jambski ritam, treća izreka je imala spondejski ritam. Tek kada u sebi osjetimo kako se u trohejskom ritmu spuštamo s planine u dolinu, i osjetimo, ispravno shvaćajući ono što se odnosi na naše misli, kada svojom dušom osjetimo to spuštanje s nebeskog na zemaljsko niz dolinu, tada osjećamo raspoloženje u odnosu na tkanje naših misli. Dakle, ova je izreka bila trohejska, počinjala je naglašenim slogom, spuštala se do nenaglašenog sloga i imala je za cilj da u nama izazove, takoreći, duhovni krvotok koji bi ulazio u duhovni prostor. Tamo samo ne stojimo, aktivirajući takvu mantru u svojoj duši, ili čak izražavajući nešto u mislima, već se krećemo s onim što se duhovno kreće u svijetu, s ljudskim

mislima koje tkaju u ljudskoj duši. I tako je prva izreka koja se odnosi na tkanje misli bila:

Pogledajte tkanje misli u sebi:
Doživljavate privid svijeta,
Vaše sebstvo se skriva od vas;
Zaronite ispod privida:
Etersko biće puše u vama;
Vaše sebstvo, treba poštovati
Bića koja vode vaš duh.

Da, bogovi su nas uzeli k sebi dajući nam misli. I dižemo se - doživljavajući misli koje tkaju u našoj duši - dižemo se s vrhova na koje su nas bogovi postavili darivajući nam misli, silazimo s tih vrhova u doline, gdje tim mislima grlimo i hvatamo zemaljske stvari.

S osjećajima stvari stoje drugačije. Ispravno se ponašamo u duši kada osjećamo da stojimo na dnu doline i želimo se kroz svoje osjećaje, kao po duhovnim ljestvama, popeti do bogova. Osjećaj nas vodi u suprotno valovito kretanje, odozdo prema gore. Stoga je mantrička izreka jampska. Počinje lagano naglašenim slogom i penje se do jako naglašenog sloga. I trebali bismo osjetiti ovo:

Slušajte struje osjećaja u sebi:
U tebi se miješaju privid i stvarnost,
Sebstvo se klanja prividu;
Zato uronite u blistavu egzistenciju:
I kozmičke duševne moći su u vama.
Sebstvo, treba razmotriti
Životne snage vlastite duše.

Stvari su opet drugačije kada dođemo do volje. Ako želimo doći do volje, tada moramo postati svjesni kako je naša ljudska priroda zapravo podijeljena u nama. Tada se moramo približiti bogovima u osjećaju i moramo moći roditi impuls volje, na pola puta kroz snagu osjećaja. To je moguće samo kada meditiramo spondejski. Naglašeni slog, naglašeni slog počinje:

Neka u tebi prevlada impuls volje:
On izbija iz svih iluzornih bića.
Iz sebstva stvara;
Predaj mu sav svoj posjed:
Ispunjen je kozmičkom snagom duha;

Vaše sebstvo, trebalo bi zgrabiti
Svjetsku moć stvaranja u duhovnom 'Ja'.

I rekao sam prošli put: ovdje nije stvar samo u tome da shvatimo značenje riječi, već da shvatimo ono što leži u kretanju riječi i uvlači našu dušu u to kretanje. Na taj način više se ne oslanjamo samo na sebe, već urastamo u svijet.

Riječi, shvaćene samo u njihovom značenju, ostavljaju nas same s nama. Ali ono o čemu se u ezoteriji radi je da rastemo zajedno sa svijetom, da sve više izlazimo iz sebe. Samo izlaskom iz sebe možemo izdržati odvojenost mišljenja, osjećaja i volje. Iznutra, naše tjelesno 'Ja' drži zajedno mišljenje, osjećanje i volju, za našu svakodnevnu svijest. Vani ih na okupu moraju držati bogovi. Ali moramo ući u božansko biće. Moramo rasti zajedno sa svijetom. Moramo doista naučiti razviti to raspoloženje kroz koje učimo sebi reći, sa svom iskrenošću i ozbiljnošću: ovdje imam svoju ruku; gledam je. Tu stoji drvo; pogledam ga. Gledam svoju ruku: to si ti; gledam drvo: to si ti; gledam u oblak: to si ti. Gledam dugu: to si ti; gledam grmljavinu: to si ti; gledam u munju: to si ti. Osjećam se jedno sa svijetom.

Apstraktno, to znači nepošteno, to je lako postići. Konkretno, to znači iskreno, čovjeku je potrebno svladati mnogo unutarnjih izazova da bi se to postiglo. Samo ako se ne boji proći te unutarnje izazove doći će u raspoloženje koje mu treba.

Jer pitanje pred ezoterikom mora biti, dragi moji prijatelji: gledam svoju ruku; ona pripada meni. Što bih postao u ovozemaljskom životu, koji je započeo prije nekoliko desetljeća, da nisam imao ruku? Bila je neophodna za sve što sam postao. Ali stablo: stablo, kakvo danas stoji pred nama, u svojoj strukturi u staroj egzistenciji Mjeseca, nastalo je iz cijelog lunarnog organizma. Ono što je bilo u cijelom mjesečevom organizmu, nije moglo biti, bez da nastane struktura stabla. U to vrijeme je, međutim, iz cijele lunarne egzistencije nastala osnova mog mišljenja. Ruka je potrebna samo za moje sadašnje zemaljsko postojanje. Stablo je neophodno, da bih postao misleće biće. Kako mi moja ruka može biti vrijednija od stabla? Kako moju ruku, mogu više smatrati dijelom mog tijela nego stablo? Ono što nazivam vanjskim svijetom, postupno počinjem smatrati mnogo više dijelom svog unutarnjeg bića, nego ono što mogu smatrati unutrašnjošću svoje tjelesnosti za ovu inkarnaciju. Ali osjećati to u svojoj dubini i iskrenosti, mora se naučiti.

I danas želimo predstaviti tri izreke, mantričke izreke, kroz koje se ovaj osjećaj jedinstva sa svom takozvanom vanjskom egzistencijom, može postupno duboko utisnuti u dušu.

Prije svega, kako se odnosimo prema vanjskoj egzistenciji? Gledamo dolje u Zemlju: osjećamo se ovisnima o ovoj Zemlji; daje nam ono što nam je potrebno za vanjski život.

Gledamo u daljinu: ujutro dolazi Sunce; tamo Sunce zalazi na večer; svjetlost, kao da se širi Zemljom; dolazi iz daljine, odlazi u daljinu.

Gledamo gore: zvjezdano nebo noću, tajanstveno nam se obraća.

U ovom trostrukom pogledu odredili smo svoj odnos prema svijetu: gledam dolje, gledam u daljinu, gledam gore. Ali učinimo to s intenzivnom sviješću, učinimo to onako kako je sadržano u sljedećim mantričkim izrekama:

Osjetite kako zemljine dubine
Njene moći tvom biću
Pritiskaju u udove tijela.
Gubiš sebe u njima,
Ako ti svojom voljom bespomoćno
Njoj težnje povjeriš;
Zamračuje ti 'Ja'.

[Ovaj stih je sada napisan na ploči.]

*Osjetite kako zemljine dubine
Njene moći tvom biću
Pritiskaju u udove tijela.
Gubiš sebe u njima,*

- u moćima -

*Ako ti svojom voljom bespomoćno
Njoj težnje povjeriš;
Zamračuje ti 'Ja'.*

Da, to je to, dragi moji prijatelji, da moramo ukloniti ono što nas za Zemlju vezuje i veže, ne povezivati to u punoj svijesti s našom ljudskom prirodom. Gledamo dolje u Zemlju, znamo da se u njoj stvaraju kristali, da pomiče tlo s jednog mjesta na drugo, znamo da djeluje gravitacijom, da privlači kamen i pušta ga da padne na Zemlju, znamo da nas privlači. Mislimo o svemu tome. Ne mislimo da u nama žive nagoni, instinkti, želje, strasti, da u nama živi sve što smatramo dijelom niže ljudske prirode i da to pripada Zemlji. Kad pogledamo dolje i kažemo, što to Zemlja čini u nama, onda se trebamo sjetiti: u nama leži, od Zemlje stvoreno, sve ono što nas želi odvući ispod čovjeka, što želi potamniti naše 'Ja', što nas želi otjerati u podljudsko. No,

moramo biti svjesni da smo toliko povezani sa Zemljom da - unatoč svoj ljepoti i veličini onoga što se prostire po površini Zemlje - za nas ljude, ono što nas vuče prema dolje, ujedno je i ono što nas vuče u podljudsko. Iskrenim priznanjem toga razvijamo se u prave ljude.

Tada, tada ćemo biti u poziciji ne samo gledati prema dolje, razvijajući se kao ljudi, već gledati u daljine koje su na istoj razini kao i mi; da skrenemo pogled na sve to što u izvjesnom smislu kruži oko Zemlje i upija našu čovječnost u svoje krugove. U fizičkom nešto počinje što nas, u određenom smislu, uzdiže iznad silaznih sila zemljinih dubina. Kroz sile zemaljskih dubina čovjek može postati zao; ne tako lako kroz dah, koji također pripada onome što kruži oko Zemlje; još manje kroz svjetlost koju Sunce pušta u zemaljski krug. Ali dah i svjetlost smatramo nečim što nema duhovno značenje. Ali u dahu i svijetlu žive bogovi. I moramo biti svjesni da, posebno u svijetlu, vladaju božanske sile, i da drugačije vladaju, dok prolaze kroz nas ljude, nego sile zemaljske dubine.

Ali toga postajemo svjesni u drugoj mantričkoj izreci:

[Drugi stih odmah je zapisan na ploču]

*Osjećaj se kao iz širina svijeta
Božanske moći svijetle u tvom duhu
Neka zasjaju u tvojoj duši.
Pronađi sebe u njihovoj ljubavi,
Oni stvaraju dah mudrosti.
Sebe kao njihovog u njihovim krugovima
Jakog za dobro duhovno stvaranje.*

Nismo uvijek svjesni da možemo voljeti ono što prolazi našom Zemljom kao svjetlost, bila to svjetlost Sunca ili zvijezda. Nismo uvijek toga svjesni. Ali kada smo svjesni da možemo voljeti sunčevu svjetlost, da je možemo voljeti toplo poput prijatelja, tada također saznajemo kako bogovi kruže Zemljom u svom svjetlosnom ruhu. Tada puko sunčevo svijetlo prestaje jarko sjati nad Zemljom, tada sunčevo svijetlo postaje ruho bogova. I bogovi hodaju Zemljom u sjajnom ruhu. I tada ono, što doživimo sa svjetlom, uistinu za nas postaje mudrost. Tada bogovi donose svoju mudrost u naša srca, u naše duše. I onda smo zapravo, s diferencijacijom u našim osjećajima, zapravo smo se uzdigli.

Prvo smo razvili odgovarajuće osjećaje prema silama iz dubine Zemlje. Ispravno smo osjetili dio naše ljudskosti koji pripada silama zemaljskih dubina. Uzdigli smo se do onog višeg dijela našeg bića koji pripada božanskim bićima koja se kreću Zemljom u sjajnom ruhu i koja ne žele čovjeka ostaviti u zemaljskoj sferi, već ga žele primiti u svoje krugove dok

on hoda po Zemlji, tako da u njihovim krugovima može nastaviti hodati kada prođe kroz vrata smrti. Jer nas bogovi ne žele ostaviti same na Zemlji, žele nas uvući u svoje krugove. Od nas žele napraviti bića koja žive među njima. Sile dubine Zemlje, žele nas otrgnuti od moći bogova.

Koštani duh prvi zvijeri,
Zla kreativna moć volje
Koja otuđuje naše vlastito tijelo
Od vlastitih duševnih moći
I posvećuje ga protivničkim silama,
Koja biće svijeta od bića bogova
U budućnosti želi lišiti.

Ali to moramo osjetiti, također tako što ćemo se smjestiti u svijet i identificirati s njim i osjećati da smo s njim jedno.

Ali još nismo preuzeli svoju punu ljudskost u našu svijest, ako nismo u stanju i podići pogled. Moramo gledati u dubine, moramo gledati u širine, moramo gledati u visine, i moramo aktivirati jednu svakodnevnu svijest koja miješa dubinu, širinu i visinu, moramo razlikovati svijest o dubini, svijest o širini i svijest o visini.

[Treći stih je napisan na ploči.]

*Osjećaj se kao u nebeskim visinama
Sebstvo može živjeti nesebično*

To možemo osjetiti kada svjesno gledamo u visine. Zamislite samo, dragi moji prijatelji, stojite na polju i gledate u nebeske visine u zvjezdano nebo. Sada je jasnije, ako samo odaberemo ovu priliku; naravno, to se može dogoditi i pri punoj svjetlosti Sunca. Ali jasnije je, kada osjetimo da stojimo vani u polju i gledamo u zvjezdano nebo. Osjećamo se jedno s ovim svijetom; osjećamo: to si ti. Ali točka na kojoj stojimo na Zemlji, koju smatramo toliko vrijednom da o njoj uvijek govorimo samo kao o sebi, kad pogledamo u daljinu nestaje. Raširena je u polukuglu. Ako ispravno osjećamo, tada usko jastvo prestaje i postaje nesebično, jer je beskrajno rašireno u prostranstvu visina:

*Osjećaj se kao u nebeskim visinama
Sebstvo može živjeti nesebično*

[Nastavlja se:]

*Kada duhom ispunjena moć misli
Težnju za visinama slijediti želi*

Svatko tko je doista osjetio kako, uz strujanje sunčeve svjetlosti koja se kreće Zemljom u svojim svijetlećim haljama, bogovi svakim dahom ulaze i izlaze iz ljudskih duša, i tko tada podigne pogled u visine neba, osjećajući se nesebično u svom sebstvu, već je došao do toga da također razvije ono što dolazi u sljedećim redovima, u sljedećim redovima dakle:

Osjećaj se kao u nebeskim visinama
Sebstvo može živjeti nesebično
Kada duhom ispunjena moć misli
Težnju za visinama slijediti želi

[Nastavlja se:]

*I hrabro sluša riječ,
Što odozgo milostivo zvuči
U čovjekovu pravom biću.*

Visine govore. I kao što možemo rasti zajedno u ljubavi s bogovima koji se kreću Zemljom u sjajnim haljama, tako možemo rasti zajedno s riječju koja odjekuje s visina, ako razvijemo smisao da snagama misli stremimo u nebeske visine.

Ali, dragi moji prijatelji, moći ćete pravilno iskusiti ove osjećaje, koji vašu svijest čine sviješću dubine, širine i visine, ako možete suprotstaviti suprotne izreke [treće, druge i prve zvijeri] tako duboko i živo za dušu s ovim [na ploči stoje tri izreke].

Stupaš pred Čuvara praga. Žive misaone predodžbe toga trebale bi prevladati u vašoj duši. Čuvar praga vam pokazuje treću od zvijeri o kojima smo govorili na zadnjih nekoliko sati. Ono što odjekuje u vama je ono što karakterizira ova treća životinja:

Stakleno oko treće zvijeri,
To je zla protuslika
Mišljenja, koje u tebi
Sebe negira i bira smrt,
Odbacujući duhovne sile
Koje su ga držale duhovno živim
U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

To je ono što nas vuče prema dolje.

Tome možemo pobjeći ako hrabro sebi kažemo:

Osjetite kako zemljine dubine
Njene moći tvom biću
Pritiskaju u udove tijela.
Gubiš sebe u njima,
Ako ti svojom voljom bespomoćno
Njoj težnje povjeriš;
Zamračuje ti 'Ja'.

Tu su [obje izreke] još uvijek za pogled, rekao bih, malo različite, kada promatrate životinju, kada promatrate ono što grabi. Razmotrite kako jedna od mantri zvuči slično drugoj, obje karakteriziraju povlačenje prema dolje, samo jedna konkretno opisuje životinju, druga postaje svjesna.

Ali idemo drugoj zvijeri, i uzmimo ono, što nas otme drugoj zvijeri; ako stavimo dvije mantričke izreke jednu pored druge, raspoloženje postaje potpuno drugačije. Jedan put je jeziv opis druge zvijeri, s druge strane postoji apel bogovima koji nam dolaze u sjajnim haljinama. I čujmo ove dvije mantričke izreke jednu pored druge, koliko su različite u cijeloj stilizaciji:

Podrugljivo lice druge zvijeri,
To je zla protusila osjećaja
Koja izdubljuje vlastitu dušu
I njoj stvara prazninu lišenu života
Umjesto duhovnog sadržaja,
Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
Bila osvjetljena od duhovne moći Sunca.

Osjećaj se kao iz širina svijeta
Božanske moći svijetle u tvom duhu
Neka zasjaju u tvojoj duši.
Pronađi sebe u njihovoj ljubavi,
Oni stvaraju dah mudrosti
Sebe kao njihovog u njihovim krugovima
Jakog za dobro duhovno stvaranje.

Kako prvo karakteriziramo treću životinju, još uvijek se moramo smjestiti uz ovu treću životinju u ovoj mantričkoj izreci [Osjetite kako zemljine

dubine....]. U početku se ne možemo otrgnuti, samo smo potaknuti da postanemo svjesni kamo nas ova životinja želi voditi. Kada se okrenemo drugoj životinji i korisnoj mantričkoj izreci [Osjećaj se kao iz širina svijeta....], izreka je već osmišljena da nas odvede daleko od životinje koju karakteriziramo kao s podrugljivim licem zbog njezine okrutnosti.

A sada pristupimo prvoj i vidjet ćemo kako izgledaju karakteristike prve zvijeri, koja nas želi spriječiti da posvetimo svoj život gledajući u nebeske visine, kako se ova prva zvijer odlikuje svojim stilom i kako se od te zvijeri otrgnemo u svojoj nutrini kada se okrenemo onoj mantričkoj izreci koja nas upućuje u nebeske visine:

Koštani duh prvi zvijeri,
Zla kreativna moć volje
Koja otuđuje naše vlastito tijelo
Od vlastitih duševnih moći
I posvećuje ga protivničkim silama,
Koja biće svijeta od bića bogova
U budućnosti želi lišiti.

I sada: kao da želimo spaliti ono što je rečeno u ovoj izreci i uzdići se u plamenu, tako stoji i druga izreka - koja će biti tješitelj i dati milost, onome što jest prva zvijer, kroz vlastitu hrabrost moći duše - nasuprot njoj stoji druga izreka:

Osjećaj se kao u nebeskim visinama
Sebstvo može živjeti nesebično
Kada duhom ispunjena moć misli
Težnju za visinama slijediti želi
I hrabro sluša riječ,
Što odozgo milostivo zvuči
U čovjekovu pravom biću.

Vidite, vidjeli smo prošli put da preuzimamo unutarnji ritam kada želimo ući u tkanje bića svijetla svijeta sa svojim vlastitim bićem, dakle, danas se moramo upoznati s time kako stvari koje nam se sada približavaju u ovom ezoterizmu, imaju unutarnju vezu i kako se uvijek moramo vraćati na ono što je bilo prije, ne samo s obzirom na značenje riječi, jer to uvijek ostaje zemaljsko, već se moramo vraćati kroz raspoloženje. I to raspoloženje doći će nam iz cjeline, ali će nam doći i iz detalja.

Jer uzmite prvu izreku: "Osjetite kako zemljine dubine". Tako smo upućeni na dubine Zemlje. A druga izreka nas upućuje na "Stakleno oko treće zvijeri". Stoje jedna do druge.

U drugoj izreci, "Osjećaj se kao iz širina svijeta": osjećamo bogove kako se približavaju u svojim haljama od svijetla. Ovdje smo uzdignuti, ako to doista možemo osjetiti, iznad onoga što se ruga božanskom u svijetu. "Podrugljivo lice druge zvijeri" uistinu je izbrisano jarkom sunčevom svjetlošću, ako samo duhovno shvatimo jarku sunčevu svjetlost.

I treća izreka, kako počinje: "Koštani duh prvi zvijeri", paraliziran nas. Zagrijemo se tek kad se oslobodimo svoje paralize gledajući u nebeske visine.

I tako možemo reći:

Ako vidite stakleno oko treće zvijeri, stanite čvrsto i osjetite što dubine Zemlje žele od vas.

Kad vidite podrugljivo lice druge zvijeri, primite sunčevu svjetlost punu ljubavi.

Ako te smrzne koštani duh prve zvijeri, zagrij se ljudski kao čovjek uzdignuvši toplinu srca u nebeske visine.

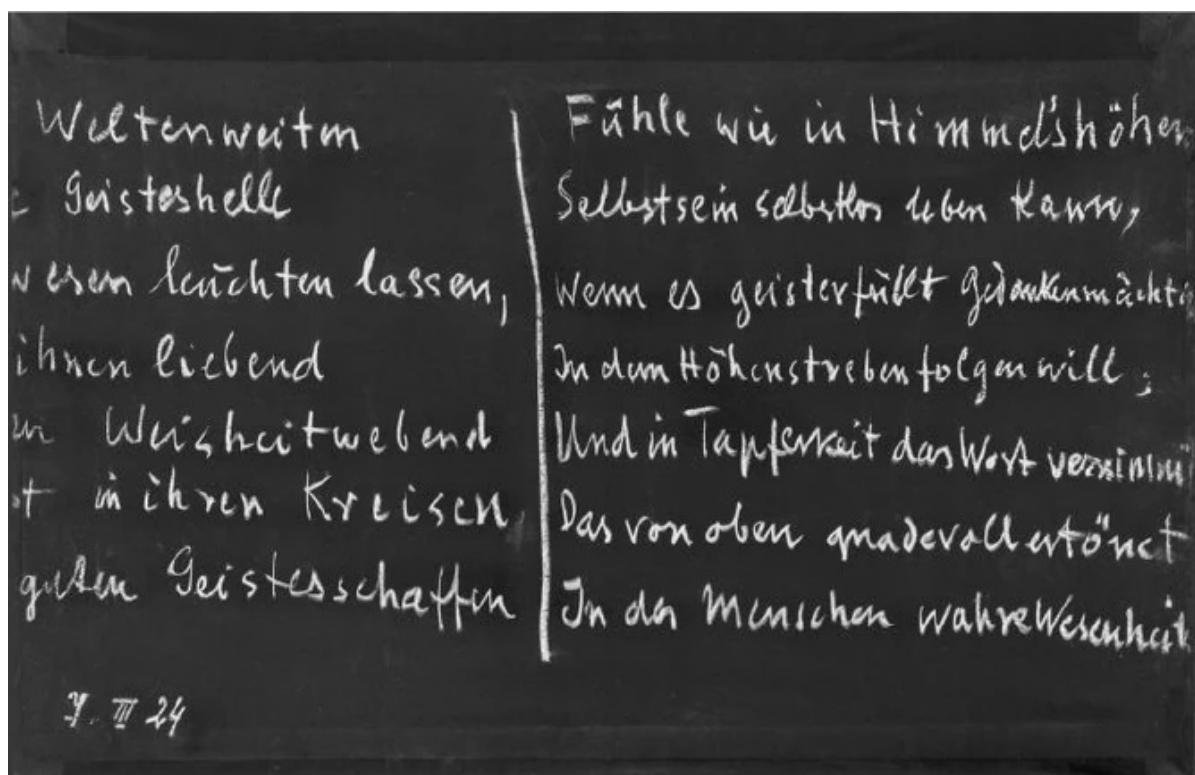
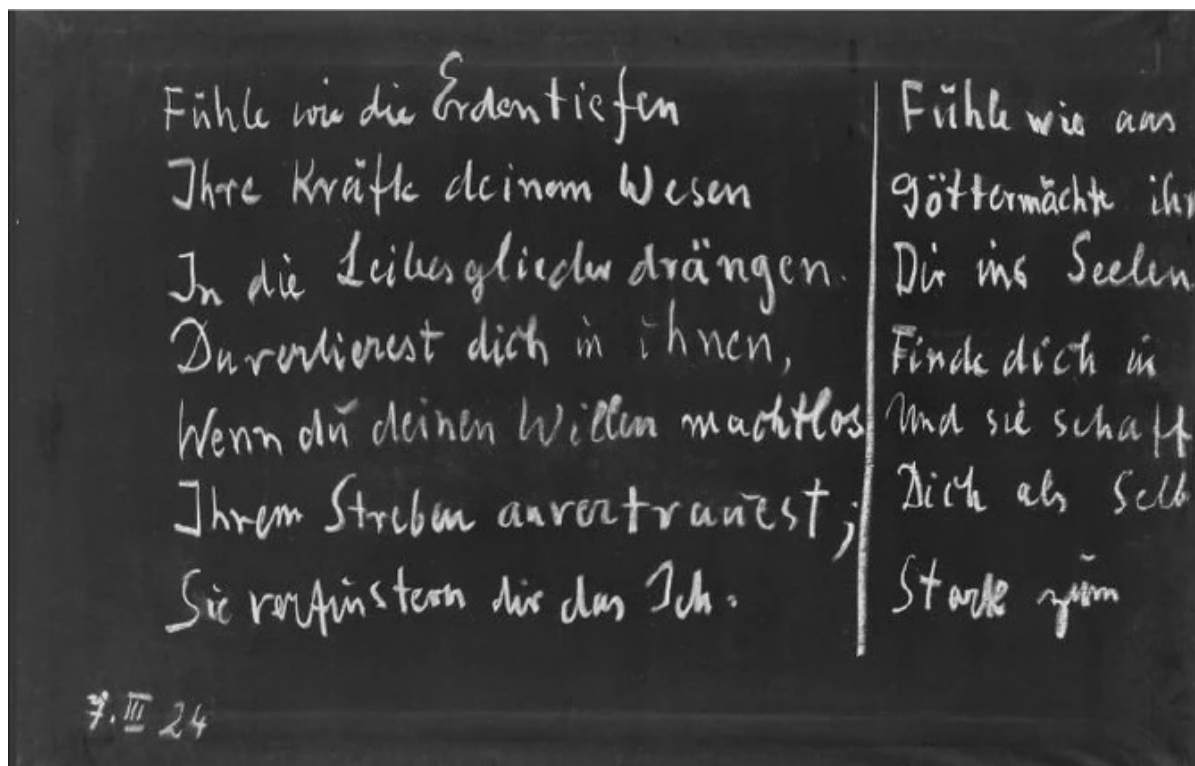
Na taj način postupno bismo se trebali upoznavati s duhovnim životom, a taj će duhovni život sve više urastati u našu dušu.

*

Dragi moji prijatelji, potrebno je da dodam jednu malu rečenicu. Jer sama škola mora živjeti ozbiljno i treba ozbiljno shvatiti ono što sam rekao one srijede kada sam govorio o uvjetima u školi: bio sam prisiljen povući certifikat za ovaj prvi razred od osobe koja je, propustivši učiniti ono što je trebala učiniti u svojoj službi ovdje, mogla izazvati veliku nesreću. Ovo spominjem iz posebnog razloga jer želim naznačiti da će se ono što je ovdje na božićnom susretu naznačeno kao namjere, zapravo ozbiljno shvatiti. I molim vas da ovo ubuduće ne shvatite kao puku govornu figuru, kada se tvrdi da se ova ezoterna škola smatra željenom od strane duhovnog svijeta, i da u ovom trenutku, ako netko ne želi biti pravi predstavnik antropozofskog pokreta, škola mora imati pravo povući njegov certifikat za školu. Ozbiljno ističem i stoga ne mogu ne spomenuti da je nekoj osobi certifikat već morao biti povučen - barem na određeno vrijeme, dok dotična osoba svojim ponašanjem ne dokaže suprotno. U ovu školu ćemo urasti na pravi način samo ako napustimo sve one zaigrane poglede na antropozofski pokret koji su nanijeli tako veliku štetu unutar ovog antropozofskog

pokreta. Moramo urasti u punu ozbiljnost ezoterije. - I - moram to danas ponoviti - još nije svakome svanulo što se mislilo s Božićnom konferencijom. No, uprava škole će biti na oprezu i ovaj put će stvarno ozbiljno shvatiti ozbiljnost škole.

Uzmimo ovo kao nešto značajno što pripada današnjem satu.

PETI SAT

Dornach, 14 ožujka 1924

Moji dragi prijatelji! Vidjeli smo kakve se promjene događaju s čovjekom kada se upozna s Čuvarom praga. I o percepciji ovog bića kao Čuvara praga, ovisi može li čovjek na bilo koji način pristupiti duhovnom svijetu i doći do razumijevanja ovog duhovnog svijeta. Posebno smo vidjeli, kako ono što čini čovjekovu nutrinu - mišljenje, osjećanje, volja - kako to u oblasti Čuvara praga, prolazi kroz značajnu promjenu. I posebno nam je na prošlom satu ovdje postalo jasno, kako u određenom smislu, mišljenje, osjećanje i volja, kada ulaze u duhovni svijet uzimaju različite puteve, kako stupaju u drugačije odnose od onih u kojima obično stoje za zemaljsku svijest čovjeka.

Vidjeli smo kako je čovjekova volja snažno usmjerena prema njegovoj zemaljskoj povezanosti. U trenutku kada se čovjek približi duhovnom svijetu, u duši su u određenom pogledu, mišljenje, osjećanje i volja, odvojeni. I ta volja, koja tada u duši živi s mnogo većom neovisnošću nego prije, ta volja, pokazuje se u visokom stupnju povezana s onim silama, koje čovjeka vuku na Zemlju. Osjećaj se pokazuje povezanim s onim silama, koje čovjeka drže u okruženju Zemlje, u onom okruženju Zemlje, u kojem su takoreći valovi svijeta, kada se ujutro pojave i obasjaju dan, a navečer nestaju na suprotnoj strani, za čovjekov pogled. Ali mišljenje je sila koja čovjeka usmjerava prema gore, prema nebeskom. Tako da u samom trenutku u kojem čovjek stupi pred Čuvara praga, ovaj Čuvar skreće njegovu pozornost na to kako pripada cijelom svijetu: kroz svoju volju Zemlji, kroz svoj osjećaj okruženju, kroz svoje mišljenje višim moćima.

Ali upravo to čovjeku mora postati jasno, dragi prijatelji, pri ulasku u duhovni život, da kroz duhovni život čovjek urasta u cijeli svijet. Za običnu svijest, mi stojimo u svijetu na takav način da izvan nas postoje sile koje su aktivne u biljnom, mineralnom, životinjskom, u fizičkom carstvu ljudi, sile kojima imamo pristup putem naših osjetila i koje zapravo ne pokazuju nikakvu povezanost s čovjekom. I tu kao ljudi stojimo sa strane, gledajući u sebe, postajući svjesni svojih misli, osjećaja, volje; postajući svjesni kako je to mišljenje, osjećanje i volja, nešto odvojeno od vanjske prirode, nešto što stoji samo za sebe. I osjećamo duboki jaz između našeg bića i prirode koja se prostire.

Ali moramo premostiti taj jaz. Jer taj jaz, kojeg smo svjesni samo u našoj običnoj svijesti u njegovoj vanjštini, taj jaz je upravo prag. A svijest o pragu

zapravo počiva na tome, da jednostavno prestanemo prihvaćati tu nesvjesnost koja nas upućuje natrag na nas same, kada pogledamo u sebe, i upućuje nas na vanjsku, nama stranu prirodu kada pogledamo vani; jaz, koji nam samo treba postati vidljiv u svoj svojoj veličini i značaju ne samo za život čovjeka, već i za život svijeta.

Sada, vidite, kada se uđe u ezoterno, preko ovog jaza mora se izgraditi most, preko ovog ponora. U određenom smislu, moramo srasti zajedno s prirodom. Moramo si prestati govoriti: priroda je tamo vani, ona nema nikakve veze s moralnim životom. Mineralno ne pitamo o moralu, za što je naša duša najviše zainteresirana, ne pitamo biljke, ne pitamo životinje, a u materijalističkom dobu ljudi su također prestali pitati ljude, jer se ljude shvaća samo u smislu njihovog fizičkog bića.

I opet, kada se pogleda u čovjeka, vidi se za običnu svijest, pasivno mišljenje, kroz koje se svijet promatra, ali koje tu stoji nemoćno. Misao, koja u nama živi: prije svega, to je samo naše vlasništvo, kroz koje spoznajemo stvari svijeta; kao misao, ona u prvom redu nije moć. Naši osjećaji su naš unutarnji život; s njima stojimo, u određenom smislu, odvojeni, razdvojeni od svijeta. I naša volja se doista priopćuje vanjskim stvarima; ali upravo zato što im se priopćuje, te vanjske stvari dobivaju nešto im strano.

Nešto veliko mora pristupiti čovjeku, kada postane svjestan ponora između sebi i prirode, kada se približi Čuvaru praga: nešto veliko. A to veliko, ono je što se od davnina izražava riječima - riječima koje se u svakom dobu moraju iznova razumjeti - a te riječi su: priroda mora izgledati božanski, a čovjek mora moći biti magično biće. Što znači da priroda mora moći izgledati božanski?

Priroda mora moći izgledati božanski: onakva kakva se u prvom redu čini osjetilima, onakva kakvu shvaća intelekt, ona je uistinu bezbožna. Moglo bi se reći: božanstvo je skriveno u prirodi. Priroda se očituje u svom vanjskom obliku. U prvom redu, najviše što u snu možemo vidjeti nešto od odnosa između prirode i čovjekova unutarnjeg života. Možemo postati svjesni, kako nam nepravilnost u procesu disanja, u ovoj ili onoj mjeri, može dati radosne, uzbuđljive snove ili snove pune tjeskobe i straha. Možemo postati svjesni, kako se čisto prirodno pregrijavanje sobe pojavljuje u određenim snovima koji imaju svojevrstni moralni-duševni sadržaj. San prirodu približava duševnom.

Ali također znamo: u snovima je naša svijest potonula niže, i ipak snovi nisu ono, što nam izravno može prenijeti duhovno. Umjesto toga, moramo vidjeti kako se ono prirodno predstavlja budnoj, a ne uspavanoj svijesti.

Pa, u onom prirodnom, dragi prijatelji, prije svega imamo odnos čovjekova fizičkog tijela s onim čvrstim u prirodi, s onim što zemaljsko biće nosi. Imamo odnos između eterskog tijela čovjeka s onim, što ono vodeno biće u sebi nosi. Ali ovaj odnos između čovjekova fizičkog tijela s onim zemaljskim, odnos između čovjekova eterskog tijela i onog tekućeg, vodenog, leži duboko ispod onoga što čovjek doživljava u prvom redu.

Ono što je čovjeku najbliže jest zapravo njegov proces disanja, koji prevladava u zraku. I tek od procesa disanja prema gore, počinje područje u kojem čovjek prvi puta, kada se približi duhovnom, može osjetiti povezanost s prirodom.

Promatrajući proces disanja, imamo ono zračno oblikovano, u kojem jesmo i u kojem živimo. [napisano je na ploči:]

Zrak

Zatim iznad zračno oblikovanog imamo toplinsko

[iznad zrak je napisano:]

Toplina

a iznad toplinskog, svjetlosno: toplinski eter, svjetlosni eter.

[iznad toplina je napisano:]

Svjetlost

Kako se uspinjemo sve više, dolazimo u područje, o kojem ćemo kasnije govoriti, ali koje prije svega čovjeku ne leži tako blizu.

Da se čovjek kreće i živi u elementu zraka, može biti otkriveno i isključivo vanjskim promatranjem. Jer treba samo pogledati snove i vidjeti kako oni u određenim oblicima ovise o nepravilnostima i abnormalnostima u procesu disanja. Kada se proces disanja odvija u budnom životu: na to ne obraćamo pažnju, općenito ne obraćamo pažnju na normalne životne procese.

Da je element topline, život u toplini, za ljude nešto duboko značajno, može postati jasno i površnim promatranjem. Kada se dodirnemo hladnim tijelom, koje je hladnije od našeg tijela, recimo hladnom iglom za pletenje, hladne točke doživljavamo kao odvojene, čak i ako su vrlo blizu jedna drugoj. Vrlo smo osjetljivi na hladnoću. Ako se dodirnemo predmetom koji je topliji od našeg tijela, ne primjećujemo toliku razliku. Dvije hladne igle za pletenje, možemo držati vrlo blizu jednu drugoj, i osjetiti hladnoću obje. Kad držimo zagrijane igle za pletenje, bliski dodiri se stapaju u jednu točku, i moramo ih jako udaljiti da bismo ih percipirali kao odvojene. Jednostavno

smo puno osjetljiviji na hladnoću nego na vrućinu. Zašto? Lakše podnosimo toplinu jer smo bića topline, jer je topline naša vlastita priroda, jer tkamo i živimo u prirodi. Hladnoća nam je strana; na nju smo izuzetno osjetljivi.

Pa, za svjetlost je običnoj svijesti to teže objasniti. Danas ovim stvarima želimo pristupiti ezoterično. I stoga je možda dovoljno ako sam istaknuo ono što je zračno formirano i toplinsko, za običnu svijest. Ali u običnom iskustvu, čovjek zrak osjeća kao nešto vanjsko, prirodno. Toplinu osjeća kao nešto što ga na neki način dodiruje izvana, a svjetlost osjeća kao nešto što mu dolazi izvana.

U trenutku, kada čovjek doživi onaj skok u životu koji ga približava Čuvaru praga, u tom trenutku čovjek postaje svjestan, kako je intimno povezan s onim što mu inače izgleda strano.

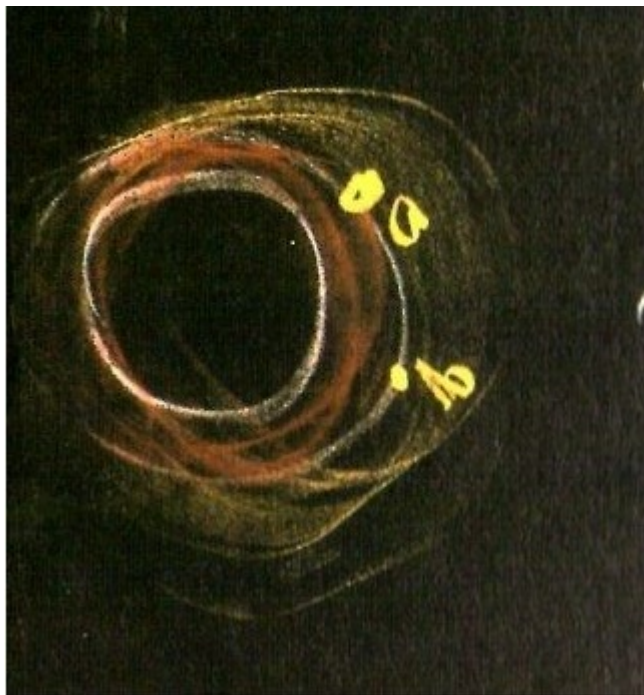
Često sam isticao kako u svakom trenutku našeg života, čak i u običnoj svijesti, možemo postati svjesni svog odnosa sa svijetom, upravo kroz naš odnos prema zraku. Zrak je vani; isti zrak koji je sada vani, imat ću u sebi malo kasnije; onda je opet vani, isti zrak koji je bio u meni. Mi nismo svjesni da - kao što neprestano svoje mišiće i kosti nosimo u sebi, i postajemo svjesni njihovog nastanka i nestanka tek s embrionalnim životom i smrću - da neprestano, budući da smo ljudi zraka, zapravo oslobađamo prema van ono što nosimo u sebi, ponovno preuzimajući vanjsko, tako da postajemo jedno s cijelim tkanjem i životom i bićem onog zračnog, u kojem se mi kao zemaljski ljudi nalazimo.

U trenutku kada uđemo u duhovnu oblast, to više nije slučaj. U tom trenutku osjećamo kako smo sa svakim izdisanjem, sa svakim udahom zraka, kako se na krilima izdahnutog zraka vinemo u prostranstvo egzistencije, u kojem se izdahnuti zrak raspršuje, kako udisajem u sebe unosimo duhovna bića, duhove koji žive u kruženju zraka. Udisajem duhovni svijet ulazi u nas; naše vlastito biće s izdisajem istječe u okolinu.

Ali nije samo ono zračno takvo; tako je - i u još većoj mjeri - s toplinskim. Kao što smo jedno sa sferom zraka koja okružuje Zemlju [nacrtana su dva bijela kruga], time čineći biće poput zračnog čovjeka, tako je to u još većem stupnju s bićem topline, koje okružuje i prožima Zemlju [crveno]; s njim smo jedno.

I dok, kada se približavamo duhovnom svijetu, zapravo imamo iskustvo primanja duhovnih elemenata u sebe udisajem, otpuštanja vlastitog bića u prostranstvo svijeta izdisajem, tako i udisajem i izdisajem doživljavajući duhovno tkanje, s toplinom je tako da, još intenzivnije osjećamo kako, kako se topline povećava, utoliko što smo i sami u elementu topline, postajemo više čovjek, a kako se topline smanjuje, postajemo manje čovjek. Tada

toplina prestaje biti samo nešto prirodno; tu osjećamo - gdje kažemo: spoznajemo unutarnju duševnost topline, duhovnu stvarnost topline - tada osjećamo da je to usko povezano s našom čovječnošću. Tada osjećamo da porast topline znači, sa strane duhova koji rade u elementu topline: dajem ti tvoju čovječnost kroz element topline; oduzimam ti čovječnost kroz element hladnoće.

I približimo se svjetlu, gdje mi tkamo i živimo u svjetlu. Samo mi to ne primjećujemo, jer u običnoj svijesti nemamo pojma da je unutarnje tkanje svjetlosti sadržano u našem vlastitom mišljenju, da je svaka misao uhvaćena svjetlost: uhvaćeno svjetlo kod osobe koja fizički vidi, uhvaćeno svjetlo kod fizički slijepe osobe. Svjetlost je objektivna. Svjetlost uzima ne samo onaj koji fizički vidi, već i fizički slijepa osoba uzima svjetlost, kada misli. Jer misao koju držimo u sebi, misao, koju hvatamo u sebi, jest svjetlost koju imamo u nama.

I tako možemo reći, kada stanemo pred Čuvara praga, ovaj Čuvar praga nas opominje na sljedeći način:

Čovječe, kada misliš, tvoje biće nije u tebi, ono je u svjetlu. Čovječe, kad osjećaš, tvoje biće nije u tebi, ono je u toplini. Čovječe, kada imaš htijenje, tvoje biće nije u tebi, ono je u zraku. Ne ostaje u tebi, o čovječe. Nemoj misliti, da su tvoje misli u glavi. Misli o tome, da tvoje mišljenje nije ništa drugo nego tvoje iskustvo sa svjetlošću koja prožima i tka svijetom. Misli o tome, da tvoj osjećaj nije ništa drugo nego opće tkanje i život elementa topline koji djeluje u tebi. Misli o tome, da tvoja volja nije ništa drugo nego opće tkanje i život zračnog elementa koji djeluje u tebi.

Čovjek mora snažno u svijesti imati, da se pred Čuvarom praga, dijeli na elemente svijeta, da svoje biće više ne može držati na okupu onako samorazumljivo kao što ga inače drži, mračno, kaotično, u običnoj svijesti. I to je veliko iskustvo koje čovjeku daje znanje inicijacije, da prestane ozbiljno shvaćati činjenicu da je zatvoren u koži. To je samo znak, da postojimo kao ljudi. Za duhovnu svijest, ono što je koncentrirano unutar kože, je iluzija; jer čovjek je toliko velik kao i kozmos. Njegove misli se prostiru poput svjetlosti, njegovi osjećaji se prostiru poput topline, njegova volja se prostire poput zraka.

A ako bi se odgovarajuće razvijeno biće - u smislu svijesti - koje je poteklo s bilo kojeg drugog nebeskog tijela, obraćalo ljudima, to bi činilo na potpuno drugačiji način nego što se ljudi na Zemlji obraćaju jedni drugima, za običnu svijest. Takvo bi biće reklo: svjetlost koja okružuje Zemlju je diferencirana [svjetlosna ovojnica je nacrtana oko kruga zraka i topline: žuto]. Unutar svjetlosti postoji mnogo pojedinačnih, diferenciranih entiteta. To treba predočiti, da u ovom zemaljskom svijetlu, koje okružuje Zemlju, koje tka i obavlja Zemlju, iako je sve u jednom prostoru, u ovom prostoru postoje mnoga bića, koliko god ima ljudi na Zemlji. Sva su smještena u svjetlosnom svijetu Zemlje. I sve misli su, za takvo biće koje je došlo na Zemlju sa stranog nebeskog tijela, sve misli ljudskih bića su unutar ovog svjetlosnog omotača, unutar ovog svjetlosnog tkiva Zemlje. I svi osjećaji su unutar toplinske ovojnice, a sva volja je unutar atmosfere, unutar zračne ovojnice.

Tada bi takvo biće reklo: biće sam diferencirano čisto kvalitativno. Da je to tu, pokazuje mi tijelo a; drugo, koje je opet u cijeloj ovojnici, označeno je kao b, i tako dalje [nacrtana žutom bojom, uključena su dva kompaktna a i b]. To su vanjski znakovi, da je to tamo. Stvarna ljudska bića su isprepletena svjetlošću, topline i zrakom, i okružuju Zemlju.

Za one koji se istinski približe Čuvaru praga, ovo nije nagađanje; to je iskustvo. I u tome leži duhovni napredak, da čovjek raste sa svijetom koji ga okružuje. Malo se toga postiže ako se te stvari izraze teoretski. Uistinu nije osobito dubok misticizam govoriti o sjedinjavanju sa svijetom, i imati u vidu samo tu misao, ako se, kroz unutarnje iskustvo, ne počne stvarno osvještavati kako se, mišljenjem, zapravo živi u cjelokupnoj svjetlosti Zemlje, postaje jedno s cjelokupnom svjetlošću Zemlje, i kako se, postajući jedno s cjelokupnom svjetlošću Zemlje, čovjek kao ljudsko biće uzdiže u jedno božansko-duhovno biće, takoreći, iskoračuje kroz pore svoje kože i postaje jedno sa samim bićem Zemlje, a isto tako i s ostalim članovima zemaljskog bića. To je ono, što oni koji zaista žele uspostaviti odnos s duhovnim svijetom, moraju vrlo ozbiljno shvatiti.

Vidite, prije svega svjetlost mora imati moralni učinak. I čovjek mora postati svjestan, kako, kao što se on sa svjetlom, tako se i svjetlo povezuje s

njim u ezoteričnom iskustvu svijeta. Ali onda, u nečijoj svijesti postaje vrlo jasno, kako u trenutku, kada se prijeđe prag, da je svjetlost stvarna, i mora voditi tešku bitku protiv sila tame. Tu su svjetlost i tama stvarni. I tada se čovjek susretne s nečim kroz što on sam sebi kaže: kad sa svojim mislima potpuno uronim u svjetlost, izgubim sebe u svjetlosti. Jer u trenutku kada se sa svojim mislima stopim sa svjetlošću, bića svjetlosti me hvataju i kažu mi: ti čovječe, nećemo te više pustiti iz svjetla, zadržat ćemo te u svjetlu. - I to je također volja ovih bića svjetla. Ta bića svjetla neprestano žele privući čovjeka k sebi, kroz čovjekovo mišljenje, učiniti ga jedno sa svjetlom, otrgnuti ga od svih zemaljskih moći, i ispreplesti ga sa svjetlošću. Oko nas su ta bića svjetlosti, koja zapravo žele čovjeka otrgnuti od Zemlje, u svakom trenutku njihove egzistencije, i ispreplesti ga sa sunčevom svjetlošću koja u valovima obasjava Zemlju. Tu žive, ta bića svijetla, oko Zemlje i govore: ti čovječe, sa svojom dušom nećeš ostati u svom tijelu; ti ćeš sam zasjati ujutro s prvom zrakom Sunca u svjetlosti na Zemlji, zaći ćeš u večernjem sjaju, kružit ćeš Zemljom kao svjetlost!

Ta se bića svjetlosti uvijek iznova nađu u iskušenju. U trenutku, kada prijeđete prah, postajete svjesni: stalno iznova ta bića svjetla iskušavaju i žele čovjeka odvući od Zemlje, želeći mu jasno dati do znanja da nije dostojan ostati u okovima Zemlje, biti vezan za Zemlju gravitacijom. Žele ga odvesti u svijetlo Sunca. Da, za običnu svijest, Sunce sja gore, a mi stojimo dolje, i dopuštamo da nas kao ljude obasja Sunce; za razvijenu svijest, Sunce stoji na nebu kao veliki zavodnik, koji nas uvijek želi ujediniti sa svojim svijetlom i otrgnuti od Zemlje, koji nam uvijek šapuće na uho: o čovječe, ne moraš ostati na Zemlji, možeš i biti biće u samoj sunčevoj zruci, tada ćeš moći sjati na Zemlju i činiti je sretnom, onda više ne trebaš osvjetljen i sretan ostati na Zemlji.

To je suština s kojom se susrećemo kada sretnemo Čuvara praga, ta priroda, koja je prije bila tiha izvan nas, i nije polagala pravo na našu svijest, da ova priroda dobije moć da nam govori na moralan način. Ova priroda se pojavljuje, kao na Suncu, kao zavodnica. Ono što je nekada bilo samo sunčeva svjetlost koja tiho sjaji, postaje govoreće, postaje primamljivo, postaje zavodljivo, postaje pozivajuće. I prvi način, na koji o sunčevoj svjetlosti postajemo svjesni da ono duhovno tka i živi u toj sunčevoj svjetlosti, prvo je to što nam se u svijetlu Sunca pojavljuju primamljiva, zavodljiva bića, koja nas žele odvesti od Zemlje. Jer ta su bića u stalnoj borbi s onim što čini unutrašnjost Zemlje, s tamom.

I kada tada upadnemo u krajnost - a svakako hoćemo, jer iskustva pred Čuvarom praga su doista ozbiljna i duboka i diraju čovjekovu dušu - kada shvatimo koliko je sunčeva svjetlost primamljiva kroz bića svjetla, još uvijek se želimo od nje odvojiti, ako imamo sjećanje da smo stvoreni da budemo ljudi. I to sjećanje ne smijemo izgubiti. Ako ga izgubimo, postajemo - čak i

ako isprva dalje živimo svoj fizički život na Zemlji - u određenom smislu, postajemo duhovno paralizirani. Ali kada shvatimo koliko je primamljiva sunčeva svjetlost, okrećemo se na suprotnu stranu, nalazimo odmor od iskušenja u tami s kojom se svjetlost neprestano bori. I njišemo se iz svijetla u tamu, onda upadamo u suprotnu stranu. Tada nam u tami prijete ovo jastvo - koje je htjelo iznijeti na jarku, sjajnu sunčevu svjetlost jednu stranu svoje egzistencije - ovo jastvo prijete da postane usamljeno u tami, da bude odvojeno od svih ostalih jastva. A mi ljudi, možemo živjeti samo u stanju ravnoteže između svijetla i tame.

To je veliko iskustvo pred Čuvarom praga: da smo suočeni s iskušenjem svijetla; sa samodestruktivnom moći tame. Svijetlo i tama postaju moralne sile koje imaju moralnu snagu nad nama. I mi ljudi moramo si reći: opasno je vidjeti čisto svijetlo, opasno je vidjeti čistu tamu. I na pragu se iznutra smirimo tek, kada vidimo kako nam srednji bogovi, dobri bogovi, bogovi normalnog napretka, prigušuju svjetlost u jarko žutu, u jarko crvenu, i kada znamo da više za Zemlju ne možemo biti izgubljeni, kada postanemo svjesni, ne svijetla koje nas iskušava zasljepljujući, već kada postanemo svjesni boje u duhu, koja je prigušeno svijetlo.

I jednako je opasno prepustiti se čistoj tami. I oslobođeni smo iznutra, kada se u zemlji duha ne suočimo s crnom tamom, već kada se suočimo s osvjetljenom tamom, u ljubičastoj, u plavoj. Žuta i crvena nam u zemlji duha govore: svjetlost vas svojim iskušavanjem neće moći uzdići sa Zemlje. Ljubičasta i plava nam govore: tama te, kao dušu, neće moći pokopati u Zemlji; moći ćeš se oduprijeti, onome što ti čini zemljina gravitacija.

To su iskustva gdje se prirodno i moralno stapaju u jedno, gdje svijetlo i tama postaju stvarnost. A bez da svijetlo i tama postanu stvarnost, nećemo postati svjesni istinske prirode misli. Stoga bismo trebali čuti riječi koje izgovara Čuvar praga, dok ga susrećemo s našim neovisnim mišljenjem, odvojenim, u našem životu duše:

Svjetlost se bori sa silama tame
U onoj oblasti, gdje bi tvoje mišljenje
Željelo prodrijeti u duhovni život.
Pronalaziš, prema svijetlu stremeći,
Tvoje jastvo uzeto od tebe od duha;
Možeš, kada te tama iskušava,
U materiji izgubiti sebe.

To je postati svjestan dualnosti, u koju je čovjek smješten, i u kojoj treba pronaći ravnotežu, sklad u mišljenju.

[ovaj stih je sada napisan na ploči:]

*Svjetlost se bori sa silama tame
U onoj oblasti, gdje bi tvoje mišljenje
Željelo prodrijeti u duhovni život.
Pronalaziš, prema svijetlu stremeći,
Tvoje jastvo uzeto od tebe od duha;
Možeš, kada te tama iskušava,
U materiji izgubiti sebe.*

Impulse koji mogu proizaći iz takvih riječi, čovjek mora upiti u svoje mišljenje, mora naučiti osjetiti u vanjskom svijetlu, u vanjskoj tami, kako se to svijetlo zapravo može podnijeti samo kada je prigušeno u boju. A onda u duhovnoj kontemplaciji morate tražiti, kako je mišljenje smješteno u ovoj borbi između svjetla i tame: kako je, kada dođe na svijetlo, ono u određenom smislu prihvaćeno, apsorbirano, utkano u svijetlo; a kada uđe u tamu, gasi se. Ako želimo ući u materiju, u tamnu materiju, naše će mišljenje prestati. Tako čovjek živi u duhovnoj oblasti.

A da biste doživjeli takve stvari, dragi moji, morate imati hrabrosti, unutarnje hrabrosti. Ako čovjek ne kaže da je potrebna hrabrost, ako poriče da je potrebna hrabrost, onda ne zna o čemu se radi. Onda čovjek misli, da treba hrabrost da ti odrežu prst, ali da ne treba hrabrost pustiti misao da teče u onaj vrtlog koji je hvata, kad je uhvaćena na pragu u borbi između svjetla i tame. I uvijek je unutra. Spoznaja znači samo, da čovjek postane svjestan, onoga što uvijek jest.

U svakom budnom trenutku čovjek je u opasnosti sa svojim mislima, jer postoje određena duhovna bića na nebeskim tijelima u našoj blizini, koja znaju kako je moguće u svakom dobu, u svakom stoljeću, da za čovječanstvo, svijetlo može pobijediti tamu ili tama svijetlo.

Da, dragi moji prijatelji, za čovjeka u običnoj svijesti, život se čini jednako sigurnim kao i za mjesečara za kojim se još nije povikalo: neće pasti. Za onog koji istražuje život, za njega nastaje borba, i ne može se sa sigurnošću reći hoće li za sto godina pobijediti svjetlost ili tama, ili hoće li ljudska rasa još uvijek moći živjeti život dostojan čovjeka na Zemlji. I on možda dobro zna, zašto se ovakve katastrofe nisu događale prije, u dosadašnjem razvoju čovječanstva na Zemlji.

Mogao bi koristiti još jednu usporedbu. Kad vidite hodača po žici na užetu, svjesni ste da u svakom trenutku može pasti lijevo ili desno. Da i sami duševno hodate po tankoj žici - lijevo i desno svaki čovjek može duševno pasti - u običnom životu nema svijesti o tome, jer se lijevo i desno ne može vidjeti ponor. Ali on je tamo.

To je dobro djelo koje Čuvar praga ljudima daje, da im ne dopušta da ovaj ponor bude vidljiv, dok ih njegovi vlastiti savjeti ne pripreme za njega. Ali to je uvijek bila tajna svih misterija u svim vremenima, da je taj ponor prikazan ljudima, i da su kroz to ljudi mogli steći moći, za spoznaju stvarnog svijeta.

Onako kako je sa svjetlošću u odnosu na mišljenje, tako je i toplinom u odnosu na osjećaje. Onaj tko se s obzirom na osjećaje približi Čuvaru praga, postaje svjestan kako ulazi u borbu između toplog i hladnog: kako toplina neprestano mami naše osjećaje, jer želi upiti taj osjećaj u sebe. Kao što svjetlosna bića, luciferska svjetlosna bića, s nama žele odletjeti od Zemlje, da tako kažemo, prema svjetlu, tako i toplinska luciferska bića, žele upiti naše osjećaje u opću toplinu svijeta. Svi čovjekovi osjećaji za čovjeka bi trebali biti izgubljeni, i apsorbirani u opću toplinu svijeta.

A to je primamljivo, jer je prisutno ono čega onaj tko primi znanost inicijacije, postaje svjestan kada svojim osjećajima stupi pred prag: tada se pojavljuju bića topline koja čovjeku u izobilju žele dati, u prekomjernoj količini, ono što je zapravo element u kojem on živi: toplinu. Žele da toplina upije cijeli njegov osjećaj. Ali kada osoba postane svjesna toga - on stupi pred prag, ta toplinska bića su tamo, on postaje topao, topao, topao, on sam postaje toplina, prelijeva se u toplinu - to je ogromna žudnja, to je primamljivo. Sve to neprestano protječe kroz ljude. I sve to treba znati. Jer bez znanja da je to iskušenje u želji za toplinom prisutno, nemoguće je steći jasan uvid u zemlju duha.

A neprijatelji ovih bića topline su ahrimanska bića hladnoće. Ova ahrimanska bića hladnoće privlače ljude, koji još uvijek zadržavaju svijest o tome koliko je opasno uživati u želji za toplinom. Žele se uroniti u ljekovitu hladnoću. Čovjek tada ide u drugu krajnost: hladnoća ga može otvrdnuti. A onda, kada se u ovoj situaciji hladnoća približi osobi, u ovom položaju, tada nastaje beskonačna bol, koja je jednaka fizičkoj boli. Fizičko i psihičko, materijalno i duhovno, postaju jedno. Čovjek hladnoću doživljava kao da mu obuzima cijelo biće, kao da ga kida u neizmjernej boli.

Da se to krije iza čovjeka, da čovjek zapravo neprestano živi u toj borbi između topline i hladnoće, ono je što ponovno treba shvatiti kao opomenu Čuvara praga, u vezi s osjećajima:

[drugi stih napisan na ploči:]

*Toplina se bori s hladnoćom
U onoj oblasti, gdje tvoj osjećaj
Želi živjeti u lahoru duha.
Pronalaziš, ljubeći toplinu,
Svoje jastvo raspršeno u žudnji duha;
Možeš, kada te hladnoća otvrdne,
U patnji sebe raspršiti.*

Svojom voljom uranjamo u svijet koji nam se čini sasvim blizu. On jest tako blizu. To je svijet zraka, svijet koji održava naš proces disanja. Čovjek nema pojma koliko je čovjekova volja usko povezana sa zrakom koji udišemo, jer naša volja ovisi o našem disanju. A u zraku, dragi moji, leži život i smrt, leži okrepljujući kisik, leži smrtonosni dušik. Tu je to, rekao bih, gotovo opipljivo. I kemičar kaže, svojom strašnom, neistinitom apstrakcijom: zrak se sastoji od kisika i dušika. - Da, sve dok čovjek ostaje u običnoj svijesti, čovjek kaže: kisik i dušik. Kad se približite Čuvaru praga, postaje jasno: kisik, to je otkrivenje časnih duhovnih bića, onih duhovnih bića koja čovjeku daju život. Dušik je vanjska manifestacija časnih duhovnih bića, onih duhovnih bića koja čovjeku daju smrt, također i smrt, koja je u svakom trenutku našeg budnog života, u kojem mislimo, u kojem razvijamo život duše, i djelomično ubija, uništava, u nama.

U zraku se odvija bitka: luciferski duhovi kisika bore se s ahrimanskim duhovima dušika. Sve dok se ne prijeđe prag, zrak se sastoji od onih apstrakcija koje poznaje kemičar: kisika i dušika. Ako kročite na prag, on se dakle sastoji od Ahrimana i Lucifera, i kisik je vanjska maska Lucifera, dušik je vanjska maska Ahrimana. I borba se vodi u zraku. Ova borba je skrivena od obične, iluzorne svijesti. Čovjek u nju ulazi, kada pristupi pragu.

A onda opet, ako netko želi shvatiti ono što živi u duhovima kisika, ono što živi u elementu života, ako netko svoju volju želi povezati s duhovnim stvaranjem, ako netko duhovima kisika želi biti potaknut na hrabro, sve hrabrije stvaranje, postoji opasnost, da duhovna kreacija prihvaća čovjeka sa svom njegovom kreativnošću, da on prestane biti ljudsko biće, da ono što on ima u smislu snage volje, da prisvoji duhovni svijet, luciferski svijet.

A ako se sada okrenete na suprotnu stranu, tada vas pozivaju sile dušika, one ahrimanske. Tada zove ono što u elementu zraka, vlada kao smrt. Smrti više nema, samo one koja se vidi u fizičkom obliku, ali s kojom čovjek nije u odnosu. Ako se povežete sa smrću, smrt počinjete doživljavati kao nešto s čime se želite ujediniti, a onda od toga ne možete pobjeći. Dok nas u elementu života, duhovi nekog žele zahvatiti kako bi u svoja djela preuzeli djela ljudi, ako je netko bačen na suprotnu stranu, na stranu ahrimanskih duhova dušika, bačen je u ništavilo života. Čovjek tada želi djelovati u smrti, djelovati u ništavilu. Umjesto djelovanja, čovjek je sputan, čovjek je sputan u sebi.

Čovjek se opet nalazi između dvije suprotnosti, kojih mora postati svjestan u odnosu na svoju volju:

[treći stih je napisan na ploči:]

*Život se bori sa smrću
U onoj oblasti, gdje tvoja volja
Želi raditi na stvaranju u duhu.
Tu pronalaziš, dohvaćajući život,
Da tvoje jastvo u moći duha se gubi;
Možeš, kada te moć smrti sputa,
Skućiti sebe u ništavilu.*

Dragi moji, i ako čovjek sada kaže: radije bih pobjegao od znanja! Zašto bih se podvrgao ovome, stojeći pred Čuvarom praga, kada se, ono što je inače dobrohotno skriveno od čovjeka sada pojavljuje preda mnom? Može li biti dobrobit za čovjeka, ako postane svjestan ovih strašnih istina? - Očito je da ovaj prigovor postavlja čovjekova udobnost, posebno pitanje: što bi čovjek trebao postići s takvim istinama? Ako se to kaže, govori se da nešto radije ne bi znali.

Ali dragi moji prijatelji, zadatak sadašnjeg vremena je sljedeći, da čovjek prodre u stvarnost, da se kukavički ne povlači pred stvarnošću, da prodre u stvarnost kako bi se mogao sjediniti s onim što čini njegovo biće. Dok god živimo ovaj kratki život na Zemlji, možemo zabiti glavu u pijesak i ne htjeti ništa znati o tim istinama; ali to nam više nije dopušteno, kada uđemo u jedno drugo doba, u kojem će čovjek nakon smrti napredovati, samo ako ovdje u zemaljskom životu stekne svijest o tome što će doživjeti nakon smrti.

A kako će biti nakon smrti? Kad čovjek prođe kroz vrata smrti, a da pritom još nije ugasio svoju svijest, osvrne se unatrag i retrospekcija mu počinje

postajati svjesna, duhovna bića šapuću u ovu retrospektivu, tako da je to tu kao tihi podton. Čovjek se osvrće - na nekoliko dana nakon smrti u kojima se etersko tijelo rastvara u općem kozmičkom eteru - čovjek se još uvijek osvrće, vidi slike prošlog zemaljskog života; određeni duhovi šapuću:

Život se bori sa smrću
 U onoj oblasti, gdje tvoja volja
 Želi raditi na stvaranju u duhu.
 Tu pronalaziš, dohvaćajući život,
 Da tvoje jastvo u moći duha se gubi;
 Možeš, kada te moć smrti sputa,
 Skučiti sebe u ništavilu.

Sada znamo, da je to stvarnost; jer se može dogoditi jedno ili drugo, ako smjer ne pronađete kroz sredinu, već smjer pronađete lijevo ili desno.

I opet, kada se nakon smrti prolazi kroz vrijeme spavanja, koje ne traje dugo, i uđe se u svijest koja luta - u vremenu koje čini jednu trećinu zemaljske egzistencije - luta kroz proživljeni zemaljski život, prema opisima istog na općim antropozofskim predavanjima, tada se čovjek približava onome gdje počinje svijest o ovom životu unatrag, upravo to iskustvo. Ali stalno iznova, rekao bih, na prekretnicama ovog iskustva, pojavljuju se opominjući duhovi i govore nam:

Toplina se bori s hladnoćom
 U onoj oblasti, gdje tvoj osjećaj
 Želi živjeti u lahoru duha.
 Pronalaziš, ljubeći toplinu,
 Svoje jastvo raspršeno u žudnji duha;
 Možeš, kada te hladnoća otvrdne,
 U patnji sebe raspršiti.

Imajući to na umu, savjetovao sam mnogima koji su pitali, kako bi se trebali ponašati prema pokojnicima koji su im bili bliski, da na pokojnika usmjere one misli koje, naprimjer, imaju značenje: neka te moja ljubav obuzme, da ugrije tvoju hladnoću, umiri tvoju toplinu - jer tijekom cijelog unatrag usmjerenog života, ova toplina i hladnoća igraju ulogu. Ali također nam je upućen poziv, da ulogu igraju cijelo vrijeme. Ove stvari su jednostavno realnosti.

I kada zatim iz ovog iskustva života unazad, prijeđemo u ono iskustvo gdje smo u slobodnoj zemlji duha, pripremajući se za sljedeći zemaljski život, tada se ponovno na tim prekretnicama pojavljuju opominjući duhovi i neprestano nas pozivaju:

Svjetlost se bori sa silama tame
U onoj oblasti, gdje bi tvoje mišljenje
Željelo prodrijeti u duhovni život.
Pronalaziš, prema svijetlu stremeći,

- tamo je stremljenje prava stvarnost: možete ići desno, možete ići lijevo -

Tvoje jastvo uzeto od tebe od duha;
Možeš, kada te tama iskušava,
U materiji izgubiti sebe.

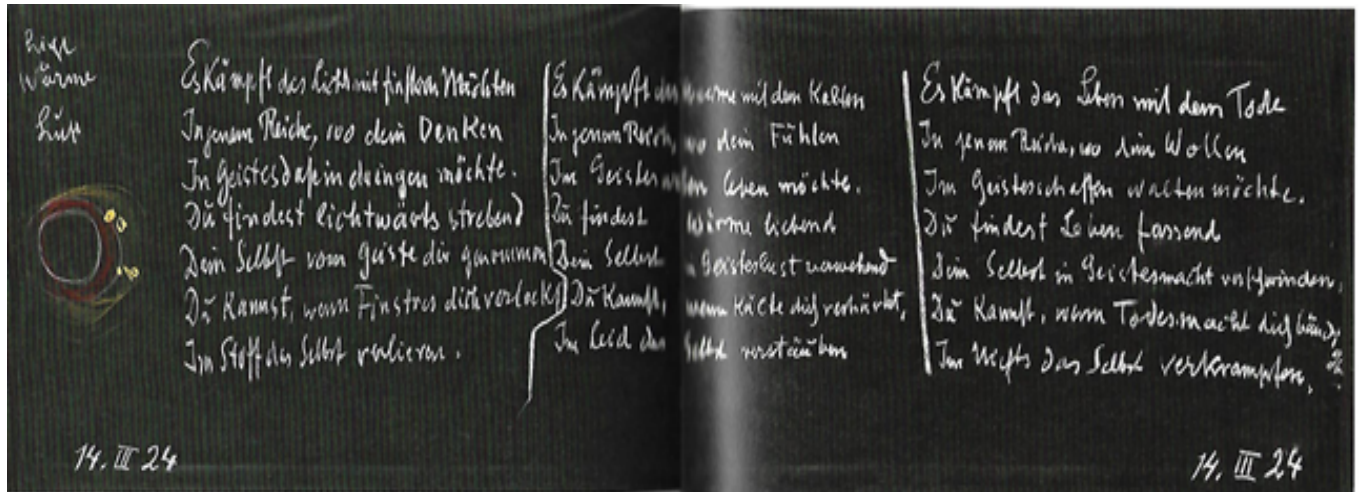
Dragi moji prijatelji, dok je čovjek još imao instinktivnu vidovitost, prilikom prolaska kroz vrata smrti, upravo je kroz tu instinktivnu vidovitost mogao razumjeti riječi koje su mu bile izgovorene na trima postajama njegovog života nakon smrti. U dobu kroz koje čovjek mora proći kako bi postigao slobodu, postalo mu je sve manje i manje moguće razumjeti ono na što se poziva. A sada živimo u dobu u kojem će ljudi, ako ne osvijeste značenje tih riječi tijekom njihova zemaljskog života, primiti te riječi poziva jezikom duha, i neće ih razumjeti.

Ali to se čovjeku može dogoditi, kada živi ususret budućnosti, da mora proći kroz svijet u kojem ga te riječi pozivaju, a on ih ne može razumjeti, i mora proći kroz sve muke nerazumijevanja. I sve te muke nerazumijevanja, što one znače? One znače sve veću dominaciju anksioznosti u duši, od gubitka veze sa stvaralačkim duhovnim silama, i na kraju krajeva, nedosezanja sila kojima čovjek duguje svoje postojanje, ali i izgubiti svoje ljudsko podrijetlo u korist stranih sila.

Udubiti se u ezoteriju, dragi prijatelji, nije puka poduka, nije puka teorija; to znači uhvatiti se ozbiljnog životnog pitanja. I tko se bavi ezoterijom, ne bavi se doktrinom, ne teorijom, već životom. Život koji naša osjetila percipiraju samo je vanjska objava; iza koje je u svakoj lekciji duhovni svijet. U to ne prodiremo ako se zatvorimo pred onim što leži u takvim riječima. Ali ako se uronimo u to kroz meditaciju, tada će naše mišljenje, osjećanje i volja postati jači, tada će naše mišljenje, osjećanje i volja, istinski shvatiti duh, u koji moramo prodrijeti kao ljudska bića.

*

Nastavak će biti sljedeći petak. Sutra i prekosutra bit će opće antropozofsko predavanje u osam sati, a u nedjelju će u pet sati biti izvedba euritmije.

ŠESTI SAT

Dornach, 21 ožujka 1924

Moji dragi prijatelji! U ovim sadašnjim razmišljanjima pristupamo istinama koje čovjek može naučiti od Čuvara praga. A stalna opomena Čuvara praga sastoji se u tome da čovjek postane svjestan kako duševno napreduje u duhovnom životu kada postane svjestan svog istinskog odnosa prema svijetu.

Stjecanjem svijesti o istinskom odnosu prema svijetu: čovjek prvo uči upoznati svijet gledajući oblasti prirode oko sebe, one oblasti prirode koje leže izvan njegovog vlastitog bića. Čovjek upoznaje životinjsko carstvo, biljno carstvo, mineralno carstvo. U prvom redu ga taj odnos poziva da se upozna s biljkama, životinjama i mineralima, da im se divi, da ih koristi za provođenje svojih impulsa volje i tako dalje. Čovjek cijeli ovaj svijet upoznaje kao svoj vanjski svijet, i, u običnoj svijesti, tek je slabo svjestan kako je zapravo izrastao iz cijelog ovog svijeta, kako u njemu postoji duboko srodstvo s cijelim ovim svijetom.

Ali čovjek tu povezanost s oblastima svijeta ne može osjetiti samo dopuštajući svom pogledu da luta po ovom vanjskom svijetu. Čovjek mora napredovati do samospoznaje, osjećajući sebe u svijetu. I onda, ako netko želi postići tu samospoznaju, osjećati sebe u svijetu, onda se ne smije, dragi moji, zaustaviti na tome da stvari vidi onakvima kakve se predstavljaju vanjskom pogledu; onda se mora vratiti onome što se otkriva između stvari. Od kada je počela novija faza ljudske evolucije, malo se pažnje posvećuje onome što se otkriva između stvari. Promatraju se vanjski entiteti triju oblasti prirode. Ali vi, dragi prijatelji, znate da kao stvarne entitete, moramo pogledati izvan carstava prirode na ono što se naziva svijetom elementala.

Možemo reći: naše noge stoje na tlu čvrste Zemlje [napisano je na ploči]:

Zemlja

I ono što podupire naša stopala kao čvrsta zemlja također šalje svoju tvar u životinje, biljke, minerale, pa čak i naše fizičko ljudsko tijelo. I kada podignemo pogled s tla, koje naša stopala gaze, kada gledamo na ono što je, takoreći, na našoj razini, tamo nije prisutan samo zračni element, već je zračni element uvijek prožet vodenim elementom. Istina, način života na Zemlji postao je takav da ovaj vodeni element ljudi percipiraju samo u fino

ukapljenom zraku oko sebe, i prvo ga u organizmu moraju kondenzirati za vlastitu upotrebu; ali ipak se može reći: ljudi žive u ovom vodenom elementu [iznad 'Zemlja' je napisan tekst]:

Voda

A zatim žive u zračnom elementu, u kojem moraju disati [iznad 'Voda' je napisano]:

Zrak

U trenutku kada pogledamo te elemente, o njima ne možemo govoriti kao što govorimo o entitetima prirodnih carstava, koje pred sobom vidimo u čvrstim obrisima: vidimo pojedinačna čvrsta tijela s oštrim konturama. Već o čvrstom kao takvom, o zemljanom, možemo reći samo da u njemu živimo. Za zemljanim smo previše povezani da bismo ga posebno razlikovali. Ono što pripada nama samima, ne razlikujemo ni od čega drugog. Stol, stolicu, koji su izvan nas, razlikujemo od nas samih. Ono što je u nama, ne percipiramo kao nešto ograničeno. Svoja pluća, svoje srce, ne percipiramo kao nešto ograničeno, u nama samima. Tako ih vidimo tek kad ih pretvorimo u objekte, kao vanjsku stvar, u anatomiji. Ali baš kao što smo povezani s vlastitim tijelom, u većoj smo mjeri povezani s onim što su elementi. Živimo u zemlji, živimo u vodi, živimo u zraku, živimo u toplini. Oni nam pripadaju. Preblizu su nam da bismo ih shvatili kao nešto potpuno unutar svijeta, kao nešto oštro konturirano.

Zamislimo ono što je oko nas kao elementarni svijet i istovremeno u nama, tako da to moramo smatrati sadržajem svijeta i sadržajem nas samih: tu imamo ono što nazivamo zemljom, ono što nazivamo vodom, ono što nazivamo zrakom, ono što nazivamo toplinom [iznad 'Zrak' je napisano]:

Toplina

Ako se dalje uzdignemo od gušće tvari u etersko, iz topline, koja je već eterska, dolazimo do svijetla [iznad 'Toplina' je napisano]:

Svjetlo

i onoga, što smo oduvijek suhim, apstraktnim izrazom, nazivali kemijskim eterom i njegovim učincima. Danas, budući da je to ono što dovodi do poretka, uzrokuje oblikovanje svijeta, veliku kemiju kozmosa želimo nazvati oblikovanje svijeta. Teško je pronaći točan izraz za ovo [iznad 'Svjetlo' je napisano]:

Oblikovanje svijeta

I ono što se tada može opisati kao najviše u eterskom carstvu želim nazvati životom svijeta: životni eter, život svijeta [iznad 'Oblikovanje svijeta' je napisano]:

Život svijeta

Dragi moji prijatelji, već ste stekli uvid iz prošlog sata razreda, da čovjek, onako kako živi na Zemlji, zapravo nije podjednako povezan sa svim tim elementima u svom unutarnjem odnosu. Zapravo, čovjek u punom unutarnjem srodstvu živi samo u elementu topline. [Riječ 'Toplina' na ploči je označena crvenom bojom.] Za duhovni napredak, potrebno je biti potpuno svjestan takve stvari.

Samo razmislite kako izravno, koliko izravno, doživljavate toplinu i hladnoću kao svoje vlastite. Vrlo ste svjesni razlike između topline i hladnoće. Čak ni ono što se događa u atmosferi, naprimjer, nije nešto što doživljavate tako izravno. Je li zrak loš ili dobar, primjećujete samo vrlo neizravno kroz njegov učinak na vaš organizam. A isto je i s učincima svjetlosti. Ipak, čovjek je i dalje izvanredno blizu zraka i svjetlosti. [Riječi 'Zrak' i 'Svjetlost' označene su žutom bojom na ploči] Izvanredno im je blizu.

Ali čak i među gušćim elementima, čovjek je relativno udaljen od vodenog elementa, unatoč tome što je s njim povezan. Pa ipak, vodeni element označava nešto što je duboko povezano s ljudskim životom. [Riječ 'Voda' označena je plavim križićem.] Samo pogledajte, dragi prijatelji, uistinu živopisan tjeskobni san, i ispitajte kako se takav tjeskobni san manifestira u vašem znojenju, u izlučivanju vodenog elementa, kako se u njemu otkriva. Primijetite kako vodeni element igra ulogu u snu općenito, koliko značajnu ulogu može imati izlučivanje vodenog elementa. Čovjek živi u

vodenom elementu. Otopljene tekućine u njegovom okruženju su mu od velike važnosti, ali nijedna nije tako izravna kao toplina. Bilo da postaje hladno ili toplo, ljudi to osjećaju kao svoje; s tim postaju hladni, s tim postaju topli. To što, naprimjer, kada uđemo u maglu, ta maglena formacija ima jednako značajan, ali neizravan utjecaj na naše biće, obična svijest ne primjećuje tako snažno. To je ovako: kada uđemo u maglenu formaciju, naš vlastiti vodeni element se stapa, da tako kažem, s vodenim elementom vanjskog svijeta. A onda, u ovom blažem prijelazu iz našeg vlastitog vodenog elementa u vodeni element vanjskog svijeta - za razliku od prijelaza našeg vodenog elementa u suhi vanjski zrak - osjećamo, tijekom ovog prijelaza, kako smo povezani s cijelim kozmosom. Suhi zrak nam omogućuje da više unutarnje osjećamo kao ljudi; vodeni zrak nam omogućuje da osjetimo svoju ovisnost o kozmosu. Ali danas nemamo učenja o tim stvarima. Jednom sam detaljno govorio o ovisnostima čovjeka o elementima, na ciklusu u Haagu, koji je također u tisku. One su tamo, a praktično osvještavanje tih ovisnosti dio je ezoterijskog života.

Još dublje, rekao bih, leži čovjekov odnos prema zemljanom elementu, u podsvijesti. [Riječ 'Zemlja' označena je plavim križićem.] Koliko čovjek zna o svom odnosu prema zemljanom elementu? Zna da je sol kisela, da je šećer sladak. To pripada zemljanom elementu. Ali posebne metamorfoze koje sol i šećer prolaze u njegovom organizmu, to kako su povezani s kozmosom u otapanju šećera ili soli unutar njihovog organizma, kako određene sile iz kozmosa utječu na organizam kada slatkoća šećera prolazi kroz naše tijelo ili slanost soli prolazi kroz naše tijelo, ljudi to primjećuju samo kroz ovaj blagi refleks slanosti i slatkoće u svom okusu. Ti procesi koji se odvijaju su duboki. Cijeli svijet, da tako kažemo, otvorio je svoja vrata određenim silama, kada čovjek na jeziku otopi šećer, i prenese ga u svoj organizam.

Opet, dok ovi gušći elementi imaju neizravan utjecaj na čovjeka, eterski tanki elementi, oblikovanje svijeta i život svijeta, također imaju neizravan utjecaj na čovjeka, skriveni utjecaj. [Riječi 'Oblikovanje svijeta' i 'Život svijeta', istaknute su plavim križićem.]

Najočitiji utjecaj na čovjeka proizlazi iz srednjeg elementa, topline. Utjecaji svjetlosti i zraka, još su uvijek snažno prisutni, čak i za običnu svijest. Ali u nesvjesnom, leže utjecaji, s jedne strane od vode i zemlje, te s druge strane, života i kemijskog oblikovanja svijeta, kemijskog oblikovanja u kozmosu. Stoga je također slučaj da čovjek, tijekom svog zemaljskog života, treba biti svjestan da zapravo svojom ljudskom prirodom živi u tim srednjim elementima [zraku, toplini, svjetlosti], te da njegov odnos prema vodi i zemlji, te prema oblikovanju svijeta i životu svijeta, izmiče njegovoj svijesti.

Stoga, kada je još uvijek prevladavala stara instinktivna svijest, uvijek pomiješana s nijansom vidovitosti, uvijek je bio slučaj da su u misterijima učenici u određenoj fazi svog razvoja primali opomenu: vjerujte u vatru,

vjerujte u zrak, a vjerujte i u svjetlost; ali budite oprezni s podzemnim svijetom, vodom i zemljom; budite oprezni s gornjim svijetom, oblikovanjem svijeta i životom svijeta. Jer budući da su odnosi tamo tako snažno smješteni u nesvjesnom, u životu svijeta i oblikovanju svijeta pojavljuju se iskušenja Lucifera, kao i zavođenja Ahrimana u zemlji i vodi.

[Riječi 'Lucifer' i 'Ahriman' su sada napisane; dijagram je dovršen.]

A ezoterično vodstvo u misterijima oduvijek se sastojalo u tome da čovjek pronađe pravi odnos prema tim elementima, u pravom smislu svog srodstva s elementima. Kada se čovjek uzdigne do imaginativnog života, osjeća upravo to srodstvo s elementima. U običnoj svijesti: gledamo prema van, učimo spoznati životinjski, biljni svijet i mineralnost kao postojeće izvan nas samih. Ali kada naučimo spoznavati elemente u njihovom srodstvu s nama, tada ne smijemo gledati u svijet, već moramo osjetiti i iskusiti ono što je istovremeno u nama i u svijetu.

Zatim, kada se uzdignemo u imaginativni život, možemo osjetiti svoju povezanost sa zemljom. Ako taj osjećaj ispravno razvijemo, intenzivno se ispovijedamo sami sebi. I u samo-ispovijedanju zapravo leži progresivna, stvarna i istinska samospoznaja ljudi. Čovjek postaje svjestan: zapravo, čovjek je u prvom redu čovjek tek kada je, takoreći, oslobođen od svijeta s kojim je iznutra povezan, u ovom svijetu Zemlje, u kojem čovjek stoji sam, gdje biljni svijet, životinjski svijet i mineralna egzistencija, leže izvan nas, tuđi su nam. Ako čovjek postane svjestan svoje srodnosti sa zemljom, kroz imaginativni uvid, tada više ne osjeća svoju ljudskost, tada osjeća svoju animalnost, tada osjeća intimnu srodnost s raširenom oblasti animalnosti.

I kada se osjećate jedno s vodom koja je na Zemlji, postajete svjesni: zapravo ste povezani s biljnim svijetom. U vama postoji nešto što spava, što sanja u svijetu kao i ono biljne prirode.

I kada postanete svjesni svoje povezanosti sa zrakom, u sebi osjećate mineralno. Tada osjećate kao da vas nešto mineralno ispunjava potpuno, cijelom vašom kožom.

Čim imaginacijom uđete u elementarni svijet, osjećate srodstvo sa životinjama, biljaka i kamenjem. I osjećate nešto drugačije prema tim oblastima prirode kada osjetite da im pripadate. Osjećate blisku povezanost koju imate s tim oblastima, nešto poput sljedećeg.

Gledate na životinjsko carstvo. Vidite trome životinje, koje polako čine jedan korak za drugim. Vidite živahne životinje, ptice koje lepršaju. Vidite sve u životinjskom carstvu što je toliko u pokretu da, iz vlastitog bića, svijet ispunjava pokretom. Tada kažete sebi: u svemu što izvire iz najdublje biti životinjskog carstva, jedna stvar je očita, isto se manifestira kao i tvoja vlastita volja. I osjećate srodstvo vlastite volje za životinjskim carstvom.

Ali u isto vrijeme, čovjek osjeća nešto drugo: počinje se bojati samog sebe. I to je ono što je toliko poželjno, posebno za one koji ulaze u ezoterijski život, osjetiti taj strah od sebe, ne da bi ostali zaglavljani u njemu, već da bi ga mogli transformirati u višu duševnu silu. Ali to je doista slučaj, kada čovjek shvati da je ovaj ljudski oblik prisutan u nama samo zato jer postojimo izolirani, a oblasti prirode su izvan nas, onako kako ih možemo promatrati izvana, tada osjeća: Zemlja, kakva uistinu jest kao element, još nas ne čini ljudima, ona nas čini životinjama. Eto, mi smo životinje. Zbog Zemlje smo životinje. A budući da je zemaljski element uvijek prisutan, uvijek postoji opasnost da ćemo potonuti u animalnost. A ako se to shvati ne samo apstraktnim, teorijskim znanjem, kao što je danas uobičajeno, već osjećajući, tada se čovjek u svakom trenutku boji mogućnosti da padne u animalnost. Ali upravo taj strah potiče čovjeka da se neprestano trudi uzdići iznad te animalnosti, iskoračiti iz elementarnog života u život kojim smo okruženi stranim svijetom, ali nas istovremeno uvodi u ljudsko.

Shvaćanje vlastitog odnosa prema svijetu kroz osjećaje vodi do istinske ezoterije.

I opet, kada čovjek osjeti svoju povezanost s vodenim svijetom, s elementom vode, tada postaje svjestan: što se tiče vode, ne bismo bili ljudi, bili bismo biljke. A naš osjećaj, koji ima sanjarsku prirodu, kao što sam vam često objašnjavao, dragi prijatelji, naš osjećaj stalno ima tendenciju biti poput biljke. Pokušajte uroniti u najintimnije, najtiše osjećaje; moći ćete osjetiti biljnu kvalitetu života osjećaja. I tada ćete dobiti osjećaj: ne prijeti vam samo opasnost da potonete u animalnost, već i opasnost da živite s paraliziranim sviješću poput biljke, koja kao da spava, sanja. Ali ovaj osjećaj tromosti, koji leži u dubinama svijesti, mora se transformirati u osjećaj buđenja za ljudsku egzistenciju. Strah od animalnosti mora se transformirati u hrabrost da se uzdignemo do čovjeka. Osjećaj tromosti u biljnom stanju, mora se transformirati u unutarnji poziv na buđenje, u unutarnju snagu da u svijet sebe dovedemo kao probuđeno ljudsko biće.

A kada čovjek postane svjestan kako živi u biću zraka, tada, kada toga postane svjestan, vidi kako, zapravo, svo mišljenje - ljudi to ne znaju - nije ništa drugo nego profinjeno disanje. Mišljenje je profinjeno disanje. Misli u kojima živimo uistinu su profinjeni proces disanja. Uдах, zadržavanje daha, izdah - oni djeluju, rekao bih, ugrubo s jedne strane na našu cirkulaciju krvi, ali s druge strane, na profinjen način, na vibracije moždanih organa. A način na koji se disanje odvija, to je mišljenje u fizičkom svijetu; sublimirano disanje je mišljenje.

Svatko tko napreduje prema imaginaciji, više ne vjeruje u ovo apstraktno mišljenje koje tamo živi poput nečeg vrlo tankog u mozgu. Svatko tko napreduje prema imaginaciji doživljava uдах, širenje daha u mozgu; osjeća kako se dah širi. Kada se dah širi tako kao na nešto zatvara, nastaju zatvoreni koncepti, zatvorene predodžbe. Kada dah obuhvati nešto drugo i postane valovit, nastaju predodžbe kretanja. To je samo profinjeni proces disanja koji se provlači i valovito kreće kroz nas, što nazivamo predodžbama, mišljenjem.

Ali baš kao što čovjek osjeća: udišem, uvlačim dah u mozak, puštam dah da dođe do mog uha, tako čovjek osjeća: živi u meni kao misao, ono što čujem kao zvuk, kao ton; puštam dah da dođe do mog oka: u meni živi ono što vidim kao boju. Doista je unutarnji jezik disanja, ono što djeluje kao predodžba. Kada dah, sasvim rafiniran, dotakne osjetilne organe, on stvara predodžbe. Ali ako netko postane svjestan toga, ako netko postane svjestan sebe, u određenom smislu, sebe kao mislioca i onog koji diše, tada osjeća te procese disanja, rafinirane u misao, poput organiziranog minerala, poput organiziranog kamena koji ga ispunjava.

Znate da se kisik u ljudima pretvara u ugljičnu kiselinu. To zahvaćanje ugljika u finijim granama disanja u ljudskoj glavi, je poput presretanja ugljične kiseline. To je proces mineralizacije. I što netko više može iznutra uroniti u presretanje ugljika kisikom, to više doživljava proces mineralizacije. Čovjek uzima ugljen u sebi, ugljik, ugljen. A ugljen je kamen mudraca; samo unutar ljudi ugljen je kamen mudraca.

Pročitajte kako drevni, instinktivni vidovnjaci opisuju kamen mudraca. Svugdje ćete pronaći da ga opisuju: kamen mudraca - ljudi to jednostavno ne znaju - može se pronaći svugdje; može se proizvesti bilo gdje. Može se pronaći gdje se pronađe; nalazi se u zemlji. Vrlo precizno je opisano kako se ugljen proizvodi izgaranjem drva. Kamen mudraca može se proizvesti bilo gdje. Ugljen je to. Nalazi se u ugljenim jamama rudnika ugljena...[praznina u stenogramu] mineralni proces. Čovjek se osjeća mineraliziran iznutra... [praznina u stenogramu] u mineralizaciji živeći na povjetarcu, kao što se transplantira, to jest, osjeća se u biljnom svijetu živeći u vodi, kao što se osjeća u životinjskom svijetu živeći u zemlji.

To je ono što Čuvar opominje ljude: da postanu svjesni ove povezanosti s carstvom prirode. Stoga imamo ove opomene od Čuvara praga, koje su poput meditativnih rečenica izgovorenih ljudima. A kada čovjek dopusti da na njegov um djeluju s dubokim osjećajem, s iskrenim osjećajem, tada postaje svjestan svoje povezanosti s elementom zemlje, koji je povezan s njegovom voljom, s elementom vode koji je povezan s njegovim osjećanjem, s elementom zraka, koji je, na način koji sam upravo opisao, povezan s njegovim mišljenjem, s njegovim predodžbama.

[Napisano je na ploči]

Ulaziš u suštinu zemlje

I razvijaju se tvoje volje moći

To ostaje potpuno nesvjesno običnoj svijesti. Svaki put kad imamo htijenje, spuštamo se u element zemlje. Ali obična svijest o tome ne zna ništa. U trenutku kada ovaj spust postane svjestan, čovjek se transformira iz čovječnosti u animalnost, tada se sebi čini kao jedna od životinja - povezan s nekom animalnošću. Čovjek ne postaje baš slon ili bik, već se nešto takvo iz njega samog razvija za element volje, što se može izraziti poput bika, slona, orla i tako dalje.

[Pisanje se nastavlja]

Uđi u zemaljsko kao mislilac

Snaga misli otkrit će ti se

Kako se pokazala i tvoja vlastita animalnost;

Rudolf Steiner - Ezoterni sati SD 270 / 1

Ali takve opomene Čuvara praga, dragi moji, nisu namijenjeni da se apsorbiraju kao koncepti, kao teorije; namijenjene su da ih doživi cijeli čovjek. Ako netko pogleda kamo ide volja, postaje svjestan vlastite animalnosti, tada čovjek ima strah od sebe, koji međutim, mora transformirati u hrabrost duše. Tada napreduje. Tada dolazi u duhovni svijet.

[Dalje je napisano]

Strah od svog jastva

Mora se preobraziti u hrabrost duše.

Tu imamo prvi silazak, silazak u oblast gdje su ahrimanske sile tako moćne. Naše pravilno ponašanje izravno nam je nagoviješteno spomenutom opomenom Čuvara praga:

Ulaziš u suštinu zemlje

I razvijaju se tvoje volje moći

Uđi u zemaljsko kao mislilac

Snaga misli otkrit će ti se

Kako se pokazala i tvoja vlastita animalnost;

Strah od svog jastva

Mora se preobraziti u hrabrost duše.

U pravilu, to je najbolja stvar koju možemo primiti za naš duhovni napredak, izlazeći iz nečega što nas zapravo spušta. Kada prevladamo nešto što nas spušta, poput ovog straha od vlastite životinjske prirode, kada ga preobrazimo u vlastitu unutarnju aktivnost, u hrabrost duše, tada to postaje poticaj za višu kvalitetu čovjeka. To nam je potrebno da bismo duhovno napredovali.

Drugi silazak, u vodeno biće, učimo kroz sljedeću opomenu Čuvara praga - jer riječi koje ovdje dijelim s vama su riječi Čuvara praga - učimo kroz sljedeću opomenu:

Ti živiš s vodenim bićem

Samo kroz snoliko tkanje osjećaja;

Prodri u probuđeno vodeno biće,

U tebi će duša biti

Kao da daje tupu biljnu egzistenciju;

I tromost tvog jastva

Mora te dovesti do budnosti.

Preobrazba u suprotnost ovom usnulom, snolikom biću osjećaja, kada se istinski svjesno spustimo, postaje budilica u nama samima.

[Druga kitica je napisana na ploči]

*Ti živiš s vodenim bićem
Samo kroz snoliko tkanje osjećaja;
Prodri u probuđeno vodeno biće,
U tebi će duša biti
Kao da daje tupu biljnu egzistenciju;
I tromost tvog jastva
Mora te dovesti do budnosti.*

A kada čovjek osjeti svoju povezanost s bićem zraka, također je osjeća preciznije i u običnoj svijesti. Ne spušta se tako duboko u podsvijest. Ali čak i u tom spuštanju, ostaje trag ahrimanskog zavođenja. Kada živimo u svojim sjećanjima, u svom pamćenju, prvenstveno smo angažirani u unutarnjoj aktivnosti disanja. Ako profinimo svoje obično disanje kako bismo mislili na ono što je u našoj okolini, onda gotovo da nema opasnosti. Ali kada se jave sjećanja, kada dah djeluje iznutra, onda i dalje postoji opasnost, čak i ako se ta opasnost najlakše uočava. I ovaj spust iz mišljenja, u promišljanje predodžbi, gdje se prvenstveno bavimo slikama svog sjećanja, ono je na što nas Čuvar praga upozorava:

[Treća kitica je napisana na ploči]

*Ti mniješ na povjetarcu
Samo u oblicima slika sjećanja;
Spremno dohvati biće zraka*

To se može učiniti, dragi moji, ako se jedna misao niže za drugom, istom unutarnjom aktivnošću, istom impulzivnošću kao što se to čini s vanjskim aktivnostima. Čovjek je navikao stolicu premještati s jednog mjesta na drugo naprežući se. Čovjek nije navikao, premještati misao s jednog mjesta na drugo. On želi misliti samo na temelju vanjske pojavnosti, onako kako mu se stvari predstavljaju. Žele da im knjiga pokaže slijed misli; žele da im novine pokažu slijed misli i umireni su kada je to slučaj. To bi bilo kao da očekujete da sve što zapravo trebate učiniti u vanjskom razvoju volje, da prvo bude potaknuto objektivnom snagom: ako bi vam se ruka pomaknula tako da uhvatite stolicu; ako bi netko stajao kao utvara i neprestano vam stavljao jednu nogu ispred druge kako biste mogli hodati. U odnosu na svoje mišljenje, čovjek je onakav kakav bi bio da očekuje da mu se jedna noga stavi ispred druge da bi mogao hodati.

[Tekst se nastavlja zapisivati nakon što je ponovljen posljednji redak, 'Spremno dohvati biće zraka']

*Tvoja vlastita duša će ti prijetiti
Poput hladnog, otvrdnutog kamena*

- ovo postajanje mineralnim.

Oni koji ne poznaju imaginaciju, ne znaju koliko je obično mišljenje tvrdo. Obično mišljenje je tvrdo kao kamen. Čovjek istinski osjeća grube rubove mišljenja, jednom kada uđe u duhovni svijet. Mišljenje je čak i bolno, kada se pojavljuje u svojim posebnim oblicima apstrakcije. Oni koji posjeduju duhovni život, u najboljem slučaju mogu još uvijek iskusiti ono što je mišljeno iz ljudskog osjećaja, ono što je mišljeno iz ljudske impulzivnosti. Mogu to sami iskusiti kada se izljev mržnje i ljutnje, ukorijenjeni u ljudskoj prirodi, izraze u mislima; ali osjećaju se iznutra ranjenima, kao da su ih ošinuli oštri rubovi, kada apstraktne misli suvremene civilizacije prodru u njihovu organizaciju. Patnju koju mogu uzrokovati suvremene misli ne shvaćaju oni koji ne poznaju ovu rečenicu: 'Tvoja vlastita duša će ti prijetiti poput hladnog, krutog kamena'. Ali ako se netko svjesno spusti u carstvo sjećanja, u carstvo povjetarca, ako mu dah oduzme predodžba, tada će biti onako kako sam opisao. Ali ova unutarnja smrt u mišljenju, ova hladna smrt, mora nas zauzvat nadahnuti na protusilu, da iz unutarnje snage, upravo u misli, prizovemo duhovni život.

[Dalje je napisano]

*Ali hladna smrt tvog jastva,
Mora ustupiti mjesto vatri duha.*

Ovo su tri opomene u vezi podzemlja, svijeta nižih elemenata, koje Čuvar praga upućuje onima koji dolaze na prag, pokazujući im kako čovjek mora postati svjestan svoje unutarnje srodnosti s tri kraljevstva prirode ako želi postati ona koji spoznaje: kako, kroz srodstvo sa zemljanim bićem, mora postati svjestan svoje animalnosti i time prirode životinje u svom okruženju; kako kroz srodstvo s vodenim bićem, mora postati svjestan svoje vlastite biljne prirode i time prirode biljke u svom okruženju; kako, kroz srodstvo sa zračnim bićem, mora postati svjestan svog vlastitog mineralnog kraljevstva, svoje vlastite mineralne prirode, svoje vlastite kamene prirode i time prirode mineralnog kraljevstva u svom okruženju.

Strah, oduzetost i smrt moraju se razviti kao negativne kvalitete u ovom procesu, ali se moraju preobraziti u pozitivne kvalitete koje vode u duhovnu oblast, hrabrost duše, moć buđenja i oživljavajuća vatra.

To je također ono što Čuvar praga izaziva u onima koji prolaze: prvo, unutarnji osjećaj straha pri ulasku u animalnost; zatim, unutarnji osjećaj nemoći u oduzetosti biljne egzistencije; i onda, čežnju za razvojem oživljavajuće vatre pri suočenju s čvrstom, ledenom egzistencijom kamena.

Ovo je trostruka opomena Čuvara praga:

*Ulaziš u suštinu zemlje
I razvijaju se tvoje volje moći
Uđi u zemaljsko kao mislilac
Snaga misli otkrit će ti se
Kako se pokazala i tvoja vlastita animalnost;
Strah od svog jastva
Mora se preobraziti u hrabrost duše.*

*Ti živiš s vodenim bićem
Samo kroz snoliko tkanje osjećaja;
Prodri u probuđeno vodeno biće,
U tebi će duša biti
Kao da daje tupu biljnu egzistenciju;
I tromost tvog jastva
Mora te dovesti do budnosti.*

*Ti mniješ na povjetarcu
Samo u oblicima slika sjećanja;
Spremno dohvati biće zraka
Tvoja vlastita duša će ti prijetiti
Poput hladnog, otvrdnutog kamena
Ali hladna smrt tvog jastva,
Mora ustupiti mjesto vatri duha.*

I kao što ulazimo u oblast Ahrimana [donji dio sheme, vidi sliku na strani 80] i Čuvar praga nas opominje kako se spasiti od zavođenja Ahrimana, tako i s druge strane [gornji dio sheme], stojeći u zemaljskom životu, i nastojeći ući u ezoterično, prodiremo u svjetlost, oblikovanje svijeta, život svijeta.

Upijamo svjetlost. Obično ne znamo izravno da se svjetlost, kada prolazi kroz oko, spaja s dahom - toplina leži između - dah zraka spaja se sa svjetlošću [srednji dio dijagrama]: na percepciji nastaje predodžba. Živimo u svjetlosti formirajući misli, baš kao što živimo s druge strane, u nižem području, u zraku, u dahu. Misli od svjetlosti držimo natrag. Ne znamo da misli u nama mogu živjeti samo kada su osvijetljene svjetlošću, kada je dah obasjan svjetlošću.

Za onoga tko se uzdiže do imaginacije, mišljenje je blagi izdisaj zraka, koji je obasjan, prosijan, i vibriran svjetlom koje se apsorbira u nutрини.

Tu idu razrijeđeni valovi disanja. [Nacrtano je: valovi] Oni sjaje u svijetlu [žuto]. Jer u znanosti duha, sve što djeluje kroz osjetila naziva se svjetlom. Ne samo ono što djeluje kroz oko, već i ono što djeluje u zvuku je svijetlo; čak i ono što djeluje u osjetu dodira, koliko to percipiramo, je svijetlo. Ali kada postanemo svjesni kako je ovo mišljenje, ovo imanje misli, suptilan dah, valovit i tkan od svjetlosti - to je zaista kao da netko vidi površinu mora i, na površini mora, vidi sunčevu svjetlost kako svjetluca na valovima [crveno naspram žutih refleksija svjetlosti], ali kao da je netko unutra, primjećujući, osjećajući tkanje u valovima, svjetlucanje na njima - to je sve percepcija kada se doživi iznutra.

Tada se približava iskušenje Lucifera; jer to je nešto iznimno lijepo, nešto što širi ogromno zadovoljstvo i ogromno blagostanje. Čovjeka obuzima prava unutarnja požuda. On lako podliježe mamcima i iskušenjima Lucifera, koja ga žele odvući od svijeta, u ljepotu ovog svijeta, kojim sam upravlja. Žele čovjeka otrgnuti od zemaljskih elemenata i uzdići ga u anđeosko, duhovno carstvo, tako da nakon svakog spavanja više ne želi silaziti u fizičko tijelo. Tu se događa lucifersko iskušenje, baš kao što se ahrimansko iskušenje javlja s gušćim elementima.

Ali radi se o tome da čujemo upozorenje Čuvara praga i da ne ulazimo u ovu oblast bez održavanja čvrste odluke da ne zaboravimo sve zemaljske poteškoće. Tada će se veza sa zemaljskom egzistencijom, koju moramo prijeći, čvrsto uspostaviti. Stoga je upozorenje Čuvara praga:

Misli o moći sjaja svijetla

Držiš čvrsto samo u sebi;

Kada svijetla sjaj u tebi sebe misli,

Tada će se kao duhovno biće neistine

Pojaviti kao zabluda u tebi;

Mnijenje o zemaljskim potrebama

Održat će te kao čovjeka.

[Prvi stih ove mantre sada je napisan na ploči;]

Misli o moći sjaja svijetla

Držiš čvrsto samo u sebi;

Kada svijetla sjaj u tebi sebe misli,

- dakle, kroz imaginaciju, čovjek postaje potpuno povezan sa sjajem svjetlosti i nema više misli u njihovom apstraktnom obliku, već kao razigrano svjetlo iznad valova daha -

Tada će se kao duhovno biće neistine

Pojaviti kao zabluda u tebi;

Mnijenje o zemaljskim potrebama

Održat će te kao čovjeka.

Ako se dalje uzdižemo u eterski element, lucifersko iskušenje postaje intenzivnije. Ne dolaze do izražaja samo naše misli, u kojima se još uvijek relativno lako snalazimo, već i tupi element osjećaja. Jer čovječanstvo u svojim osjećajima drži supstancijalni element stvaranja svijeta, onoga što kozmički djeluje i tka u kemijskom eteru. A kada se imaginativno uzdiže, istinski se integrirajući u ovu kozmičku kemiju - stvari se tu ne događaju kao u ugodnom, filistarskom, zemaljskom kemijskom laboratoriju, gdje kemičar stoji za svojim stolom i sve je izvan njega - on, ljudsko biće, mora sam biti uronjen u sve tvari, u miješanje i razdvajanje. Tada sam postaje kozmički kemičar, i isprepleten je s njegovim kemijskim procesima. Tu, u tom ispreplitanju s kozmičkom strukturom, osjeća lucifersko iskušenje kao neku vrstu nemoći. Prvo, čovjek je prenesen u određenu vrstu požude, da može biti duh. Više se ne želi vratiti osim ako ne razmišlja o zemaljskim potrebama. Sada je učinjen nemoćnim, nema kontrolu nad svojom ljudskom prirodom da u nju uđe. Mora se zaštititi od ove nemoći duše, pristupajući ovom svijetu tek nakon što je stekao ljubav prema svemu što je vrijedno na Zemlji, prema zemaljskim vrijednostima.

Oslanjaš se na oblikovanje svijeta

- tako kaže Čuvar praga -

Osjećaš čvrsto samo u nutрини;

Ako se oblik svijeta osjeća u tebi,

Tada će nemoćno iskustvo duha

U tebi tvoje jastvo ugušiti;

Ali ljubav prema zemaljskim vrijednostima

Spasit će tvoju ljudsku dušu.

Rudolf Steiner - Ezoterni sati SD 270 / 1

[Druga kitica je sada napisana na ploči]

Oslanjaš se na oblikovanje svijeta

Osjećaš čvrsto samo u nutrini;

Ako se oblik svijeta osjeća u tebi,

Tada će nemoćno iskustvo duha

- koje dolazi upravo od Lucifera -

U tebi tvoje jastvo ugušiti;

Ali ljubav prema zemaljskim vrijednostima

Spasit će tvoju ljudsku dušu.

Svoj kozmički cilj možete postići samo ako postanete anđeo u pravo vrijeme. Tijekom egzistencije Jupitera, današnji ljudi uzdižu se do egzistencije anđela. Luciferovo iskušenje leži u njegovoj želji da ljude transformira u nezrele anđele, u zakržljale anđele, u krivo vrijeme, dok su još na Zemlji. Tada bi ljudska duša bila izgubljena, a pojavila bi se zakržljala anđeoska duša. Trebali bismo čuti upozorenje Čuvara praga:

Ali ljubav prema zemaljskim vrijednostima

Spasit će tvoju ljudsku dušu.

Iskušenje je najintenzivnije kada se uzdignemo do krajnjeg elementa, do kozmičkog života, do univerzalnog života svijeta. Iz toga čvrsto držimo samo volju, koja je, međutim, u ljudima sadržana kao kod spavanja, kako sam često govorio. Kada se probudimo za imaginaciju, postajemo svjesni - umjesto našeg zemaljskog, usko ograničenog života, zatvorenog u našoj koži - našeg su-iskustva s kozmičkim životom: u trenutku smo mrtvi. Jer živjeti svjesno u univerzalnom životu svijeta, znači iskusiti smrt kao pojedinačno biće. Univerzalni život nas ubija kada nas zgrabi. Kao što kukac koji leti u plamen iz pohlepe za vatrom, za svjetlošću, umire u trenutku kada uđe, tako i pojedinačno živo biće umire u univerzalnom životu svijeta kada svjesno uđe svojim duhom. I kao što životinja leprša u plamen iz ogromne radosti, tako - u ogromnoj radosti, koja je, međutim, treperenje u trenutku - čovjek, umirući kao pojedinačno biće, ulazi u univerzalni, kozmički život svojim duhom.

Ne smijemo ni promisliti upustiti se u ovaj element osim ako prethodno u sebi nismo razvili Bogom danu, duhom danu, zemaljsku volju, to jest, nismo potpuno svjesni da provodimo namjere duhova na Zemlji. Ako se prožmemo ovom Bogom danom voljom do točke unutarne, predane, žarke ljubavi, tada si nećemo dopustiti da budemo u iskušenju da postanemo

degenerirani anđeo umjesto da ostanemo čovjek, sve dok je čovječnost nužna za biće koje živi u nama. Stoga je opomena Čuvara praga:

Oslanjaš se na život svijeta
Samo je tvoj volja čvrsto u nutrini;
Ako te život svijeta potpuno obuzme,
Destruktivna duhovna požuda
U tebi će ubiti iskustvo jastva;
Ali zemaljska volja, predana duhu,
dopušta Bogu da vlada u čovjeku.

[Treća kitica je napisana na ploči]

*Oslanjaš se na život svijeta
Samo je tvoj volja čvrsto u nutrini;
Ako te život svijeta potpuno obuzme,
Destruktivna duhovna požuda
U tebi će ubiti iskustvo jastva;
Ali zemaljska volja, predana duhu,
dopušta Bogu da vlada u čovjeku.*

I ovdje imamo trostruko upozorenje Čuvara praga upućeno prema gore [vidi raniji dijagram], prema elementima etera:

Misli o moći sjaja svijetla
Držiš čvrsto samo u sebi;
Kada svijetla sjaj u tebi sebe misli,
Tada će se kao duhovno biće neistine
Pojaviti kao zabluda u tebi;
Mnijenje o zemaljskim potrebama
Održat će te kao čovjeka.

Oslanjaš se na oblikovanje svijeta
Osjećaš čvrsto samo u nutrini;
Ako se oblik svijeta osjeća u tebi,
Tada će nemoćno iskustvo duha
U tebi tvoje jastvo ugušiti;

Ali ljubav prema zemaljskim vrijednostima
Spasit će tvoju ljudsku dušu.

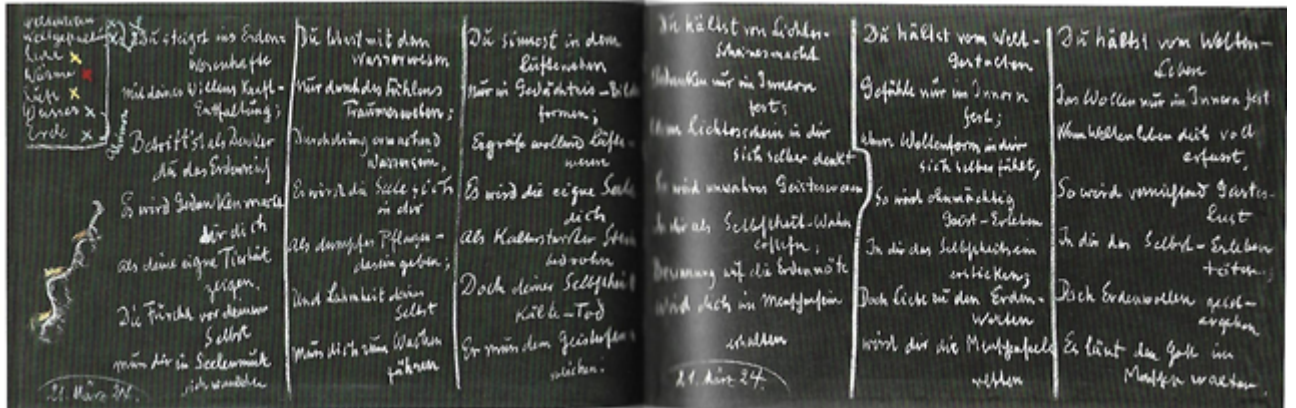
Oslanjaš se na život svijeta
Samo je tvoja volja čvrsto u nutrini;
Ako te život svijeta potpuno obuzme,
Destruktivna duhovna požuda
U tebi će ubiti iskustvo jastva;
Ali zemaljska volja, predana duhu,
dopušta Bogu da vlada u čovjeku.

Na ovim satovima, dragi moji prijatelji, predstavljena vam je praksa spoznaje. I ono što vam se na ovaj način daje, ne treba shvatiti kao da je to samo opis teorijskih pitanja, već, srž stvari ćete iskusiti tek kada imate prave preduvjete. Tako je to, kada imate prave preduvjete: da je ono što vam se govori na ovim satima zapravo uputa samog Čuvara praga, koja izravno proizlazi iz onoga što se može primiti u razgovoru s Čuvarom praga. Jer, dragi moji, namjera ovdje na ovim satima, nije prenošenje teorija; namjera je pustiti sam duhovni svijet da govori. Stoga smo na prvom satu govorili o tome kako ovu školu treba promatrati kao utemeljenu iz samog duhovnog svijeta. To je bila bit svih misterijskih škola: da su u njima ljudi govorili kao predstavnici duhovnih sila svijeta. Ali to mora ostati bit misterijskih škola. Stoga smo bili tako snažno podsjećani na ozbiljnost koju svaki član ovog razreda treba njegovati i održavati u sebi. Bez ove ozbiljnosti nitko ne može istinski biti član ove škole duhovnog života. To je ono čime bi vam se još jednom želio obratiti, dragi prijatelji, kao svečanim upozorenjem. Smatrajte ovu školu izravno konstituiranom iz volje samog duhovnog svijeta, koja se tek pokušava ispravno protumačiti u naše doba, u koje smo ušli nakon što je tama prošla i vratilo se svjetlo - svjetlo koje se, doduše, u početku na Zemlji očituje nedovoljno jer ljudi još uvijek zadržavaju staru tamu. Ali ono je tu. I samo onaj tko shvati da je svijetlo tu, istinski će shvatiti bit i volju ove naše duhovne škole.

*

Morao sam vas danas ovdje malo duže zadržati jer su, zbog mog putovanja i predavanja koje držim, sljedeća dva petka nažalost morala biti otkazana, a sljedeće predavanje petkom, sljedeći sat razreda, može se održati samo na Veliki petak. Sutra je predavanje za Antropozofsko društvo. U nedjelju će također biti prezentacija euritmije u pet sati, prva prezentacija euritmije koju će održati mladi euritmisti, djeca i mlade žene. A zatim će u drugom dijelu biti nastup gospode, točnije gospode kod nas u službi. Dakle, to će

biti u nedjelju u pet sati. Zatim, u osam sati u nedjelju, drugo od predavanja, predavanja koja će se održati u subotu i nedjelju u osam sati.

SEDMI SAT

Dornach, 11 travnja 1924

Moji dragi prijatelji! Danas je ovdje stigao niz novih članova ove škole, i stoga mi je dužnost da još jednom kažem barem nekoliko riječi o načelima ove škole.

Prije svega, ova škola predstavlja ezoterični element Antropozofskog pokreta, koji je obnovljen s Božićnom konferencijom u Goetheanumu. Prije su postojali pojedinačni ezoterični krugovi. Svi ti ezoterični krugovi moraju se postupno stopiti s ovom školom; jer je poanta u tome da je s Božićnom konferencijom u antropozofski pokret ušao novi duh, utoliko što on struji kroz Antropozofsko društvo.

Više puta sam govorio, čak i izvan Društva, riječi kojima se nastojalo ukazati na razliku između antropozofskog pokreta prije Božića, i onog kojeg imamo od Božića. Prije je Antropozofsko društvo bilo svojevrsna administrativna ustanova za antropozofsko učenje, za sadržaj antropozofije, antropozofija se, takoreći, njegovala unutar Antropozofskog društva. Od Božića Antropozofsko društvo ne samo njeguje antropozofiju, već je i primjenjuje u praksi; to jest, sve što prolazi kroz Antropozofsko društvo, u smislu djela i misli, samo je po sebi antropozofsko.

Obnova koja se time dogodila, mora se, dragi prijatelji, shvatiti dovoljno duboko; i prije svega, mora se shvatiti s najvećom ozbiljnošću. Jer općenito će postojati razlika između Antropozofskog društva i ove ezoterične škole unutar Antropozofskog društva. Antropozofsko društvo prirodno neće moći - u duhu javnosti, koje je potvrđeno na Božićnoj konferenciji u Goetheanumu - od svojih članova zahtijevati ništa više nego da iskreno priznaju što je antropozofija i da su, u određenom smislu, slušatelji ove antropozofije, da od ove antropozofije naprave sve na što ih njihovo srce i duša nadahnu.

Sa ovom školom je situacija drugačija. Svatko tko se pridruži ovoj školi kao član, time izjavljuje da želi biti pravi predstavnik antropozofskog pokreta. U ovoj ezoteričkoj školi, koja će se postupno proširiti na tri razreda, u ovoj ezoteričkoj školi sloboda koja postoji za svakog člana unutar Antropozofskog društva, svakako mora prevladavati; ali potpuna sloboda mora prevladavati i za Izvršni odbor Goetheanuma, koji je odgovoran za ovu školu. Međutim, u ovom slučaju, to znači: sadržaj ove škole mora biti dan samo onima koje ova škola može prepoznati kao prave članove.

Stoga se radi o tome da član ove Škole istinski predstavlja antropozofski cilj u svijetu, u svemu što kroz tog člana izlazi na vidjelo. Izvršnom odboru Goetheanuma mora se prepustiti odluka o opozivu članstva u Školi, onim članovima za koje smatra da ne mogu biti predstavnici antropozofskog pokreta. To mora biti recipročan odnos. Stoga će vrlo ozbiljan, u određenom smislu strog duh, morati sve više ulaziti u vođenje ove škole. U suprotnom, ne možemo postići nikakav napredak s antropozofskim pokretom osim ako mi, kao škola, istinski ne osjećamo kao da pokušavamo izgraditi stijenu za antropozofiju. I dalje ćemo s antropozofijom imati poteškoća, a članovi škole moraju biti svjesni da će se morati suočiti s tim poteškoćama. Oni nisu samo antropozofi; oni su članovi ezoterične škole.

I mora se smatrati obvezom, najdubljom obvezom, da se imenovanje Odbora, u njegovom trenutnom sastavu, promatra kao ezoterična stvar. Članovi toga moraju postati svjesni. Toga još nisu svugdje svjesni. Moramo nešto učiniti kako bismo osigurali tu svijest. Činjenica da je sada Odbor postavljen iz same ezoterije, govori mnogo.

Nadalje, svi oni koji se smatraju legitimnim članovima Škole, ne smatraju ovu Školu osnovanu od strane ljudskih bića, već kao stvarno osnovanu voljom duhovnih sila koje danas upravljaju svijetom; kao nešto što je ustanovljeno iz duhovnog svijeta i što nastoji djelovati u duhu duhovnog svijeta; kao nešto što se osjeća odgovornim samo prema ovom duhovnom svijetu, ali istinski odgovornim prema ovom duhovnom svijetu u najstrožem smislu. Stoga će svaki nedostatak ozbiljnosti u ovoj Školi, ako na bilo koji način izađe na vidjelo, neizbježno voditi do otkazivanja članstva takvim članovima koji je ne shvaćaju ozbiljno.

Istina je da je posljednjih godina u Antropozofsko društvo ušla određena opuštenost. Uklanjanje te opuštenosti bit će zadatak, jedan od zadataka, članova ove škole. Trebali bismo se osjećati odgovornima sve do same riječi koju izgovaramo; prije svega, trebali bismo se osjećati odgovornima da osiguramo da se svaka riječ koji izgovorimo ispita u najozbiljnijem smislu, u mjeri u kojoj je možemo predstaviti kao istinu. Jer neistinite izjave, čak i ako proizlaze iz dobrih namjera, da tako kažem, nešto su što ima destruktivan učinak unutar okultnog pokreta. U vezi s tim ne smije biti iluzija; radije, mora prevladavati potpuna jasnoća. Nisu važne namjere, jer ih ljudi često shvaćaju vrlo olako, već je bitna objektivna istina. I jedna od prvih dužnosti učenika ezoterije nije samo osjećati se obveznim reći ono što smatra istinitim, već i osjećati se obveznim ispitati je li ono što govori zaista objektivna istina. Jer samo ako u duhu objektivne istine služimo božanskim-duhovnim moćima, čije sile teku kroz ovu školu, moći ćemo se snaći u svim poteškoćama s kojima će se antropozofija suočiti.

Ne smije se zaboraviti - dragi prijatelji, ovo govorim ovdje unutar okvira Škole; ono što se govori unutar okvira Škole ostaje unutar okvira Škole - ne

smije se zaboraviti da utjecajne osobe sada govore nešto poput sljedećeg. Utjecajne osobe govore: oni koji predstavljaju načelo Rimske crkve učinit će sve što je u njihovoj moći da u bliskoj budućnosti učine neovisnim pojedine države bivšeg Njemačkog carstva i, iz neovisnih država, isključe - samo spominjem - prevlast Pruske, da ponovno uspostave Sveto rimsko carstvo njemačkog naroda; koje će, ako ga uspostavi tako istaknuta stranka, prirodno proširiti svoju moć na okolna susjedna područja. Jer - kako kažu dotični ljudi - moramo upotrijebiti ovu metodu da iskorijenimo, iz korijena i iščupamo grane, najopasnije, najzločestije pokrete koji danas postoje. I, dodaju ti ljudi, ako ne uspijemo uspostaviti Sveto rimsko carstvo njemačkog naroda - a uspjjet će - tako kažu - ako ne uspijemo, pronaći ćemo druga sredstva da iskorijenimo najopasnije pokrete sadašnjice, a to su antropozofski pokret i pokret za vjersku obnovu.

Citiram vam gotovo doslovno. I trebali biste vidjeti da su riječi koje s vremena na vrijeme izgovaram - da se teškoće ne smanjuju već povećavaju svakim tjednom - izgrađene na čvrstim temeljima. Želio bih ih donijeti u srca onih koji danas, iz iskrenosti svog srca, pristupaju članstvu u ovoj Školi. Samo ako smo članovi Škole s takvom potpunom ozbiljnošću, ali s aktivnom ozbiljnošću, moći ćemo izgraditi stijenu koja nam je potrebna ako želimo prevladati teškoće budućnosti.

Ali iz ovoga možete vidjeti da antropozofiju zapravo ozbiljnije shvaćaju njezini protivnici - jer je vjerska obnova samo jedna njezina grana - da antropozofiju ozbiljnije shvaćaju njezini protivnici nego mnogi koji žive među njezinim članovima. Jer ako se danas uči da će se Sveto rimsko carstvo njemačkog naroda, koje se srušilo 1806. ponovno uspostaviti kako bi se ukinuo takav pokret, onda to svakako znači da se stvar shvaća vrlo ozbiljno. Kod pokreta utemeljenog u duhu, nije - zaista nije - bitno, dragi prijatelji, koliko članova ima, već snaga koja mu je svojstvena, upravo iz duhovnog svijeta. Protivnici vide da mu je svojstvena velika snaga; stoga ne biraju laka sredstva, već oštra i snažna.

*

Sada, dragi prijatelji, promišljanja u ovim razrednim satima prvenstveno su se odnosila na ono što se može priopćiti o susretu s Čuvarom praga, tom susretu s Čuvarom praga koji predstavlja prvo iskustvo, prvo iskustvo za postizanje pravog, istinskog nadosjetilnog znanja. Danas bih želio nešto dodati promišljanjima koja su ovdje već iznesena.

Ne može se govoriti o učinkovitom susretu s Čuvarom praga, dok se ne iskusi što znači biti izvan fizičkog tijela sa svojim bićem u 'Ja' i astralnom tijelu. Jer kada je čovjek zatvoren u fizičkom tijelu, može percipirati samo ono što percipira instrumentima fizičkog tijela. A instrumentima fizičkog

tijela može se percipirati samo osjetilni svijet, koji je odraz duhovnog svijeta, ali koji u početku ne otkriva osjetilima ono čega je odraz.

Općenito, čovjeku nije teško napustiti svoje tijelo. To radi svaki put kada zaspe. Tada je izvan svog tijela. Ali kada je izvan svog tijela u stanju spavanja, njegova je svijest također prigušena do točke nesvijesti. Iz te nesvijesti izranjaju samo iluzorni, ili možda i snovi koji nisu iluzorni. Ali postizanje više spoznaje uključuje izlazak iz fizičkog tijela koji se ostvaruje s punom, razboritom sviješću, tako da čovjek tada opaža oko sebe izvan svog fizičkog tijela, baš kao što opaža fizički svijet, unutar svog fizičkog tijela uz pomoć svojih fizičkih osjetila. I tada opaža duhovni svijet izvan svog fizičkog tijela.

Ali čovjek je u prvom redu spavajući nesvjestan. Ono što može vidjeti kada je izvan svog tijela ne prenosi mu se, u uobičajenim okolnostima. A činjenica da to ne može učiniti, proizlazi upravo iz činjenice da je čovjek u početku zaštićen od nepripremljenog pristupa duhovnom svijetu.

Ako je čovjek dovoljno pripremljen, što se s njim onda događa? Onda, kada čovjek zakorači u ponor između osjetilnog i duhovnog svijeta [prikazano crvenom bojom], Čuvar praga, ako se osoba nađe pripremljena kako je naznačeno u posljednjim satima, izvlači pravo biće osobe; ovo biće može prijeći ponor [prikazano žutom bojom] sredstvima naznačenim u posljednjim mantričkim stihovima. A onda, s one strane praga, čovjek prvo može promatrati vlastito osjetilno biće, svoje fizičko biće.

To je prvi veliki dojam istinske spoznaje, dragi moji prijatelji, kada Čuvar praga može čovjeku reći: gle, tu si, kako izvana izgledaš u fizičkom svijetu; sa mnom si kakav si u svojem unutarnjem biću.

I tada, još jednom, značajna riječ odjekuje od Čuvara praga. Značajna riječ odjekuje od Čuvara praga, koja čovjeka proziva - sada preko ponora - navodeći ga da shvati koliko sebe drugačije vidi kada stoji iza ponora. Sebe vidi drugačije. On sebe vidi kao trojstvo [nacrtano zelenkastom bojom]; on sebe vidi kao trojstvo koje se duševno izražava u mišljenju, osjećanju i volji. To su zapravo tri ljudska bića: misleće ljudsko biće, osjećajuće ljudsko biće, i ljudsko biće volje, koja prebivaju u svakom čovjeku i koja su, zapravo, samo kroz fizičko tijelo povezana u jedno, za fizički svijet. A ono što čovjek vidi odjekuje s usana Čuvara praga na sljedeći način:

O, vidi troje

Oni su jedno

Ako nosiš ljudski oblik

U zemaljskoj egzistenciji

- ili također ljudski otisak; riječi se moraju prevesti s okultnog jezika -

O, vidi troje

Oni su jedno

Ako носиš ljudski otisak

U zemaljskoj egzistenciji

Doživi kozmički oblik glave

Osjeti kozmički otkucaj srca

Promisli kozmičku moć udova

Oni su troje

Troje, koje kao jedno

Živi u zemaljskoj egzistenciji.

[Mantra je sada napisana na ploči]

O, vidi troje

Oni su jedno

Ako носиš ljudski otisak

U zemaljskoj egzistenciji

Doživi kozmički oblik glave

Osjeti kozmički otkucaj srca

Promisli kozmičku moć udova

Oni su troje

Troje, koje kao jedno

Živi u zemaljskoj egzistenciji.

Ovdje Čuvar praga pokazuje kako se ta tri elementa - koji se odmah odvajaju jedan od drugoga kada čovjek napusti svoje fizičko tijelo - pojavljuju u odnosu na ovo fizičko tijelo. Pogled je usmjeren na fizičko tijelo, na glavu, srce i udove, a Čuvar praga kaže: kada vidite ljudsku glavu u istinskoj kozmičkoj istini, ova ljudska glava je slika nebesa kozmosa. Morate pogledati gore u prostranstvo gdje se svijet čini ograničenim - uistinu je također ograničen duhom, jer nije onakav kakvim ga fizička jednostavnost zamišlja - morate pogledati gore, i dok gledate gore, morate se sjetiti da je vaša glava, u svojoj zaokruženosti, zaista istinska slika onoga što je vani kao nebeski svijet. I dodajemo, dovodeći u svijest mantričku riječ:

Doživi kozmički oblik glave

i dodaje se znak [crta se ispred linije]:

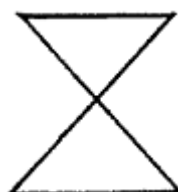

kroz koji se zastaje na ovoj frazi mantričkog stiha, kako bi se osjetio smjer prema kozmičkim prostranstvima, prema gore - i posvuda oko Zemlje, prema gore u kozmička prostranstva - kako bi se vizualizirao taj smjer.

Osjeti kozmički otkucaj srca

Kroz ovo kozmičko nebesko mjesto teče ritam svijeta, koji odjekuje kao glazba svijeta. Kad osjetimo kucanje ljudskog srca, čini se kao da to ljudsko srce kuca samo zbog onoga što se događa u ljudskom organizmu. U istini, ono što kuca u srcu, odraz je onoga što kruži kao svjetski ritam ne samo tisućljećima, već milijunima godina. Stoga treba ponovno zastati - kako kaže Čuvar praga - kod riječi 'Osjeti kozmički otkucaj srca' i osjetiti što djeluje i prema dolje i prema gore u srcu.

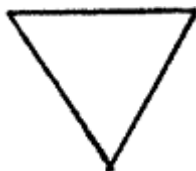
[Sada je sljedeće nacrtano ispred odgovarajuće crte]

[Trokut s vrhom okrenutim prema dolje] ono okrenuto dolje, povezuje se s ovim simbolom [trokut s vrhom okrenutim prema gore].

Promisli kozmičku moć udova

Ova kozmička moć je ona koncentrirana odozdo u gravitaciji i drugim zemaljskim silama. Moramo gledati prema dolje u svom mišljenju - koje je, budući da je zemaljsko mišljenje, sposobno shvatiti samo zemaljsko - tada ćemo shvatiti što izvire iz Zemlje da bi djelovalo u čovjeku. Opet se zaustavite na 'Promisli kozmičku moć udova' u trokutu, koji pokazuje prema dolje [nacrtan je ispred odgovarajuće linije]:

I čovjek će osjetiti riječ Čuvara na pravi način kako je namijenjena djelovanju na ljudsko srce, na ljudsku dušu danas, ako dopusti ovom mantričkom stihu da u njemu djeluje na odgovarajući način:

O, vidi troje

Oni su jedno

Ako nosiš ljudski otisak

U zemaljskoj egzistenciji.

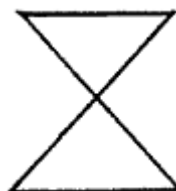
Doživi kozmički oblik glave

- čovjek izgovara izreku praveći znak ispred glave -:

Osjeti kozmički otkucaj srca

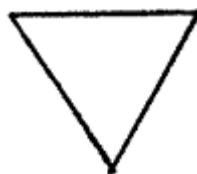
- čovjek izgovara izreku praveći znak ispred grudi -:

Promisli kozmičku moć udova

- izreka se izgovara praveći znak prema dolje -:

Rudolf Steiner - Ezoterni sati SD 270 / 1

To je troje

Troje koji kao jedno

U zemaljskoj egzistenciji žive.

I nakon što pustite da ovaj mantrički stih djeluje na vašu dušu, pokušajte otupiti svoja osjetila, zatvorite oči, ne čujte ništa ušima, ne percipirajte ništa i ostanite u tami neko vrijeme, živeći u potpunosti u atmosferi onoga što rezonira kroz riječi. I na taj način ćete se prenijeti u onu sferu koja se u svojoj stvarnosti može doživjeti tijekom inicijacije, kroz susret s Čuvarom praga. To je jedan čin kojim čovjek može napraviti prvi korak preko praga.

Ali daljnje riječi Čuvara moramo shvatiti ozbiljno. Ove daljnje riječi Čuvara ukazuju na to da u trenutku kada prijeđemo prag, sve postaje drugačije nego što je u osjetilnom svijetu. U osjetilnom svijetu mislimo da se mišljenje, predodžbe, nalaze u ljudskoj glavi. Tako je u osjetilnom svijetu. Ali ove predodžbe, ovo mišljenje glave, uvijek je pomiješano s malo volje - zamjetno čak i običnoj svijesti. Jer dok se krećemo od jedne misli do druge, moramo imati htijenje, baš kao kada pomičemo ruku ili nogu ili općenito imamo volju. Ali to je tiha, suptilna volja koja pretvara jednu misao u drugu. Tako je kada smo u osjetilnom svijetu: za glavu je vezan čitav široki opseg misli, a malo volje, slaba volja. Čim se prijeđe prag i približi Čuvaru, obrnuto je: malo misli je vezano za glavu, a mnogo raširene volje. I u toj volji, koja inače miruje u čovjeku, osjeća se duh koji izlazi iz kozmosa, iz nebeskog svijeta, oblikujući čovjekovu glavu kao svoju sfernu sliku u svakom detalju.

Stoga, kada prijeđemo prag, Čuvar praga nam dovikuje riječi:

[Nova mantra je napisana na ploči]

Duhu glave,

Ti možeš htjeti;

I sada se vidi da je volja nešto potpuno drugačije nego što je nekada bila. Prije su osjetila jednostavno bila posrednici osjetilnih percepcija i nema se svijesti da volja prolazi kroz oko, volja prolazi kroz uho, kroz osjećaj topline, kroz svako osjetilo. Sada se vidi da sve što oči percipiraju kao mnogostruke

boje, što uši čuju kao mnogostruke zvukove, što ljudi percipiraju kao toplinu i hladnoću, kao hrapavost i glatkoću, i tako dalje, mirise i okuse i tako dalje, da je sve to u duhovnom svijetu volja:

[Pisanje se nastavlja]

I volja će ti postati

Raznovrsno nebesko tkanje osjetila;

Ako je čovjek to prepoznao kroz pogled na svoju glavu s one strane praga, kako volja prolazi kroz glavu [glagol 'htjeti' u drugom retku mantre je podcrtan] i kako osjetila predstavljaju volju [riječ 'volja' u trećem retku mantre je podcrtana], tada mu se dalje pokazuje kako srce sadrži dušu, i kako se duša može osjetiti u srcu baš kao što može 'htjeti' duh glave u odnosu na glavu. I tek kada, kada se mišljenje ne smatra svojstvom glave, već svojstvom srca, duše srca, zna se kako mišljenje ne pripada pojedincu, već svijetu; tada se doživljava kozmički život koji tamo kruži kao kozmička glazba.

[Drugi stih je napisan na ploči]

Duša srca,

Možeš je osjetiti;

I osjećaj će ti

Probuditi klicu kozmičkog života;

Živiš u sjaju

- ne u sjaju bez suštine, već sjaju, u kojem se javlja bit svijeta.

[Sažetak prvog i drugog stiha sada je napisan, pa se prvi stih ponovno čita]

Duhu glave,

Ti možeš htjeti;

I volja će ti postati

Raznovrsno nebesko tkanje osjetila;

sažimajući to u retku:

Ti tkaš u mudrosti.

Sažetak onoga što se odnosi na dušu srca, na osjećaj, u rečenici:

Živiš u sjaju.

[Riječi 'mudrosti' i 'sjaju' su podcrtane.]

Kao što se osjetila spoznaju kao volja, tako se i mišljenje spoznaje kao osjećaj u odnosu na kozmičku egzistenciju, kada se uzme u obzir *troje* koji su *jedno* samo u svijetu osjetila. [U drugom stihu, riječi 'osjetiti' i 'osjećaj' su podcrtane.]

I treće, Čuvar praga dodaje [Treći stih je napisan na ploči.]

Snaga udova,

Možeš je misliti.

Sada imamo potpuni preokret. Dok se obično misli da je mišljenje koncentrirano u glavi, ovdje [u prvom stihu] je volja, kao što sam ranije rekao, koncentrirana u glavi. Osjećaj ostaje u srcu, baš kao što se osjeća u osjetilnom svijetu; jer ono što je unutarnja snaga srca, prelazi u duhovni svijet.

Snaga udova,

Možeš je misliti.

['misliti' je podcrtano]

- sada je mišljenje povezano upravo s udovima, obrnuto od onoga kako je u osjetilnom svijetu -

[dalje je napisano]

I mišljenje ti postaje

Usmjerena čovjekova težnja volje;

- tako volja postaje mišljenje - ['mišljenje' je podcrtano. Tekst se nastavlja, a riječ 'vrlina' je istovremeno podcrtana]

Težiš u vrlini.

Tako imamo potpuni preokret u duhovnom svijetu, o kojem nam govori Čuvar praga. Dok se u čovjeku obično razlikuje volja, osjećanje i mišljenje, odozdo prema gore, kada se čovjek promatra kao trostruki entitet s onu stranu mora se razlikovati: volja gore u glavi, osjećanje u sredini, mišljenje dolje u udovima.

Tamo se tada doživljava kako je volja, koncentrirana u glavi, tkanje mudrosti svijeta u kojem čovjek živi; kako je osjećaj kozmički sjaj, u kojem

sjaje sva bića duha; i kako je mišljenje, koje se vidi u udovima, čovjekova težnja, koja može živjeti kao vrlina čovjeka. I to troje se pojavljuje pred duhovnim pogledom:

Duh glave

Duša srca

Snaga udova

[Na ploči su riječi 'glave', 'srca' i 'udova' podcrtane bijelom bojom, a riječi 'Duh', 'Duša' i 'Snaga', podcrtane su crvenom bojom.]

Tako je konstruiran mantrički stih. I to je ta unutarnja podudarnost koje čovjek mora biti svjestan, također mora biti svjestan onoga što čovjeku dolazi kada pusti ovom mantričkom stihu da djeluje na njega:

Nebesko tkanje

Kozmički život

Čovjekova težnja

[Ove tri riječi su podcrtane žutom bojom na ploči.]

Tako da su [ove riječi] Čuvara praga, one kojima se Troje, koje nastaju iz Jednog, dok koračamo u svijet iza praga, donose pred naše oko:

Duhu glave,

Ti možeš htjeti;

I volja će ti postati

Raznovrsno nebesko tkanje osjetila;

Ti tkaš u mudrosti.

Duša srca,

Možeš je osjetiti;

I osjećaj će ti

Probuditi klicu kozmičkog života;

Živiš u sjaju

Snaga udova,

Možeš je misliti.

I mišljenje ti postaje
Usmjerena čovjekova težnja volje;
Težiš u vrlini.

To su osjećaji koji moraju proći kroz dušu ako se želi postići istinska spoznaja; to su opomene koje Čuvar praga izgovara u trenutku kada nam istovremeno kaže:

Uđi
Vrata su otvorena
Postat ćeš
Pravi čovjek.

[Na ploči je napisano]

Uđi
Vrata su otvorena
Postat ćeš
Pravi čovjek.

I to su riječi koje su odjekivale bezbrojnim tisućljećima na svim vratima duhovnog svijeta, istovremeno opominjući i ohrabrujući:

Uđi
Vrata su otvorena
Postat ćeš
Pravi čovjek.

Zamislite, braćo i sestre moje, kako prvi put kažete sebi: ozbiljno ću shvatiti ove riječi Čuvara praga; svjedočim da još nisam čovjek; svjedočim da ću to postati uvidom u duhovni svijet.

Zamislite, drage sestre i braćo moja, da drugi put kažete: oh, prvi put ove riječi nisam shvatio dovoljno ozbiljno; reći ću sebi da mi ne treba jedna nego dvije razine da bih od sadašnjeg bića, postao pravi čovjek, budući da još nisam pravi čovjek.

I zamislite da kažete sebi treći put: svjedočim da mi trebaju tri koraka od točke na kojoj stojim, gdje nisam pravi čovjek, da bi postao pravi čovjek.

Ozbiljnost je prvi podsjetnik koji si dajete; drugi podsjetnik je ozbiljniji; ali treći podsjetnik mora nositi pečat najviše ozbiljnosti. I ako znate kako prizvati ovu trostruku ozbiljnost u dubini svoje duše, tada ćete naslutiti što znači za čovjeka postati čovjek kroz spoznaju. A onda ćete se vratiti - kao što se želimo danas na ovom satu razreda - vratiti prvoj opomeni, koja bi trebala živjeti u našim dušama kao preobražavajuća izreka:

O, vidi troje

Oni su jedno

Ako nosiš ljudski otisak

U zemaljskoj egzistenciji

Doživi kozmički oblik glave

Osjeti kozmički otkucaj srca

Promisli kozmičku moć udova

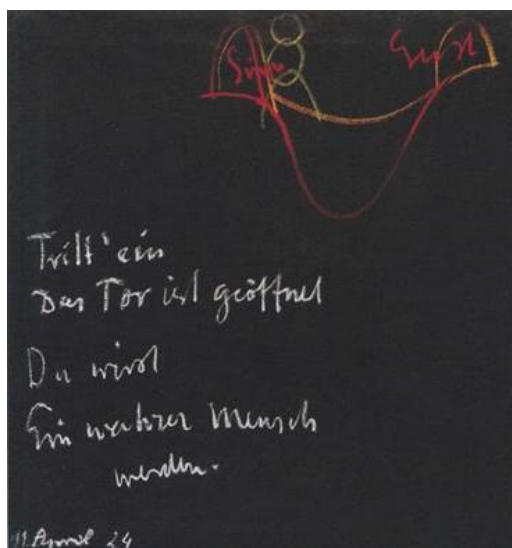
Oni su troje

Troje, koje kao jedno

Živi u zemaljskoj egzistenciji.

Tako je, sestre i braćo moja, odjekivalo u srcima svih onih koji su, otkad je ljudske egzistencije na Zemlji, težili spoznaji.

Od dolaska pete postatlantske epohe, u ovom hrvanju je nastupila pauza. Prema volji božanskih, duhovnih bića koje vode čovječanstvo, ova pauza je završena. Na vama je da ono do čega su mudri vođe čovječanstva, od početka čovjekove egzistencije na Zemlji, vodili ljudska srca u kontemplaciji o onome što djeluje kao duh u svijetu, ono što djeluje kao duh kroz svijet u ljudima, kao kruna svijeta, ponovno odjekne u ljudskim srcima na dostojan način.

OSMI SAT

Dornach, Veliki petak, 18 travnja 1924

Dragi moji prijatelji! Budući da je danas u razredu prisutan veliki broj antropozofskih prijatelja koji prije nisu bili prisutni, dužnost mi je ponuditi nekoliko uvodnih riječi o osnivanju škole. Moram sa svom ozbiljnošću reći, da je s Božićnom konferencijom u Goetheanumu, u antropozofski pokret ušao novi trend. I ta pojava novog trenda, definitivno mora ući u svijest, posebno članova naše Škole znanosti duha. Spomenuo sam to nekoliko puta, ali znam koliko je danas ovdje antropozofskih prijatelja koji to još nisu čuli, pa to moram ponovno istaknuti.

Istina je da se do Božićne konferencije stalno iznova moralo naglašavati: antropozofski pokret i Antropozofsko društvo, moraju biti strogo odvojeni.

Antropozofski pokret predstavljao je priljev duhovne mudrosti i impulsa duhovnog života u civilizaciju, koji se mogu i trebaju crpiti izravno iz duhovnog svijeta, u naše današnje vrijeme. Ovaj antropozofski pokret ne postoji zato što ljudi vole da postoji, već je tu zato jer duhovne sile koje upravljaju i vode svijet i ostvaruju ljudsku povijest, jer se tim duhovnim silama čini ispravnim dopustiti da duhovno svijetlo koje može doći kroz antropozofiju, teče u civilizaciju na odgovarajući način.

Antropozofsko društvo osnovano je u svrhu, da upravlja antropozofskom mudrošću i životnim dobrima kao administrativno društvo. I trebalo je stalno naglašavati da je antropozofija nešto iznad društva, i da je Antropozofsko društvo upravo njezin egzoterični upravitelj.

To se ovdje promijenilo od Božićne konferencije u Goetheanumu. Od ove Božićne konferencije, slučaj je suprotan. I samo zato što je slučaj suprotan, mogao sam se složiti, zajedno s Izvršnim vijećem formiranim na Božićnoj konferenciji, i s kojim se sada mogu poduzeti odgovarajuće stvari, da preuzmem predsjedanje Antropozofskim društvom, osnovanim tog Božića. Jer sažeti što se kroz to dogodilo, mogu u jednoj rečenici. Ta rečenica glasi: do sada je antropozofijom upravljalo Antropozofsko društvo; sada sve što radi Antropozofsko društvo, mora i samo biti antropozofija. Od Božića, antropozofija se mora prakticirati u Antropozofskom društvu. Svaka pojedinačna akcija stoga mora imati ezoterični karakter. Osnivanje Izvršnog odbora Dornacha na Božićnoj konferenciji, stoga je bila ezoterična mjera, mjera koja se odmah mora shvatiti kao da je proizašla izravno iz duhovnog svijeta. Samo ako je to prisutno u svijesti naših antropozofskih prijatelja, Antropozofsko društvo, koje je tada osnovano, može napredovati. Tako da su antropozofski pokret i Antropozofsko društvo sada postali jedno te isto.

Stoga, kao što je već naglašeno na Božićnoj konferenciji, Izvršni odbor Dornacha, sada je proaktivni Izvršni odbor. Naravno, administracija je potrebna. Ali administracija nije ono što prvenstveno smatra svojim zadatkom; radije, smatra da je njegov zadatak omogućiti antropozofiji da teče kroz Antropozofsko društvo i učiniti sve što može dovesti do toga cilja.

Time se također utvrđuje položaj Izvršnog odbora Dornacha unutar Antropozofskog društva. I mora biti jasno da se od sada svaki unos unutar Antropozofskog društva, ne može graditi ni na kakvoj vrsti birokracije, već se u potpunosti gradi na ljudskim vrijednostima. Stoga na Božićnoj konferenciji nisu predstavljeni statuti koji sadrže klauzule koje kažu: ako ste član, morate to priznati, morate dati svoj pristanak na ovo ili nešto slično - umjesto toga, statuti su navodili, priopćili što Izvršni odbor Goetheanuma želi. I tako je danas konstituirano Antropozofsko društvo. Temelji se na ljudskim odnosima.

To je sitnica, ali moram uvijek iznova naglašavati: svakom članu se izdaje članska iskaznica, koju ja potpisujem, tako da se barem, čak i ako je u prvom redu riječ o apstraktnoj stvari, odmah na neki način uspostavi osobni odnos. Predloženo mi je da se otisne pečat s mojim potpisom. Ja to ne radim - iako nije baš zgodno potpisivati dvanaest tisuća članskih iskaznica jednu za drugom - ali to ne radim jer se sa svakim članom uspostavlja prvi osobni odnos, doduše najapstraktniji, činjenicom da se, barem jednom, makar i samo na nekoliko minuta, pogled zaustavi na imenu osobe koja nosi člansku iskaznicu. I, naravno, svi ostali odnosi postaju još ljudskiji, ali upravo tu počinje konkretan rad unutar našeg društva.

Stoga, također mora biti jasno - i to moram naglasiti - naglašavam to jer su protiv toga već počinjeni grijesi - da ako se koristi naziv 'Opće antropozofsko društvo', prvo se mora dobiti odobrenje Izvršnog odbora Goetheanuma. Slično tome, ako se bilo što, što potječe iz Goetheanuma u Dornachu dalje koristi kao ezoterično, to treba činiti samo na temelju dogovora s Izvršnim odborom Goetheanuma. Dakle, ništa što se pojavljuje pod imenom Općeg antropozofskog društva neće biti priznato, i ništa što je ovdje dano u obliku formula i učenja iz Goetheanuma nećemo priznati kao legitimno, osim ako se ne postigne dogovor s Izvršnim odborom Goetheanuma. U budućnosti neće biti moguć nikakav apstraktni odnos, samo konkretan odnos. Ono što proizlazi iz Goetheanuma, Goetheanum mora konkretno prihvatiti. Stoga, svaka upotreba naziva 'Opće antropozofsko društvo', koja bi se mogla primijeniti na predavanja održana negdje drugdje, ili svaka upotreba ovdje navedenih formula i slično, koje se žele dalje širiti, kao aktivni član Antropozofskog društva u Goetheanumu, treba pisati gospođi Wegman, kako bi se dobilo odobrenje Izvršnog odbora

Goetheanuma. Nužno je da se Izvršni odbor Goetheanuma uistinu shvati kao središte antropozofskog pokreta u budućnosti.

Sada, opet, u svijesti članstva, treba biti precizno definiran odnos između ove Škole i Antropozofskog društva. Članom Antropozofskog društva postaje se kada se osjeća unutarnji poriv da se uči i dijeli ono što nastoji prožeti svijet kao antropozofska mudrost i životni impuls. Ne preuzima se nikakva obveza, osim onih koje za dušu i srce proizlaze iz same antropozofije. Iz ovog općeg članstva, nakon što prođe određeno razdoblje u Općem antropozofskom društvu - trenutno je minimalno dvije godine - može se podnijeti zahtjev za članstvo u Školi znanosti duha.

Ova Škola znanosti duha zahtijeva da se osoba zaista ozbiljno posveti Društvu, odnosno antropozofskom cilju, što znači da, kao član, osoba istinski želi biti pravi predstavnik antropozofskog cilja pred svijetom. To je danas nužno. U drugim okolnostima, vodstvo Škole znanosti duha, ne može pristati na suradnju s bilo kim kao članom.

Nemojte reći, dragi prijatelji, da je ovo ograničenje slobode. Sloboda zahtijeva da svi koji u njoj sudjeluju budu slobodni. I kao što netko može biti član Škole i treba biti slobodan u tom pogledu, tako i vodstvo Škole mora biti slobodno, odnosno moći odlučiti s kim će, a s kim neće surađivati. Stoga, ako vodstvo Škole, iz bilo kojeg razloga, mora smatrati da član ne može biti pravi predstavnik antropozofskog cilja pred svijetom, tada ovom vodstvu Škole mora biti moguće, ili odbiti prijem kada se podnese zahtjev, ili, ako je prijem odobren i dotična osoba je već postala član, proglasiti da je članstvo isteklo. Toga se treba strogo pridržavati u budućnosti; kako bi se time osigurala suradnja između vodstva Škole i članstva.

Sada, korak po korak - sve je to već navedeno u priopćenjima koja prate 'Goetheanum' - pokušat ćemo, korak po korak, omogućiti čak i onima koji ne mogu učestvovati u Goetheanumu, da na neki način sudjeluju u tekućem radu Škole. Možemo napraviti samo peti korak nakon četvrtog, a ne sedmi korak nakon prvog; moramo ići korak po korak, a ovdje je bilo puno toga za napraviti od Božićne konferencije - ali sve će se to pokrenuti u mjeri u kojoj bude moguće. Imat ćemo cirkularna pisma, putem kojih oni koji su odsutni - kao vanjski članovi - mogu sudjelovati u onome što se događa ovdje u Školi. Mogli smo započeti tek tako što smo medicinskim stručnjacima uključenim u Školu, omogućili sudjelovanje u radu Škole putem cirkularnog pisma koje je poslala gospođa dr. Wegman. Međutim, stvari će se nastaviti razvijati, koliko prilike dopuštaju. Naravno, molim vas za strpljenje u tom pogledu.

Daljnja stvar koju treba spomenuti jest da se ova Škola mora shvatiti, posebno, ne kao institucija osnovana ljudskim impulsom, već kao

institucija osnovana od strane duhovnog svijeta. Odluka duhovnog svijeta dobivena je svim dostupnim sredstvima; tako da se ova Škola treba shvatiti kao institucija duhovnog svijeta za sadašnjost, kao što je oduvijek bio slučaj u misterijima u svim vremenima; tako da se danas može reći: ova škola se mora razviti u ono što može biti prava škola misterija u našem vremenu. Time će biti duša antropozofskog pokreta.

Već to ukazuje na ozbiljnost članstva u ovoj Školi. Samo po sebi je očito da se sav prethodno postignuti ezoterijski rad ulijeva u rad ove škole. Jer ova škola je ezoterijski temelj, i temeljni izvor sve ezoterijske aktivnosti unutar antropozofskog pokreta. Stoga, one osobe koje, iz bilo kojeg razloga, vjeruju da mogu uspostaviti bilo što ezoterično u svijetu a bez veze s Izvršnim odborom Goetheanuma, moraju ili u potpunosti postići razumijevanje s Izvršnim odborom Goetheanuma, ili ne smiju dopustiti da išta što proizlazi iz Goetheanuma uključe u njihova učenja ili njihove impulse. Svatko tko želi prakticirati ezoterizam pod uvjetima drugačijim od upravo navedenih, ne može postati član ove škole. Tada mora prakticirati svoj ezoterizam izvan Škole, nepriznat od ove škole, ali mora biti jasno da to ne može sadržavati ništa što izvorno potječe od ove Škole. Veza sa Školom mora se shvatiti kao sasvim konkretna. Dakle, svakom članu Škole znanosti duha pri Goetheanumu u Dornachu, svakom članu, mora biti jasno: škola mora biti u stanju vjerovati da je član pravi predstavnik antropozofskog cilja pred svijetom, i da svaki član egzoterično predstavlja antropozofiju kao što je mora predstavljati kao član Škole.

U vrijeme kada još nisam vodio i bio predsjednik Antropozofskog društva, pokušalo se Goetheanum na određeni način modelirati po uzoru na druga učilišta. Ali to nije moguće u datim okolnostima. Ovdje će se pronaći ezoterika koja se jednostavno ne može pronaći na drugim učilištima. I cilj neće biti natjecanje sa svjetskim učilištima na bilo koji način, već početi upravo tamo gdje osoba koja iskreno teži danas, u bilo kojem području života, dolazi postavljati pitanja na koja se jednostavno ne može odgovoriti izvan ezoterike.

Stoga se u budućnosti mora jasno dati do znanja, posebno članovima Škole - te su stvari jednostavno takve: budući da se nešto dogodilo s Božićnom konferencijom što je stvarno, ono što se s njom dogodilo mora se uzeti ozbiljno; jednostavno je slučaj da u budućnosti, budući da impulsi koji bi trebali proizlaziti s ovog mjesta ovdje u Goetheanumu, moraju ispuniti svoj zadatak u najozbiljnijem smislu, mora bezuvjetno zauzeti stav da se zadaci moraju ispuniti - mora biti jasno da u budućnosti sve te gluposti moraju prestati, za članove Škole moraju prestati, koji se opetovano ustručavaju otvoreno i slobodno izjaviti: ovdje sam kao predstavnik antropozofije koja proizlazi iz Goetheanuma. - Svatko tko to ne želi, tko na ograničen i neinformiran način stalno dolazi s idejom da se prvo mora šutjeti o

antropozofiji i polako pripremati ljude, svatko tko na bilo koji način želi voditi politiku u tom smjeru i vjeruje da može napredovati prvo nas negirajući, a zatim vodeći k nama - obično to ne vodi k nama - trebao bi radije odmah odustati od članstva u Školi. Mogu vam obećati da će se u budućnosti članstvo u Školi shvaćati najozbiljnije. Vjerujem da će ovo biti nešto drago onim članovima Škole koji istinski žele antropozofiju, ne drže je se iz nekog drugog razloga, koji se drže toga radi antropozofije u svom radu, koji se u svom radu pridržavaju duha antropozofije, to će biti nešto drago njihovim srcima; ali oni koji stalno ponavljaju frazu: 'ljudima ne možete samo doći s antropozofijom, morate ih na nju nagovoriti ili nešto slično' - mogu odabrati da zauzmu takvo stajalište izvan Škole.

To je ono što se mora pretpostaviti. I to se danas moralo spomenuti jer ovdje ima mnogo antropozofskih prijatelja koji prije nisu sudjelovali u radu ove Škole. Upravo zato što je danas stiglo toliko novih prijatelja, morali smo toliko čekati da ovaj sat počne, a i prije nego što je počeo, morali smo dati ovaj uvod. Stoga je, u određenom smislu, današnji sat svojevrsna priprema. Održat ću drugi sat, čije ću vrijeme kasnije objaviti; ali na ovom drugom satu neće moći sudjelovati nijedan drugi prijatelj osim onih koji su već danas ovdje. Stoga molim one koji kasnije dođu da budu mirni. Inače nećemo moći ništa učiniti ako novi ljudi budu dolazili svaki put kada se ovdje održava sat. Sa današnjim satom smo iscrpili one koji za sada mogu biti članovi. Naravno, netko može postati novi član; ali samo oni koji su već danas ovdje, mogu sudjelovati na sljedećem satu. To će jednostavno biti nastavak današnjeg.

*

Pa danas bih želio započeti - bez da išta zapisujete, samo slušate - izgovaranjem mantričke formule, koja ukazuje na ono što - prvo proizlazeći od misterija, ali za misterije iz spisa zapisanog u zvijezdama, kroz cijeli kozmos - odjekuje u ljudskoj duši, u ljudskom srcu, kao veliki poziv čovjeku da teži istinski spoznati sebe. Ovaj poziv: 'O čovječe, spoznaj sebe!' odjekuje cijelim kozmosom.

Ako pogledamo prema mirnim zvijezdama, prema onim zvijezdama koje u Zodijaku stoje s posebno jasnim spisom, prema onim mirnim zvijezdama koje svojim rasporedom u određenim oblicima izražavaju velike kozmičke spise, tada, za one koji razumiju taj zapis, u prvom redu ih pogađa sadržaj kozmičke riječi: 'O čovječe, spoznaj samoga sebe!'.

Ako pogledamo što zvijezde lualice otkrivaju svojim kretanjem, prije svega Sunce i Mjesec, ali i ostale lualice koje pripadaju Suncu i Mjesecu, tada kretanje tih zvijezda lualica otkriva, kao što se sadržaj kozmički moćne, duševno moćne, riječi otkriva u oblicima mirnih zvijezda, tako se u

pokretima zvijezda lutalica otkriva sadržaj srca, kozmički sadržaj srca, sadržaj uma.

I kroz ono što doživljavamo u elementima koji su vani u zemljinoj orbiti oko nas, u kojima sudjelujemo, koji također ulaze u nas kroz našu kožu, kroz naša osjetila, kroz sve što imamo, i djeluju u našem vlastitom tijelu - zemlja, voda, vatra, zrak - kroz to se u ove riječi izliva impuls volje.

I tako možemo pustiti ovoj kozmičkoj riječi, koja odjekuje ljudima, da utječe na naše duše, mantričkim riječima:

O čovječe, spoznaj sebe!
Tako odjekuje kozmička riječ.
Čuješ je snagom duše,
Osjećaš je snagom duha.

Tko govori tako kozmički moćno?
Tko govori tako iskreno?

Djeluje li kroz daleki sjaj prostora
U tvojim osjetilima iskustvo sebe?
Odjekuje li kroz valove vremena
U tvom životu strujanje postanka?

Jesi li ti sam onaj koji
U prostoru osjeća, u vremenu živi?

Riječ je stvorena, tebi strana
Osjećajući u prostoru duševnu prazninu,
Jer moć misli
Gubiš u uništavajućoj struji vremena.

Moji dragi prijatelji, moje drage sestre i braćo, nema znanja koje nije izvučeno iz duhovnog svijeta; sve što se naziva znanjem, a što nije istraženo od unutar duhovnog svijeta, ili priopćeno od onih koji mogu istraživati u duhovnom svijetu, nije istinsko znanje. Jer čovjeku mora biti jasno u vezi s

tim, da kada se osvrne oko sebe u svijetu, u oblast prirode, promatrajući ono što se otkriva s bojom na boju, što otkriva sjaj na sjaju, što živi gore u zvijezdama koje sjaje, ono što postoji na Suncu koje grije, ono što niče iz dubina Zemlje: u svemu tome ima nešto uzvišeno, veliko, lijepo i mudro. I čovjek bi učinio veliku nepravdu, kada bi samo prošao pored ove ljepote, ovog uzvišenog, ovog moćnog, ovog mudrog. Čovjek mora, kada postane ezoterik, kada teži istinskom znanju, također imati i smisao za ono što ga okružuje u svijetu, otvoren, slobodan smisao. Jer tijekom vremena između rođenja i smrti, tijekom njegove zemaljske egzistencije, njegova je dužnost crpiti svoju snagu iz sila Zemlje, obavljati svoj rad unutar sila Zemlje.

Ali koliko god je istina da čovjek mora istinski sudjelovati u svemu što ga okružuje u vanjskom carstvu, u boji na boju, u tonu na ton, u toplini na toplini, zvijezdi na zvijezdi, oblaku na oblaku, biće prirode na biću prirode, jednako je istina da, kada čovjek pogleda u sve što je veliko, moćno, uzvišeno, mudro i lijepo, što mu njegova osjetila mogu prenijeti, on ne pronalazi ono što on sam jest. Upravo kada ima pravi osjećaj za uzvišeno, lijepo i veliko u svojoj okolini tijekom zemaljskog života, tada postaje svjestan: u ovom sjajnom, svijetlom carstvu Zemlje, najdublji izvor njegovog vlastitog bića nije prisutan. On je negdje drugdje. I puni osjećaj toga, vodi čovjeka da traži ono stanje svijesti koje ga prenosi do onoga što nazivamo pragom duhovnog svijeta. Ovom pragu, koji leži neposredno prije ponora, mora se pristupiti, i na njemu se mora sjetiti: u svemu što čovjeka okružuje na Zemlji, u zemaljskoj egzistenciji između rođenja i smrti, ne leži prvobitni izvor čovjeka.

Tada se mora znati: na ovom pragu stoji duhovna figura, koja se zove Čuvar praga. Taj Čuvar praga na dobrohotan način osigurava da čovjek ne pristupi ovom pragu nepripremljen - ne bez da je u dubini svoje duše iskusio one osjećaje o kojima sam upravo govorio.

Ali onda, kada je čovjek istinski pripremljen za duhovno znanje, s unutarnjom ozbiljnošću - bilo da ga stječe u vidovitoj svijesti ili ga prima putem zdravog razuma, jer je oboje moguće: u oba slučaja mora ili vidjeti ili znati u odnosu na Čuvara praga - samo tada je moguće da Čuvar praga istinski pruži ruku koja vodi i da dopusti osobi da pogleda preko ponora. Tamo gdje čovjekovo najdublje biće ima svoje podrijetlo, tamo u početku leži - iza praga - potpuna tama.

Dragi moji prijatelji, drage moje sestre i braćo, tražimo svijetlo, kako bismo vlastitu ljudsku prirodu vidjeli u njezinom izvoru. U početku se širi tama. Ovo svijetlo koje tražimo, mora zasjati iz tame. A ono iz tame zasja, samo kada postanemo svjesni kako se tri osnovna impulsa našeg duševnog života - mišljenje, osjećanje i volja - ovdje u ovoj zemaljskoj egzistenciji, drže zajedno kroz naše fizičko tijelo. Mišljenje, osjećanje i volja, povezani su u fizičkoj, zemaljskoj egzistenciji.

Kad bih skicirao kako su povezani, morao bih to nacrtati ovako: mišljenje [žuto]; osjećanje [zeleno] proširuje se u mišljenje; volja [crveno] proširuje se u osjećaje. Tako da su to troje za ljude u zemaljskoj egzistenciji povezani.

Čovjek mora naučiti osjetiti, da je to troje odvojeno jedno od drugoga. I hoće - ako sve više i više, meditacije koje ovdje preporučuje Škola, bude snažno učinio sadržajem svog duševnog života - primijetiti će da mu dolazi ovo [ponovno je nacrtano]: mišljenje [žuto] postaje slobodno, odvaja se od svoje veze s osjećajem; osjećaj [zeleno] postaje neovisan; volja [crveno] postaje neovisna. Jer čovjek uči percipirati bez svog fizičkog tijela.

Fizičko tijelo je držalo zajedno mišljenje, osjećanje i volju, pritislulo ih jedno u drugo [oval je nacrtan oko prvog crteža]; ovdje [na drugom crtežu mišljenja, osjećaja i volje] fizičko tijelo nije prisutno.

Kroz meditacije koje ovdje prima od Škole, čovjek postupno počinje osjećati sebe izvan svog tijela; i doseže to stanje u koje, ono što je svijet, postaje za njega jastvo, a ono što je bilo jastvo, za njega postaje svijet. Stojeći ovdje na Zemlji u našoj zemaljskoj egzistenciji, osjećamo se kao ljudska bića; kažemo, postajući iznutra svjesni: ovo je moje srce, ovo su moja pluća, ovo je moja jetra, ovo je moj želudac. Ono što nazivamo našim organima, ono što nazivamo fizičkom ljudskom organizacijom, označavamo kao svoje. I pokazujemo prema gore: ovo je Sunce, ovo je Mjesec, ovo su zvijezde,

oblaci, ovo je drvo, rijeka. Ove entitete opisujemo kao da postoje izvan nas. Mi smo unutar naših organa. Izvan smo onoga na što pokazujemo: ovo je Sunce, ovo je Mjesec, ovo su zvijezde i tako dalje.

Kada smo dovoljno pripremili svoju dušu da može percipirati bez tijela, odnosno izvan tijela, u duhovnom kozmosu, tada se za nas javlja upravo suprotna svijest. Suncu se obraćamo kao što se sada obraćamo svom srcu ovdje u zemaljskoj egzistenciji: ovo je moje srce. Za Mjesec govorimo: ovo je stvoritelj mog oblika. Oblacima govorimo slično kao što govorimo svojoj kosi na Zemlji. Ono što se za zemaljskog čovjeka smatra članovima kozmosa, nazivamo našim organizmom. I ističemo: pogledajte ovdje, ljudsko srce, ljudska pluća, ljudska jetra: ovo je objektivno, ovo je svijet. Kao što iz ljudske perspektive gledamo na Sunce i Mjesec kada promatramo svijet u fizičkom tijelu, tako gledamo iz kozmosa, tako da su Sunce i Mjesec i zvijezde i oblaci i rijeke i planine, u nama, prema čovjeku, koji je naš vanjski svijet. Teškoća nastaje samo u prostornim odnosima. I ta se teškoća prevlada.

Dakle, čim svojim mišljenjem izađemo iz svog fizičkog tijela: ovo mišljenje je jedno sa svime što se otkriva u zvijezdama koje miruju. Baš kao što ovdje mozak nazivamo svojim, referirajući se na njega kao na instrument našeg mišljenja, tako i zvijezde koje miruju, posebno mirne zvijezde Zodijske, počinjemo osjećati kao svoj mozak, kada smo vani u svijetu i na čovjeka gledamo kao na nešto što nam je sada izvanjsko.

A ono što kruži kao zvijezde lualice, osjećamo kao naš osjećaj. Naš osjećaj se tada isprepliće s kretanjem Sunca, s kretanjem Mjeseca, s kretanjem drugih zvijezda lualica. Da, između onoga što doživljavamo kao mišljenje u mirnim zvijezdama - kozmičko mišljenje - i osjećanja, u nama leži Sunce, a između osjećanja i volje leži Mjesec, koji osjećamo u sebi. [Simbol Sunca nalazi se između žute i zelene na drugom crtežu, a simbol Mjeseca između zelene i crvene.] I jednostavno meditirajući o ovoj figuri, u ovoj figuri leži moć da nas približi duhovnoj viziji. Moramo samo shvatiti, da se ono što je izraženo ovim riječima koje ovdje izgovaram može istinski doživjeti iznutra: izlazak iz fizičkog tijela, širenje u kozmos, osjećanje članova kozmosa - Sunca, Mjeseca, zvijezda i tako dalje - kao vlastitih organa, gledanje na čovjeka kao na naš vanjski svijet.

Ali tada mora biti potpuno jasno: naše mišljenje, naš osjećaj, naša volja, iz jedinstva, što jesu samo na Zemlji kroz fizičko tijelo, postaju trojstvo. I učimo iskusiti to trojstvo, prije svega kada gledamo mišljenje samo.

Dragi prijatelji, draga braćo i sestre, ovo mišljenje, koje ljudi prakticiraju ovdje na Zemlji između rođenja i smrti je, uostalom, leš. Nije živo. Bez obzira koliko lijepo, uzvišeno ili veliko, čovjek može misliti o zemaljskom svijetu svoje okoline kroz svoj mozak, te misli nisu žive. Živjele se u

predzemałjskoj egzistenciji. Te su misli živjele kada se još nismo spustili u fizički svijet, već smo živjeli kao duhovno-duševna bića gore u duhovno-duševnom svijetu. Ove misli koje imamo ovdje na Zemlji bile su tada žive, a naše fizičko tijelo je grob u kojem je pokopan umirući svijet misli kada se spustimo na Zemlju. I ovdje u sebi nosimo leševе misli. I s leševima misli, a ne sa živim mislima, mislimo ono što je u osjetilnom okruženju ovdje na Zemlji. Ali prije nego što smo se spustili u ovaj fizički svijet, u nama su bile žive misli.

Dragi moji prijatelji, samo treba stalno iznova prodirati u ovu istinu svom svojom unutarnjom snagom i moći: doći će se, do svjesnog znanja, da je to tako. Na taj način uči se upoznati čovjeka. Upoznajete ga, gledajući ga: ovdje je čovjekova glava. Ta ljudska glava je temelj zemaljskih, misli koje su leš. Iz nje niču, ali mrtve, misli koje se izlijevaju preko onoga što se percipira očima, što se percipira ušima, što se percipira osjećajem topline, što se percipira drugim osjetilima. Tu gledamo misli koje se odnose na Zemlju.

Ali postupno učimo vidjeti kroz to mišljenje. Iza njega, u duhovnoj ćeliji ljudske glave, još uvijek postoji odjek istinskog, živog mišljenja u kojem smo živjeli prije nego što smo se spustili u fizički svijet. Ako netko pogleda čovjeka [nacrtan je obris glave], tada - zapravo, prvo gleda njegovu mrtvu misao [crvena boja u prednjem dijelu glave] - ali iza ove mrtve misli, u duhovnoj ćeliji glave, nalazi se živa misao [žuti dio glave]; i ta živa misao donijela je sa sobom moć oblikovanja našeg mozga. Mozak nije tvorac misli, već proizvod prenatalne žive misli.

Stoga, ako se promatra čovjeka s pravilno razvijenom sviješću: otkriva se zemaljsko, mrtvo mišljenje na površini glave; ako se pogleda u duhovnu ćeliju iza, tada se vidi živo mišljenje, koje je zapravo poput volje, koje se percipira kao i volja u motoričkom sustavu, koja zapravo spava u nama. Jer ne znamo kako misao silazi - kada se ima volja za ovo ili ono - u naše mišiće i tako dalje. Pogledajmo što živi u nama kao volja: volju vidimo kao mišljenje, u duhovnoj ćeliji iza mišljenja usmjerenog osjetilima. Ali tada je ta volja, koju percipiramo kao mišljenje, kreativna za naš organ mišljenja; tada to mišljenje više nije ljudsko mišljenje; to je kozmičko mišljenje.

Ako možemo razumjeti čovjeka na taj način, da takoreći, možemo gledati kroz zemaljsko mišljenje na mišljenje koje je samo formiralo osnovu za zemaljsko mišljenje u mozgu, tada se osjetilno mišljenje ulijeva u kozmičko ništavilo i vječno mišljenje nastaje poput volje.

Svega toga postajemo svjesni kada dopustimo mantričkim riječima da djeluju u nama:

Pogledaj iza osjetilnog svijetla mišljenja,
 Kako se u tami duhovne ćelije
 Volja pojavljuje iz dubine tijela;
 Neka teče kroz tvoje duše moći
 Mrtvo mišljenje u kozmičko ništavilo;
 I volja se pojavljuje
 Kao tvorevina kozmičke misli.

Ova imaginacija mora postupno stajati pred vama, dragi prijatelji, ova imaginacija, da iz glave zrači mrtva misao, usmjerena prema osjetilnom svijetu. Iza ovoga leži - isprva kao u tami - istinske misli koje sjaje kroz osjetilne misli, koje mozak prvo stvara kad se čovjek spušta iz duhovnog svijeta u fizički. Ali to je poput volje. I tada se vidi kako volja izlazi iz čovjeka [nekoliko bijelih linija od dna prema vrhu], širi se i postaje kozmičko mišljenje u glavi [bijela forma u glavi], jer ono što u volji živi kao mišljenje, već je kozmičko mišljenje.

Stoga se treba truditi da se sve bolje razumije, da se sve više shvaća, da se sve slikovitije ima mantričke misli, koje se ovim riječima mogu smjestiti u dušu na sljedeći način:

[Prvi stih je sada napisan na ploči:]

*Pogledaj iza osjetilnog svijetla mišljenja,
 Kako se u tami duhovne ćelije*

- stoga čovjek mora pogledati iza misli - [iza je podcrtano]

Volja pojavljuje iz dubine tijela;

- sada čovjek mora postati jak u duši, pustiti običnu osjetilnu misao da odleti -

*Neka teče kroz tvoje duše moći
 Mrtvo mišljenje u kozmičko ništavilo;
 I volja se pojavljuje*

Kao tvorba kozmičke misli.

Ovih sedam redaka zapravo sadrži tajnu čovjekova mišljenja u njegovoj povezanosti s kozmosom.

Ne smije se zahtijevati da se ove stvari shvate intelektom. Mora se pustiti da te stvari žive u umu kao meditacija. I te riječi imaju moć. Skladno su konstruirane. 'Mišljenja', 'volja', 'kozmičko ništavilo', 'volja' i 'tvorba kozmičke misli', [ove su riječi podcrtane na ploči] ovdje su kombinirane u unutarnjoj organizaciji mišljenja kako bi mogle utjecati na imaginativnu svijest.

Kao što možemo gledati čovjekovu glavu - čovjekova glava postaje sredstvo kojim zavirujemo u tvorbu kozmičkih misli - tako možemo gledati i ljudsko srce kao predstavnika, imaginativnog predstavnika čovjekove duše. Kao što je mišljenje apstraktni predstavnik čovjekova duha, tako i čovjekovo srce možemo gledati kao predstavnika osjećaja. Opet, možemo pogledati u osjećaj, kako je okrenut prema zemaljskom biću u čovjekovoj zemaljskoj egzistenciji između rođenja i smrti, možemo promatrati u osjećaj, ali sada ne iza osjećaja, već u osjećaj. [crtež: žuti oval sa žutom šrafiranjem.] Jer kao što percipiramo tvorbu kozmičke misli u duhovnoj ćeliji iza mišljenja, tako percipiramo i u osjećaju, čiji je predstavnik srce, percipiramo u osjećaju, ono što struji kroz osjećaj, nešto što teče u čovjeka i iz njega iz cijelog kozmosa: naime, opažamo kozmički život, kozmički život koji u čovjeku postaje duševni život.

Ako mora biti napisano [u prvom stihu]: 'iza osjetilnog svijeta mišljenja', onda sada mora glasiti: 'u osjećaju' u drugoj mantri, koja mora biti skladno isprepletena s prvom:

Vidi u lahoru osjećaja duše,
 Kao u sumraku snova
 Život teče iz svjetova onostranih;
 Neka pri spavanju kroz mir srca
 Ljudski osjećaj tiho bude otpuhtnut;
 I kozmički život se javlja
 Kao čovjekovog bića moć.

[Ovaj drugi stih sada je napisan na ploči:]

Vidi u lahoru osjećaja duše,
 Kao u sumraku snova

Osjećaj je samo budni san. Osjećaji nisu za čovjeka toliko svjesni kao misli. Osjećaji za čovjeka postaju jednako svjesni kao slike snova. Dakle, osjećaj je budni san. Stoga se kaže:

Vidi u lahoru osjećaja duše,

Kao u sumraku snova

[dalje je napisano:]

Život

- ovdje [u prvom stihu] 'volja' struji iz dubine tijela; ali ovdje 'život' teče iz svjetova onostranih kao lahor duše -

[riječ 'život' je podcrtana i mantra se nastavlja]

teče iz svjetova onostranih;

[na crtežu su nacrtane četiri vodoravne strelice]

Sada je stvar kako bi ovdje [u prvom stihu] mišljenje trebalo teći u kozmičko ništavilo snagom duše, da sada puštamo da snovi o osjećajima nestanu, već umjesto toga u tkanju duše od osjećaja percipiramo, ono što teče kao kozmički život. Kada snovi o osjećajima potpuno nestanu pri spavanju, kada prestane vlastiti čovjekov osjećaj, tada se u čovjeka utka kozmički život:

Život teče iz svjetova onostranih;

[dalje je napisano]

Neka pri spavanju kroz mir srca

Ovdje [u prvom stihu] trebamo snagu duše; ovdje [u drugom stihu] trebamo potpuni unutarnji mir, tada će se pri spavanju otpuhati snovi osjećaja, a u ljudsku dušu će se uliti božanski kozmički život:

Neka pri spavanju kroz mir srca

[Tekst se nastavlja, podcrtavajući riječi 'otpuhnut', 'kozmički život' i 'čovjekovog bića moć']

Ljudski osjećaj tiho bude otpuhnut;

I kozmički život se javlja

Kao čovjekovog bića moć.

U ovih sedam redaka sadržana je cijela misterija čovjekova osjećaja, kako on može postati neovisan, od jedinstva do trojstva.

Isto tako možemo promatrati ljudske udove u kojima se volja izražava. Kada promatramo ove ljudske udove u kojima se izražava volja [crtež: ruka, bijela], ne možemo reći 'pogledaj iza', 'pogledaj u', moramo reći 'pogledaj gore', jer mišljenje teče od glave prema dolje u volju [bijela strelica u ruci], iako čovjek to ne može vidjeti u običnoj svijesti, ali mišljenje teče od glave u udove kako bi volja mogla djelovati u udovima.

Ali onda, kada vidimo volju na djelu u udovima, kada vidimo struju volje kako teče u svakom pokretu ruke, u svakom pokretu noge, tada postajemo svjesni i kako u toj volji tajno živi mišljenje, mišljenje koje izravno zahvaća zemaljsko biće u čovjeku. U biti to je naše biće iz prethodnih zemaljskih života koje zahvaća zemaljsku egzistenciju kroz udove, tako da u tom zahvaćanju imamo sadašnju egzistenciju. Mišljenje se spušta u udove. Ali kada vidimo kako se ovo mišljenje spušta u volju udova, tada vidimo mišljenje u volji [crtež: crveno od glave prema dolje u ruku].

Zatim, gledajući dušom, moramo vidjeti kako mišljenje živi u rukama, u šakama, u nogama, u stopalima, u prstima na nogama, što nam je inače skriveno; tada moramo vidjeti kako je to mišljenje svjetlost. Mišljenje teče kao svjetlost kroz ruke i šake, kroz noge i prste na nogama. I volja, koja inače živi u udovima kao uspavana volja, transformira se; a mišljenje se pojavljuje kao magično biće volje, koje čovjeka prenosi iz prethodnih, u duh pretvorenih zemaljskih života, u sadašnji zemaljski život:

Pogledaj na volje tjelesnu aktivnost,
Kako u spavajućim poljanama radi
Samo mišljenje uranja iz moći glave;
Uz pogled duše na svijetlo
Neka se volja čovjeka preobrazi;
I mišljenje, se pojavljuje
Kao magično biće volje.

Ona priziva, to jest, nevidljiva misao magično djeluje u volji udova. Ljude razumije samo onaj, tko zna tu misao, jer spavamo u volji, tu misao koja se ne opaža u volji, da magično djeluje u udovima kao volja. I samo onaj razumije pravu magiju, tko prvo vidi tu magiju kao misao, koja živi kroz ruke i šake, kroz noge i prste na nogama.

[Treći stih je sada napisan na ploči, a riječi 'mišljenje', 'preobrazi', 'mišljenje', 'magično biće volje' su podcrtane.]

Pogledaj na rad volje na tijelu,

*Dok u uspavana polja rada
Samo mišljenje uranja iz moći glave;
Neka se kroz pogled duše prema svijetlu
Čovjekova volja preobrazi;
I mišljenje, se javlja
Kao magično biće volje.*

U tome leži tajna čovjekove volje, kako, kao takva, stvara iz kozmosa, stvara magično unutar čovjeka.

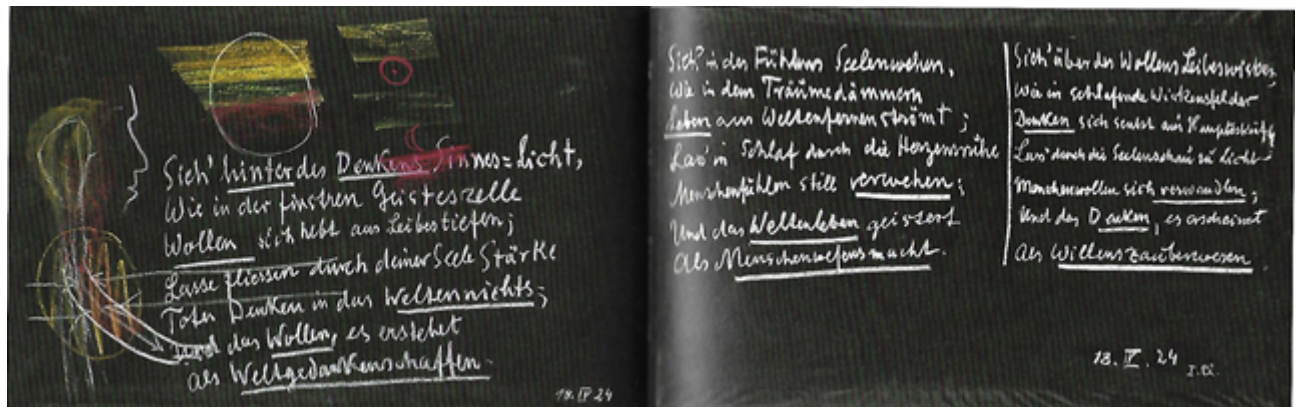
I zato, dragi moji prijatelji, drage moje sestre i braćo, razmotrimo ovo kao temelj - u vrijeme koje ću najaviti, izgradit ćemo još nešto na ovom temelju - kao temelj, dopuštajući mantričkim riječima da stalno iznova prolaze kroz naše duše u meditaciji.

Pogledaj iza osjetilnog svijetla mišljenja,
Kako se u tami duhovne ćelije
Volja pojavljuje iz dubine tijela;
Neka teče kroz tvoje duše moći
Mrtvo mišljenje u kozmičko ništavilo;
I volja se pojavljuje
Kao tvorevina kozmičke misli.

Vidi u lahoru osjećaja duše,
Kao u sumraku snova
Život teče iz svjetova onostranih;
Neka pri spavanju kroz mir srca
Ljudski osjećaj tiho bude otpuhnut;
I kozmički život se javlja
Kao čovjekovog bića moć.

Pogledaj na rad volje na tijelu,
Dok u uspavana polja rada
Samo mišljenje uranja iz moći glave;
Neka se kroz pogled duše prema svijetlu
Čovjekova volja preobrazi;

I mišljenje, se javlja
Kao magično biće volje.

DEVETI SAT

Dornach, 22 travnja 1924

Dragi moji prijatelji! Prvo - ništa ne zapisujući - razmotrimo opomenu čovjekovoj duši, koja čovjeka upućuje na drevnu, svetu riječ spoznaje:

O čovječe, spoznaj sebe!
Tako odjekuje kozmička riječ.
Čuješ je snagom duše,
Osjećaš je snagom duha.

Tko govori tako kozmički moćno?
Tko govori tako iskreno?

Djeluje li kroz daleki sjaj prostora
U tvojim osjetilima iskustvo sebe?
Odjekuje li kroz valove vremena
U tvom životu strujanje postanka?

Jesi li ti sam onaj koji
U prostoru osjeća, u vremenu živi?

Riječ je stvorena, tebi strana
Osjećajući u prostoru duševnu prazninu,
Jer moć misli
Gubiš u uništavajućoj struji vremena.

Možemo, dragi prijatelji, usmjeriti pogled u zvjezdano prostranstvo i pustiti da nam pogled počiva na onome što sja i reflektira nam se iz kozmičkog prostranstva, u mirnim zvijezdama, koje upoznajemo kao posebno grupirane. Ako uronimo u ono uzvišeno, što na nas djeluje iz kozmičkog prostranstva, steći ćemo sve veću unutarnju snagu. A posebno kada nam je potreba snaga da dušu održimo slobodnom od tjelesnog, tada ćemo biti posebno ovisni o ovom usmjeravanju ovog pogleda na zvjezdani svijet, na

način da ga usmjeravamo isključivo prema unutra. 'Prema unutra' znači: toliko smo često gledali zvijezde, imamo ih sačuvane u svom umu; više nismo ovisni o gledanju u vanjsko zvjezdano nebo kako bismo u svojoj svijesti probudili moćnu sliku nebeske kupole, posute zvijezdama, koja sja prema nama. Kada ta slika izroni iz nas samih, kada je duša ojačana da stvori tu sliku u sebi, time će biti još sposobnija osloboditi dušu od tjelesnog kroz te ojačane sile.

I dalje možemo promatrati sve što zrači i struji kroz nas od zvijezda lualica, koje kruže oko Zemlje, koje također nose sa sobom, u svojoj orbiti, ono što se isprepliće i njiše na Zemlji, u vjetru i vremenu. I mi pak možemo, ako to zadržimo u svom umu, stvoriti sliku svega toga, tako da to ispreplitanje s kretanjem po orbitama doživimo kao drugo iskustvo.

A onda, kada postanemo svjesni svega što nas veže za Zemlju, svega što čini da smo tijelo s težinom među drugim teškim tijelima, svjesni svega što u nama živi kao osjećaj naše zemaljske vezanosti, možemo to probuditi u svojim dušama. I to će biti treća stvar.

I iz ova tri unutarnja iskustva: iz onoga što smo dobili od mirnih zvijezda, što je kao jedna misao, ali sada sjaji u sebi, tka u sebi i postoji u sebi; kroz ono što imamo kada se stopimo s hodom vlastite Zemlje kroz kozmos, kada se stopimo sa svime što nam zvijezde lualice govore svojim kretanjem, kada se osjećamo da se krećemo kroz kozmos, baš kao što sebe doživljavamo kao biće koje miruje u odnosu na mirne zvijezde; kada se tada, treće, osjećamo vezanima za Zemlju, kao dio Zemlje privučeni zemljinom snagom, tada ćemo, postupno i pravilno, sve više se približavati ulasku u duhovni svijet. I taj početak, svaki čovjek može danas učiniti.

Međutim, može se postaviti pitanje: kako to da tako malo ljudi to čini? Odgovor na ovo mora biti: većina ljudi zapravo ne želi takvo intimno iskustvo kako bi ušli u duhovnu oblast. Oni preziru takvo intimno iskustvo. Više vole burno iskustvo, tako da se s duhovnim svijetom susretnu sa svim osobinama osjetilnog svijeta.

Ljudi bi se danas lako uvjerali u duhovni svijet kad bi im se, naprimjer, iz duhovnog svijeta pojavio stol. Ali stolovi ne postoje u duhovnom svijetu; u duhovnom svijetu postoje samo duhovna bića. Njih treba percipirati onim u čovjeku, što je samo po sebi duhovno. Međutim, duhovno je ono što možemo iščitati iz mirnih zvijezda, ono što možemo osjetiti u kretanju zvijezda lualica, ono što možemo osjetiti u silama kojima nas Zemlja drži, čineći nas ljudskim bićima Zemlje.

Stoga, svatko tko to želi razumjeti u sve pravilnijem smislu, mora to razumjeti i iznutra. Zdravim razumom može se razumjeti sve antropozofsko; ali razumjeti to iznutra, znači sve više to prenositi u svoj

unutarnji život. Svatko tko to želi prenijeti u unutarnji život kao unutarnje razumijevanje, mora biti riješen da istinski dođe do takve unutarnje, intimne prakse koja proizlazi iz ova tri osjećaja, iskustva - kako ih nazivamo, nebitno je - u ova tri osjećaja, iskustva.

I danas, ono što vam kroz ovu Školu dolazi iz duhovnog svijeta, drage moje sestre i braćo, želi vam govoriti o tome kako, kroz intimnu vježbu svaki čovjek, može postati svjesniji veze između čovjeka i svijeta, nego što je naviknut to percipirati u vanjskoj svijesti.

Prvo se radi o tome da mi kao ljudska bića uistinu postanemo ono što zapravo jesmo u velikoj mjeri kao djeca. Kao djeca, mi smo gotovo u potpunosti osjetilni organi, oči i uši. Dijete sve što se događa u njegovoj okolini percipira kao da je cijelo njegovo tijelo osjetilni organ. Stoga oponaša sve, jer sve nastavlja vibrirati u njemu, i, zauzvrat, na isti način na koji vibrira u njemu, svojom voljom želi izaći iz toga.

Sada, dijete zapravo zadržava taj osjećaj, samo dok ga štitimo od toga da s njegovim osjećajem tijela, radi ono što kasnije radimo s tim osjećajem tijela kao odrasle osobe. Dijete zapravo razvija ovu unutarnju osjetilnu sposobnost dok god je nosi, dok god je još uvijek štitimo na način da nije izložena silama Zemlje. I zapravo je čudesno kod rasta čovjeka, da je njegovo osjetilno biće zaštićeno od utjecaja zemaljskih sila, sve dok je to osjetilno biće posebno živo.

U trenutku kada dijete stane na noge, i počne se kretati na način da su njegovi pokreti podložni silama Zemlje, te dijete mora održavati vlastitu ravnotežu, u tom trenutku prestaje i intimno osjetilno biće djeteta. Tako da čovjek, koji se ne može sjetiti ove prve faze svog čovještva, nema pojma što zapravo znači osjećati sebe, kao cijelog čovjeka, kao osjetilo. Ali ako želimo sve više i više doživljavati čovjeka u sebi, moramo sebe doživljavati kao takvo osjetilo, kao cijelog čovjeka. Ali onda moramo sebe doživljavati kao organ dodira, kao jedan, veliki organ dodira, koji je cijelo naše tijelo.

Vi, drage sestre i braćo, dodirujete nešto. To na vas pravi pritisak. Osjećate pritisak. Ili dodirrom opažate teksturu površine. Ali u stvarnosti stalno dodirujete, svojim cijelim tijelom od vrha do dna ste postavljeni na Zemlji, i ispod sebe dodirujete Zemlju svojim tabanima. Jednostavno ste toliko navikli na to, da to ne primjećujete. Kad počnete to primjećivati, osjetit ćete se, kao ljudsko biće, unutar sila Zemlje. Otuda upozorenje na pragu duhovnog svijeta:

[Napisano je na ploči:]

*O čovječe, dodirni cijelim svojim tijelom,
Kako sile Zemlje tebe u tvojoj egzistenciji podržavaju.*

Ovim smo pustili da prva faza ovog unutarnjeg iskustva djeluje u nama.

Sada se ponovno možemo doživljavati kao čovjek koji dodiruje. Možemo iskusiti to dodirivanje, možemo se iznutra osjećati kao čovjek u kojem to dodirivanje tka i živi. Kada se uzdignemo do točke u kojoj osjećamo to dodirivanje, tada više ne opažamo zemaljske sile, već počinjemo percipirati sile vode u nama, fluidne sile koje se mreškaju i tkaju u našim tijelima, u obliku krvi i drugih tekućina. I u tim silama tada osjećamo, kako je sve što je u nama fluidno, sve što se mreška i tka kao tekućina, kako je povezano s eterom u svijetu.

[Na ploči je zapisano:]

*O čovječe, doživi u punom opsegu svog dodira,
Kako bića vode, tebe u egzistenciji oblikuju.*

Kad bi samo zemaljske sile, koje mi kao cjeloviti ljudi možemo dodirnuti, bile u nama, predstavljali bismo nešto što se neprestano raspada prema dolje. Sile vode u nama, zapravo nas oblikuju u oblikovano ljudsko tijelo iz kozmičkog etera. Na ono što je čvrsto u nama, što su čvrste zemaljske sile, samo Zemlja ima utjecaj. Na ono što je fluidno u nama, utječe cijeli široki svijet etera.

Ali onda, na trećoj razini, možemo dalje uroniti u ono što tka i živi unutar fluida. To možemo osjetiti iznutra, naprimjer, kada osjetimo svoj dah. Tada ćemo otkriti, kako nas, kao ljudska bića, neprestano njeguje esencija disanja, esencija zraka. Bili bismo bespomoćna djeca u svijetu, da nas ne prožimaju sile daha koje nas njeguju, koje nas iz bespomoćne djece pretvaraju u ljudska bića.

[Dalje je na ploči zapisano:]

*O čovječe, osjeti u cijelom tkanju tvog života,
Kako sile zraka, tebe u egzistenciji njeguju.*

A sada, nakon što smo se tako uzdigli do treće faze unutarnjeg iskustva, možemo dosegnuti četvrtu, gdje se iznutra osjećamo ugrijani, gdje postajemo svjesni vlastite topline koja nas ispunjava, topline u našem dahu, topline koja živi u svemu što je zračno u nama. Jer samo kroz ono

što tka i živi u nama u zračnom obliku, toplina koja živi u nama, koja nas također tjelesno iznutra osvjetljava, generira se u nama.

Ali ono što u nama živi kao toplina, možemo dosegnuti mišlju. I tu leži vrlo značajna tajna ljudske prirode.

Drage moje sestre i braćo, ne možete dosegnuti mišlju, već samo unutarnjim iskustvom, kako sile vode plastično stvaraju u vama. Ne možete dosegnuti mišlju, već samo iznutra osjetiti, kako su zračne sile njegovatelji u vama. Možete biti zahvalni tim njegovateljima, možete voljeti te njegovatelje, ali ih ne možete izravno dosegnuti mišlju. Ali čovjek to može postići meditacijom, uranjanjem u njihovu toplinu mišlju, istinskim doživljavanjem sebe iznutra kao bića topline.

Liječnik dolazi s termometrom; mjeri toplinu izvana. Kao što toplina može varirati od jednog tijela do drugog, tako se i toplina iznutra, razlikuje ovisno o pojedinim organima. Može se misli usmjeriti na pojedinačne organe, i u sebi pronaći cijeli unutarnji organizam toplinski diferenciran. Čovjek može mislima dosegnuti toplinski organizam.

Ali onda, kada to imate, imate vrlo specifičan osjećaj. Taj osjećaj, drage moje sestre i braćo, sada treba postaviti ovdje na ovom mjestu pred vaše duše. Zamislite da ste to postigli, počevši od misli, da ste tu misao uronili u svoj organizam, dosežete diferenciranu toplinu: toplinu pluća, toplinu jetre, toplinu srca, sve su to zapravo u vama entiteti stvoreni božanskim stvaralačkim duhom. To dosežete mišlju. Tek tada znate, što je misao. Prije niste znali što je misao. Tek tada znate, da misao, povlačeći se u toplinu, pretvara prethodno puku toplinu, u plamen, u vatru. Jer misao vam se u običnom životu, pojavljuje neprimjetno u unutrašnjosti kao apstraktna misao. Kada je uronite u vlastito tijelo, misao vam se čini kao svjetluca, blistava, ulazi u pluća, srce i jetru. Kao što se svjetlost koja izvire iz vašeg čela proteže prema dolje, tako i misao, diferencirajući se u različite nijanse boje, osvjetljava pojedinačne organe.

Ne može se jednostavno reći: promišljam sebe prema razlikama u svojoj toplini; mora se reći: osvjetljavam se kroz misao prema razlikama u svojoj toplini.

[Na ploči je napisano:]

O čovječe, promisli o cijelim strujama tvojih osjećaja,

Kako je moć vatre, tebi pomagač u egzistenciji.

Cjelina se tada može sažeti. Sve sadržano u ovih osam redaka može se sažeti, puštajući onome što je netko iznutra doživio da još jednom djeluje na dušu riječima:

[Elementi su napisani na ploči, iza odgovarajućih mantri:]

O čovječe, pogledaj sebe u oblasti elemenata.

Elementi: *Zemlja*

Voda

Zrak

Vatra

Dakle, mjerite sebe, zračite kroz sebe, i jačate u odnosu na tijelo. Ali samo primijetite kako to jačanje, to mjerenje, prelazi iz više fizičkog osjećaja u moralni:

Ovdje imamo, prvo, podršku čovjeku, fizičku podršku. [U prvoj mantri, 'podržavaju' je podcrtano.]

Ovdje imamo plastične, formativne sile. [U drugoj mantri, 'oblikuju' je podcrtano.] To je još uvijek nešto fizičko, iako prožeto eterskim.

Ovdje imamo njegovatelje. [U trećoj mantri, 'njeguju' je podcrtano.] To je već nešto moralno. Jer kada se čovjek uzdigne iz vode u zrak, osjeća: bića u zraku već su prožeta moralom.

A u vatri imamo ne samo čuvare, već i pomagače [U četvrtoj mantri, 'pomagač' je podcrtano.], suputnike, bića iste prirode kao i mi.

Ali baš kao što čovjek na ovaj način osjeća tijelo, tako može i samu dušu. Međutim, ne smije se koncentrirati na elemente; mora se koncentrirati na ono što se kreće oko Zemlje u zvijezdama lutalicama, noseći sa sobom zračne i oceanske struje. Čovjek svoju tjelesnost osjeća u njegovoj duhovnosti, kada tijelo istražuje na način kako je objašnjeno; ali čovjek doživljava njegovu duševnost. Daljnji detalji bit će razrađeni na kasnijim satovima; danas će se ukratko zapisati što taj osjećaj duše omogućuje da doživimo.

[Dalje je zapisano na ploči.]

O čovječe, u dubini tvoje duše neka prevladaju,

Mudre svjetske moći zvijezda lutalica.

Opet, to se može sažeti u rečenici:

O čovječe, dokaži se kroz kozmičku sferu.

Ono kroz što također shvaćamo i doživljavamo duhovno u sebi, postiže se kada uzdignemo duh do mirnih zvijezda, do onih zvijezda koje nam, u svojim skupinama, šalju oblike i figure i tako postaju, takoreći, nebesko pismo za nas. Ako sačuvamo ono što je tako upisano u zvjezdano nebo, tada postajemo svjesni vlastite duhovnosti u sebi, one duhovnosti koja ne govori čovjeku osobno, već govori iz cijelog kozmosa.

[Na ploči je dalje napisano:]

O čovječe, sačuvaj u stvaralaštvu svog duha

Riječi nebeskog proglasa mirnih zvijezda.

Ukratko:

O čovječe, stvori sebe kroz nebesku mudrost.

Ne općenitim izjavama, ne s općim osjetima, sve više s našom dušom izlazimo iz tijela i prelazimo u univerzum, to činimo samo dohvaćajući, na tako specifičan način, element po element, kretanje zvijezda lualica, smisao mirnih zvijezda. Čineći to, povezujemo se sa svijetom.

I primijetiti ćemo, radeći to, da u takvoj vježbi, dovršavanjem njezina prvog dijela, u sebi osjećamo život, život svijeta:

[Pored prvih osam redaka mantre napisano je sljedeće:]

Život

Dovršetkom drugog dijela osjećamo se u ljubavi prema cijelom svijetu:

[Pored desetog i jedanaestog retka napisano je sljedeće:]

Ljubav

Dovršetkom trećeg dijela osjećamo se u pobožnosti:

[Pored trinaestog i četrnaestog retka napisano je sljedeće:]

Pobožnost

I to je uistinu uzdizanje čovjeka od života kroz ljubav do pobožnosti, do uistinu religioznog iskustva svijeta, koje se može doživjeti kroz takve mantričke riječi.

Ali onda, kada se to istinski doživi, kada konačno postanemo pobožni kroz takvu praksu, tada za nas svijet prestaje biti fizički. Tada si kažemo sa svom unutarnjom istinom: fizičko u svijetu je samo iluzija, maya; svijet je duh skroz naskroz. Kao ljudi pripadamo ovom duhu. I kada se osjećamo kao duh u duhovnom svijetu, tada smo s onu stranu praga duhovnog svijeta.

Ali onda, kada smo preko praga duhovnog svijeta, osjećamo kako naše tijelo drži na okupu, kroz svoju vanjsku tjelesnu snagu, mišljenje, osjećanje i volja; međutim, kako u ovom trenutku, kada u svom iskustvu postajemo oslobođeni tijela, mišljenje, osjećanje i volje, više nisu jedno, već trojstvo. Jer to je tako da, ujedinjujući se sa zemaljskim silama u zemlji, vodi, zraku i vatri, svoju volju usmjeravamo na Zemlju i kroz svoju volju postajemo jedno sa Zemljom.

Nadalje, kada osjetimo svoju dušu u ljubavi s kretanjem zvijezda lualica, odnosno s duhovnim bićima koja žive u njima, sile kruženja kozmičkog prostora doživljavamo kao osjećaj. I kada možemo reći: u osjećaju kozmičkog prostora kreće se Sunce, u osjećaju kozmičkog prostora kreće se Merkur, u osjećaju kozmičkog prostora kreće se Mars, tada smo shvatili osjećaj u njegovoj kozmičkoj egzistenciji, odvojenoj od mišljenja i odvojenoj od volje.

A ako mišljenje možemo shvatiti na takav način da ga oslobodimo fizičke egzistencije, onda je to kao da se naše mišljenje vinulo daleko do mirnih zvijezda, i počivalo u samim mirnim zvijezdama. I kažemo si, kada smo stigli preko praga: moje mišljenje počiva u mirnim zvijezdama; moj osjećaj se kreće u zvijezdama lualicama; moja volja je integrirana u sile Zemlje. A moje mišljenje, osjećaj i volja, u kozmosu su podijeljeni.

I moraju se ponovno spojiti. Ovdje na Zemlji, čovjek ne treba povezivati mišljenje, osjećanje i volju, jer su oni za fizičkog čovjeka povezani time što je fizičko tijelo cjelina. Mišljenje, osjećanje i volja bi se neprestano raspadali, kad ih fizički čovjek ne bi držao na okupu, bez da čovjek to namjerava ili hoće. Ali sada su toliko odvojeni - mišljenje, osjećanje i volja - da mišljenje počiva gore kod zvijezda stajačica, osjećaj se okreće s planetima, a volja se dolje integrira u sile Zemlje. I moramo stajati s čvrstom unutarnjom snagom i ujediniti to troje, koji leže daleko jedno od drugog, u jedinstvo kroz vlastite moći.

Da bismo to učinili, moramo iskusiti misao, osjećaj i volju, kao što jesmo kroz mantričku formulu, kako bismo mogli prenijeti nešto volje i osjećaja, misli koja je otišla do mirnih zvijezda; prenijeti nešto od misli i volje, osjećaju koji kruži sa zvijezdama lualicama; prenijeti nešto od misli i osjećaja, volji koja je vezana za Zemlju.

Moramo, gledajući u mirne zvijezde, pobožno sebi reći: tu počiva tvoja misao. Ali ja cijelo ovo zvjezdano nebo dovodim u pokret, kao što to inače osjećaj čini s planetima, polako pomičem zvjezdano nebo u duhu. Osjećam sebe kao da me zvjezdano nebo privlači; želim se uzdići, kao cijeli čovjek želim postati jedno sa zvjezdanim nebom. Tako sam u misli vezane za mirne zvijezde, ugradio osjećanje i volju.

Sada gledam zvijezde lutalice i osjećam: moji vlastiti osjećaji kreću se unutar tih zvijezda lutalica. Ali nastojat ću se držati trenutka koji sam promatrao, koji se neprestano mijenja u zvijezdama lutalicama, čvrsto kao što inače stoje samo zvijezde stajačice. I ja ću, cijelim svojim središnjim bićem, svime što pripada srcu i plućima, postati jedno s cijelim planetarnim sustavom. Tako sam mišljenje i volju pridružio osjećajima.

I kada postanem svjestan kako sam ja, kao čovjek, vezan za Zemlju kroz ovu mantričku formulu, tada bih trebao pomiješati osjećaje i misli, s tom vezom sa Zemljom. Trebao bih u sebi u mislima pokrenuti Zemlju, tako da kružim s njom poput zvijezde lutalice, nesvjestan njezine gravitacije; vezanost za Zemlju postaje mi kao da Zemlju nosim kroz kozmos. Osjećaj je pomiješan s voljom. Mišljenje mijеšam, kada se krećem sa Zemljom u mislima, ali tada mogu ponovno biti miran, meditirajući o samoj Zemlji kao mirnoj zvijezdi snagom vlastitog mišljenja.

Kada prakticiram takvu meditaciju i radim je stalno iznova, postupno počinjem osjećati sebe kao čovjeka u kozmosu, izvan tijela.

U tu svrhu, drage sestre i braćo, upotrijebimo mantričku izreku koja može imati posebno snažan učinak na dušu:

[Napisano je dalje na ploči:]

*Nosi u iskustvu mišljenja
Što kao čista kontemplacija*

- to znači: kao meditaciju, kao kontemplaciju -

*U duši, svjetlucavo
sjaji
Osjećajući i voljom
I ti si duh
Među čistim duhovima*

Kao drugo: *Nosi u moći osjećaja*

*Koji, kao plemenita ljubav
Kroz dušu grijući
tkaju
Misleći i voljom
I ti si duša
U oblasti duhova*

Kao treće: *Nosi u moći volje*

*Što kao duhovni impulsi
Radeći oko duše
žive
Misleći i osjećajući
Promatraš samog sebe
Kao tijelo s duhovnih visina*

Samo gledajući na ovaj način čovjekovo tijelo se pojavljuje u svom pravom obliku. Ono što se tako otkriva iz duhovnog svijeta, što posvećenik doživljava u duhovnom svijetu, kada se izrazi riječima, su mantričke riječi. a onaj tko ih proživljava, biva vođen u duhovni svijet.

Stoga je pravo vođenje u duhovni svijet kada vaša duša dopusti riječima da djeluju na nju:

Nosi u iskustvu mišljenja
Što kao čista kontemplacija
U duši, svjetlucavo
sjaji
Osjećajući i voljom
I ti si duh
Među čistim duhovima

Nosi u moći osjećaja
Koji, kao plemenita ljubav
Kroz dušu grijući
tkaju
Misleći i voljom
I ti si duša
U oblasti duhova

Nosi u moći volje
Što kao duhovni impulsi
Radeći oko duše
žive
Misleći i osjećajući
Promatraš samog sebe
Kao tijelo s duhovnih visina

Tada, kada vam ono što leži u takvim mantričkim riječima postane sve jasnije i jasnije, drage moje sestre i braćo, tada, ako stalno iznova dolazite na ove sate, ove riječi ćete čuti sa sve većim razumijevanjem, to jest, sa sve većim iskustvom svijeta:

O čovječe, spoznaj sebe!
Tako odjekuje kozmička riječ.
Čuješ je snagom duše,
Osjećaš je snagom duha.

Tko govori tako kozmički moćno?
Tko govori tako iskreno?

Djeluje li kroz daleki sjaj prostora
U tvojim osjetilima iskustvo sebe?
Odjekuje li kroz valove vremena
U tvom životu strujanje postanka?

Jesi li ti sam onaj koji
U prostoru osjeća, u vremenu živi?

Riječ je stvorena, tebi strana
Osjećajući u prostoru duševnu prazninu,
Jer moć misli
Gubiš u uništavajućoj struji vremena.

Leben

1) Mensch, erlebteinkörper Leiberganzes Sein Erde
 bei Wahrheit ist im Dasein Stille sind.

2) Mensch erlebe in demer Tanzen ganzen Kreis Wasser
 wie Wassermann gibt im Dasein Bildner sind.

3) Mensch erfülle in demer Leben ganzen Wesen. Leben
 wie Uffgehaben ist im Dasein Flage sind.

4) Mensch erfülle in demer Fühlen ganzen Strömen.
 wie Flusslinie ist im Dasein Heiler sind.

Liebe

1) Mensch, erschauere sich in der Elemente Reich

2) Mensch, so lerne wachen in der Seele Tiefen
 Der Wandel keine Wahrnehmung Mühen

3) Mensch erwache dich durch den Wandel Mühen

1) Mensch erfülle dich in demer ganzen Schaffen
 Der Bausteine Himmel Wunder Worte Frömmigen

2) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

1) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

2) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

3) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

4) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

5) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

6) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

7) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

8) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

9) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

10) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

11) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

12) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

13) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

14) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

15) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

16) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

17) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

18) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

19) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

20) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

21) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

22) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

23) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

24) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

25) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

26) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

27) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

28) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

29) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

30) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

31) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

32) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

33) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

34) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

35) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

36) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

37) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

38) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

39) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

40) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

41) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

42) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

43) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

44) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

45) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

46) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

47) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

48) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

49) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

50) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

51) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

52) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

53) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

54) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

55) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

56) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

57) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

58) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

59) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

60) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

61) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

62) Mensch erfülle dich durch die Himmel Wunder

63) Mensch erfülle dich d

Tekstovi mantri od prvog do devetog sata

Zbog važnosti i zapravo manjkavosti prevedenog teksta, jer nije moguće zadržati ritam riječi, također i granice koje određena riječ postavlja, što je Steiner objašnjavao drugim prigodama, biti će navedeni i tekstovi na njemačkom.

Tekstovi mantri prvog sata

Tijekom prvog sata, još nije bila napisana na ploči. Mantre za ovaj sat pojavit će se tek tijekom prvog i drugog sata ponavljanja.

Gdje na zemaljskom tlu, bojom na boju,
Život se otkriva u kreaciji;
Gdje iz zemaljske tvari, formom na formu,
Beživotno je oblikovano;
Gdje osjetilna bića, snažne volje,
Griju se radosno u toplini postojanja;
Gdje ti sam, o čovječe, svoju tjelesnost,
Stječeš od zemlje, zraka i svijetla.

Tu tvoje pravo biće ulazi
Duboko, u s noći obavijenu, hladnu tamu;
Nikada ne pitaš u tamnom prostranstvu
Što jesi, što si bio i što ćeš biti.
Za tvoje vlastito biće dan se mrači
Za dušu noć, duhovna tama;
I s brigom u duši okrećeš se
Svijetlu koje izlazi iz tame.

Iz tame se pojavljuješ,
Tvoj lik se otkriva,
Ali i tvoja prispodoba,
Ozbiljna riječ duha u kozmičkom eteru
Odjekuje moćno u tvom srcu.

Glasnik duha tebi, jedini
Može osvijetliti put;
Pred njim se prostiru polja osjeta,
Iza njega zijeve ponor.

A ispred njegovih mračnih polja duha,
Blizu njegova zjapećeg bezdana,
Zvuči iskonska riječ stvoritelja:
Gledaj, ja sam jedina vrata do znanja.

Iz prostranstva kozmičkih bića,
Koja sebe u svijetlu doživljavaju,
Iz koraka vremenskog tijeka,
Koji svoj posao u stvaranju nalaze,
Iz dubine osjećaja srca,

Gdje se u sebi svijet otkriva:

Odzvanja u govoru duše,
Svjetluca u duhovnim mislima
Od božanskih iscjeliteljskih moći
U svjetskim formativnim snagama
Nadiruća riječ egzistencije:
O, ti čovječe, spoznaj samog sebe.

Ali moraš poštovati bezdan;
Inače će te njegove zvijeri proždrijeti
Ako žurno prođeš pored mene;
Tvoje kozmičko doba ih je postavilo u tebe
Kao neprijatelje znanja.

Pogledaj prvu zvijer, savijenih leđa,
Koščate glave, sasušenog tijela,
Koža joj je zagasito plava;
Tvoj strah od stvaralačkog duha,
Stvorio je čudovište u tvojoj volji;
Pobjeđuje ga samo hrabrost u spoznaji.

Pogledaj drugu zvijer, kesi zube,
Iskrivljenog lica, prezrivo laže,
Tijela žutog sa sivim točkama;
Tvoja mržnja prema duhovnim otkrivenjima
Napravila je slabića u osjećajima;
Vatra za znanjem mora je podčiniti.

Pogledaj treću zvijer, razjapljenih usta,
Oko joj je staklasto, držanje mlitavo;
Pojavljuje ti se prljavocrvena;
Tvoja sumnja u moć duhovnog svijetla
Napravila je ovu utvaru u tvom mišljenju;
Tvoje kreativno znanje mora je ukrotiti.

Tek kad ovu trojicu poraziš,
Tvojoj duši će narasti krila,
Da preletiš bezdan,
Koji te odvaja od polja znanja,
Za kojim ti srce čezne
Da bi se posvetio iscjeljenju.

Wo auf Erdengründen, Farb' an Farbe,
 Sich das Leben schaffend offenbart;
 Wo aus Erdenstoffen, Form an Form,
 Sich das Lebenslose ausgestaltet;
 Wo erfüllende Wesen, willenskräftig,
 Sich am eignen Dasein freudig wärmen;
 Wo du selbst, o Mensch, das Leibessein
 Dir aus Erd' und Luft und Licht erwirbst:

Da betrittst du deines Eigenwesens
 Tiefe, nachtbedeckte, kalte Finsternis;
 Du erfragest im Dunkel der Weiten
 Nimmer, wer du bist und warst und werdest.
 Für dein Eigensein finstert der Tag
 Sich zur Seelennacht, zum Geistesdunkel;
 Und du wendest seelensorgend dich
 An das Licht, das aus Finsternissen kraftet.

Und aus Finsternissen hellet sich
 - Dich im Ebenbilde offenbarend,
 Doch zum Gleichnis auch dich bildend,
 Ernstes Geisteswort im Weltenäther
 Deinem Herzen hörbar kraftvoll wirkend

Dir der Geistesbote, der allein
 Dir den Weg erleuchten kann;
 Vor ihm breiten sich die Sinnesfelder,
 Hinter ihm, da gähnen Abgrundtiefen.

Und vor seinen finstern Geistesfeldern,
 Dicht am gähnenden Abgrund des Seins,
 Da ertönt sein urgewaltig Schöpferwort:
 Sieh, ich bin der Erkenntnis einzig Tor.

Aus den Weiten der Raumeswesen,
 Die im Lichte das Sein erleben,
 Aus dem Schritte des Zeitenganges,
 Der im Schaffen das Wirken findet,
 Aus den Tiefen des Herzempfindens,
 Wo im Selbst sich die Welt ergründet:

Da ertönt im Seelensprechen,
 Da erleuchtet aus Geistgedanken

Das aus göttlichen Heileskräften
 In den Weltgestaltungsmächten
 Wellend wirkende Daseinswort:
 O, du Mensch, erkenne dich selbst.

Doch du mußt den Abgrund achten;
 Sonst verschlingen seine Tiere
 Dich, wenn du an mir vorübereilt'st;
 Sie hat deine Weltenzeit in dir
 Als Erkenntnisfeinde hingestellt.

Schau das erste Tier, den Rücken krumm,
 Knochenhaft das Haupt, von dürrem Leib,
 Ganz von stumpfem Blau ist seine Haut;
 Deine Furcht vor Geistes-Schöpfer-Sein
 Schuf das Ungetüm in deinem Willen;
 Dein Erkenntnismut nur überwindet es.

Schau das zweite Tier, es zeigt die Zähne
 Im verzerrten Angesicht, es lügt im Spotten,
 Gelb mit grauem Einschlag ist sein Leib;
 Dein Haß auf Geistes-Offenbarung
 Schuf den Schwächling dir im Fühlen;
 Dein Erkenntnisfeuer muß ihn zähmen.

Schau das dritte Tier, mit gespaltne Maul,
 Glasig ist sein Auge, schlaff die Haltung,
 Schmutzigrot erscheint dir die Gestalt;
 Dein Zweifel an Geistes-Licht-Gewalt
 Schuf dir dies Gespenst in deinem Denken;
 Dem Erkenntnis schaffen muß es weichen.

Erst wenn die drei von dir besiegt,
 Werden Flügel deiner Seele wachsen,
 Um den Abgrund zu übersetzen,
 Der dich trennet vom Erkenntnisfelde,
 Dem sich deine Herzenssehnsucht
 Heilerstrebend weihen möchte.

Tekstovi mantri drugog sata

Stakleno oko treće zvijeri,
 To je zla protuslika
 Mišljenja, koje u tebi
 Sebe negira i bira smrt,
 Odbacujući duhovne sile
 Koje su ga držale duhovno živim
 U duhovnim poljima prije tvog zemaljskog života.

Podrugljivo lice druge zvijeri,
 To je zla protusila osjećaja
 Koja izdubljuje vlastitu dušu
 I njoj stvara prazninu lišenu života
 Umjesto duhovnog sadržaja,
 Koja je prije tvoje zemaljske egzistencije
 Bila osvjetljena od duhovne moći Sunca.

Koštani duh prvi zvijeri,
 Zla kreativna moć volje
 Koja otuđuje naše vlastito tijelo
 Od vlastitih duševnih moći
 I posvećuje ga protivničkim silama,
 Koja biće svijeta od bića bogova
 U budućnosti želi lišiti.

Des dritten Tieres glasig Auge,
 Es ist das böse Gegenbild
 Des Denkens, das in dir sich selbst
 Verleugnet und den Tod sich wählet,
 Absagend Geistgewalten, die es
 Vor seinem Erdenleben geistig
 In Geistesfeldern lebend hielten.

Des zweiten Tieres Spottgesicht,
Es ist die böse Gegenkraft
Des Fühlens, das die eigne Seele
Aushöhlet und Lebensleerheit
In ihr erschafft statt Geistgehalt,
Der vor dem Erdensein erleuchtend
Aus Geistessonnenmacht ihr ward.

Des ersten Tieres Knochengeist,
Er ist die böse Schöpfermacht
Des Wollens, die den eignen Leib
Entfremdet deiner Seelenkraft
Und ihn den Gegenmächten weiht,
Die Weltensein dem Göttersein
In Zukunftzeiten rauben wollen.

Tekstovi mantri trećeg sata

Pogledajte tkanje misli u sebi:
Doživljavate privid svijeta,
Vaše sebstvo se skriva od vas;
Zaronite ispod privida:
Etersko biće puše u vama;
Vaše sebstvo, treba poštovati
Bića koja vode vaš duh.

Slušajte struje osjećaja u sebi:
U tebi se miješaju privid i stvarnost,
Sebstvo se klanja prividu;
Zato uronite u blistavu egzistenciju:
I kozmičke duševne moći su u vama.
Sebstvo, treba razmotriti
Životne snage vlastite duše.

Neka u tebi prevlada impuls volje:
On izbija iz svih iluzornih bića.
Iz sebstva stvara;
Predaj mu sav svoj posjed:
Ispunjen je kozmičkom snagom duha;
Vaše sebstvo, trebala bi zgrabiti
Svjetsku moć stvaranja u duhovnom 'Ja'.

Sieh in dir Gedankenweben:
 Weltenschein erlebest du,
 Selbstheitsein verbirgt sich dir;
 Tauche unter in den Schein:
 Ätherwesen weht in dir;
 Selbstheitsein, es soll verehren
 Deines Geistes Führerwesen.

Vernimm in dir Gefühle-Strömen:
 Es mengen Schein und Sein sich dir,
 Die Selbstheit neigt dem Scheine sich;
 So tauche unter in scheinendes Sein:
 Und Welten-Seelenkräfte sind in dir;
 Die Selbstheit, sie soll bedenken
 Der eignen Seele Lebensmächte.

Laß walten in dir den Willens-Stoß:
 Der steigt aus allem Scheineswesen
 Mit Eigensein erschaffend auf;
 Ihm wende zu all dein Leben:
 Der ist erfüllt von Welten-Geistesmacht;
 Dein Eigensein, es soll ergreifen
 Weltschöpfermacht im Geistes-Ich.

Tekstovi mantri četvrtog sata

Osjetite kako zemljine dubine
Njene moći tvom biću
Pritiskaju u udove tijela.
Gubiš sebe u njima,
Ako ti svojom voljom bespomoćno
Njoj težnje povjeriš;
Zamračuje ti 'Ja'.

Osjećaj se kao iz širina svijeta
Božanske moći svijetle u tvom duhu
Neka zasjaju u tvojoj duši.
Pronađi sebe u njihovoj ljubavi,
Oni stvaraju dah mudrosti
Sebe kao njihovog u njihovim krugovima
Jakog za dobro duhovno stvaranje.

Osjećaj se kao u nebeskim visinama
Sebstvo može živjeti nesebično
Kada duhom ispunjena moć misli
Težnju za visinama slijediti želi
I hrabro sluša riječ,
Što odozgo milostivo zvuči
U čovjekovu pravom biću.

Fühle wie die Erdentiefen
Ihre Kräfte deinem Wesen
In die Leibesglieder drängen.
Du verlierest dich in ihnen,
Wenn du deinen Willen machtlos
Ihrem Streben anvertrauest;
Sie verfinstern dir das Ich.

Fühle wie aus Weltenweiten
Göttermächte ihre Geisteshelle
Dir ins Seelenwesen leuchten lassen.
Finde dich in ihnen liebend,
Und sie schaffen weisheitwebend
Dich als Selbst in ihren Kreisen
Stark für gutes Geistesschaffen.

Fühle wie in Himmelshöhen
Selbstsein selbstlos leben kann,
Wenn es geisterfüllt Gedankenmächten
In dem Höhenstreben folgen will
Und in Tapferkeit das Wort vernimmt,
Das von oben gnadevoll ertönet
In des Menschen wahre Wesenheit.

Tekstovi mantri petog sata

Svjetlost se bori sa silama tame
U onoj oblasti, gdje bi tvoje mišljenje
Željelo prodrijeti u duhovni život.
Pronalaziš, prema svijetlu stremeći,
Tvoje jastvo uzeto od tebe od duha;
Možeš, kada te tama iskušava,
U materiji izgubiti sebe.

Toplina se bori s hladnoćom
U onoj oblasti, gdje tvoj osjećaj
Želi živjeti u lahoru duha.
Pronalaziš, ljubeći toplinu,
Svoje jastvo raspršeno u žudnji duha;
Možeš, kada te hladnoća otvrdne,
U patnji sebe raspršiti.

Život se bori sa smrću
U onoj oblasti, gdje tvoja volja
Želi raditi na stvaranju u duhu.
Tu pronalaziš, dohvaćajući život,
Da tvoje jastvo u moći duha se gubi;
Možeš, kada te moć smrti sputa,
Skućiti sebe u ništavilu.

Es kämpft das Licht mit finstren Mächten
In jenem Reiche, wo dein Denken
In Geistesdasein dringen möchte.
Du findest, lichtwärts strebend,
Dein Selbst vom Geiste dir genommen;
Du kannst, wenn Finstres dich verlockt,
Im Stoff das Selbst verlieren.

Es kämpft das Warme mit dem Kalten
In jenem Reiche, wo dein Fühlen
Im Geistesweben leben möchte.
Du findest, Wärme liebend,
Dein Selbst in Geisteslust verwehend;
Du kannst, wenn Kälte dich verhärtet,
Im Leid das Selbst verstäuben.

Es kämpft das Leben mit dem Tode
In jenem Reiche, wo dein Wollen
Im Geistesschaffen walten möchte.
Du findest, Leben fassend,
Dein Selbst in Geistesmacht verschwinden;
Du kannst, wenn Todesmacht dich bändigt,
Im Nichts das Selbst verkrampfen.

Tekstovi mantri šestog sata

Ulaziš u suštinu zemlje
I razvijaju se tvoje volje moći
Uđi u zemaljsko kao mislilac
Snaga misli otkrit će ti se
Kako se pokazala i tvoja vlastita animalnost;
Strah od svog jastva
Mora se preobraziti u hrabrost duše.

Ti živiš s vodenim bićem
Samo kroz snoliko tkanje osjećaja;
Prodri u probuđeno vodeno biće,
U tebi će duša biti
Kao da daje tupu biljnu egzistenciju;
I tromost tvog jastva
Mora te dovesti do budnosti.

Ti mniješ na povjetarcu
Samo u oblicima slika sjećanja;
Spremno dohvati biće zraka
Tvoja vlastita duša će ti prijetiti
Poput hladnog, otvrdnutog kamena
Ali hladna smrt tvog jastva,
Mora ustupiti mjesto vatri duha.

Misli o moći sjaja svijetla
Držiš čvrsto samo u sebi;
Kada svijetla sjaj u tebi sebe misli,
Tada će se kao duhovno biće neistine
Pojaviti kao zabluda u tebi;
Mnijenje o zemaljskim potrebama
Održat će te kao čovjeka.

Oslanjaš se na oblikovanje svijeta
Osjećaš čvrsto samo u nutrini;
Ako se oblik svijeta osjeća u tebi,
Tada će nemoćno iskustvo duha
U tebi tvoje jastvo ugušiti;
Ali ljubav prema zemaljskim vrijednostima
Spasit će tvoju ljudsku dušu.

Oslanjaš se na život svijeta
Samo je tvoja volja čvrsto u nutrini;
Ako te život svijeta potpuno obuzme,
Destruktivna duhovna požuda
U tebi će ubiti iskustvo jastva;
Ali zemaljska volja, predana duhu,
dopušta Bogu da vlada u čovjeku.

Du steigst ins Erden-Wesenhafte
 Mit deines Willens Kraftentfaltung;
 Betritt als Denker du das Erdensein,
 Es wird Gedankenmacht dir dich
 Als deine eigne Tierheit zeigen;
 Die Furcht vor deinem Selbst
 Muß dir in Seelen-Mut sich wandeln.

Du lebest mit dem Wasserwesen
 Nur durch des Fühlens Traumesweben;
 Durchdring erwachend Wassersein,
 Es wird die Seele sich in dir
 Als dumpfes Pflanzendasein geben;
 Und Lahmheit deines Selbst
 Muß dich zum Wachen führen.

Du sinnest in dem Lüftewehen
 Nur in Gedächtnis-Bilderformen;
 Ergreife wollend Lüftewesen,
 Es wird die eigne Seele dich
 Als kalterstarrter Stein bedrohn;
 Doch deiner Selbstheit Kälte-Tod,
 Er muß dem Geistesfeuer weichen.

Du hältst von Lichtes-Scheines-Macht
Gedanken nur im Innern fest;
Wenn Lichtesschein in dir sich selber denkt,
So wird unwahres Geisteswesen
In dir als Selbstheitwahn erstehn;
Besinnung auf die Erdennöte
Wird dich im Menschensein erhalten.

Du hältst vom Weltgestalten
Gefühle nur im Innern fest;
Wenn Weltenform in dir sich selber fühlt,
So wird ohnmächtig Geist-Erleben
In dir das Selbstheitsein ersticken;
Doch Liebe zu den Erdenwerten
Wird dir die Menschenseele retten.

Du hältst vom Weltenleben
Das Wollen nur im Innern fest;
Wenn Weltenleben dich voll erfaßt,
So wird vernichtend Geistes-Lust
In dir das Selbst-Erleben töten;
Doch Erdenwollen geist-ergeben,
Es läßt den Gott im Menschen walten.

Tekstovi mantri sedmog sata

O, vidi troje
 Oni su jedno
 Ako nosiš ljudski otisak
 U zemaljskoj egzistenciji

Doživi kozmički oblik glave
 Osjeti kozmički otkucaj srca
 Promisli kozmičku moć udova

Oni su troje
 Troje, koje kao jedno
 Živi u zemaljskoj egzistenciji.

Duhu glave,
 Ti možeš htjeti;
 I volja će ti postati
 Raznovrsno nebesko tkanje osjetila;
Ti tkaš u mudrosti.

Duša srca,
 Možeš je osjetiti;
 I osjećaj će ti
 Probuditi klicu kozmičkog života;
Živiš u sjaju

Snaga udova,
 Možeš je misliti.
 I mišljenje ti postaje
 Usmjerena čovjekova težnja volje;
Težiš u vrlini.

Uđi

Vrata su otvorena

Postat ćeš

Pravi čovjek.

O schau die Drei

Sie sind die Eins

Wenn du die Menschenprägung

Im Erdendasein trägst.

Erlebe des Kopfes Weltgestalt

Empfinde des Herzens Weltenschlag

Erdenke der Glieder Weltenkraft

Sie sind die Drei

Die Drei, die als das Eins

Im Erdendasein leben.

Des Kopfes Geist,

Du kannst ihn wollen;

Und Wollen wird dir

Der Sinne vielgestaltig Himmelsweben;

Du webest in der Weisheit.

Des Herzens Seele,
Du kannst sie fühlen;
Und Fühlen wird dir
Des Denkens keimerweckend Weltenleben;
Du lebest in dem Scheine.

Der Glieder Kraft,
Du kannst sie denken;
Und Denken wird dir
Des Wollens zielerfassend Menschenstreben;
Du strebest in der Tugend.

Tritt ein
Das Tor ist geöffnet
Du wirst
Ein wahrer Mensch werden.

Tekstovi mantri osmog sata

Pogledaj iza osjetilnog svijetla mišljenja,
Kako se u tami duhovne ćelije
Volja pojavljuje iz dubine tijela;
Neka teče kroz tvoje duše moći
Mrtvo mišljenje u kozmičko ništavilo;
I volja se pojavljuje
Kao tvorevina kozmičke misli.

Vidi u lahoru osjećaja duše,
Kao u sumraku snova
Život teče iz svjetova onostranih;
Neka pri spavanju kroz mir srca
Ljudski osjećaj tiho bude otpuhnut;
I kozmički život se javlja
Kao čovjekovog bića moć.

Pogledaj na volje tjelesnu aktivnost,
Kako u spavajućim poljanama radi
Samo mišljenje uranja iz moći glave;
Uz pogled duše na svijetlo
Neka se volja čovjeka preobrazi;
I mišljenje, se pojavljuje
Kao magično biće volje.

Sieh hinter des Denkens Sinneslicht,
Wie in der finstren Geisteszelle
Wollen sich hebt aus Leibestiefen;
Lasse fließen durch deiner Seele Stärke
Totes Denken in das Weltennichts;
Und das Wollen, es erstehet
Als Weltgedankenschaffen.

Sieh in des Fühlens Seelenweben,
Wie in dem Träumedämmern
Leben aus Weltenfernen strömt;
Laß in Schlaf durch die Herzensruhe
Menschenfühlen still verwehen;
Und das Weltenleben geistert
Als Menschenwesensmacht.

Sieh über des Wollens Leibeswirken,
Wie in schlafende Wirkensfelder
Denken sich senkt aus Haupteskräften;
Laß durch die Seelenschau zu Licht
Menschenwollen sich verwandeln;
Und das Denken, es erscheint
Als Willenszauberwesen.

Tekstovi mantri osmog i devetog sata

O čovječe, spoznaj sebe!
Tako odjekuje kozmička riječ.
Čuješ je snagom duše,
Osjećaš je snagom duha.

Tko govori tako kozmički moćno?
Tko govori tako iskreno?

Djeluje li kroz daleki sjaj prostora
U tvojim osjetilima iskustvo sebe?
Odjekuje li kroz valove vremena
U tvom životu strujanje postanka?

Jesi li ti sam onaj koji
U prostoru osjeća, u vremenu živi?

Riječ je stvorena, tebi strana
Osjećajući u prostoru duševnu prazninu,
Jer moć misli
Gubiš u uništavajućoj struji vremena.

O Mensch, erkenne dich selbst!

So tönt das Weltenwort.

Du hörst es seelenkräftig.

Du fühlst es geistgewaltig.

Wer spricht so weltenmächtig?

Wer spricht so herzynniglich?

Wirkt es durch des Raumes Weitenstrahlung

In deines Sinnes Seinserleben?

Tönt es durch der Zeiten Wellenweben

In deines Lebens Werdestrom?

Bist du es selbst, der sich

Im Raumesfühlen, im Zeiterleben

Das Wort erschafft, dich fremd

Erfühlend in Raumes Seelenleere,

Weil du des Denkens Kraft

Verlierst im Zeitvernichtungsstrome.

Tekstovi mantri devetog sata

Život	O čovječe, dodirni cijelim svojim tijelom, Kako sile Zemlje tebe u tvojoj egzistenciji <u>podržavaju</u> .	Zemlja
	O čovječe, doživi u punom opsegu svog dodira, Kako bića vode, tebe u egzistenciji <u>oblikuju</u> .	Voda
	O čovječe, osjeti u cijelom tkanju tvog života, Kako sile zraka, tebe u egzistenciji <u>njeguju</u> .	Zrak
	O čovječe, promisli o cijelim strujama tvojih osjećaja, Kako je moć vatre, tebi <u>pomagač</u> u egzistenciji.	Vatra
	O čovječe, pogledaj sebe u oblasti elemenata.	
Ljubav	O čovječe, u dubini tvoje duše neka prevladaju Mudre svjetske moći zvijezda lotalica.	
	O čovječe, dokaži se kroz kozmičku sferu.	
Pobožnost	O čovječe, sačuvaj u stvaralaštvu svog duha Riječi nebeskog proglasa mirnih zvijezda.	
	O čovječe, stvori sebe kroz nebesku mudrost.	

Leben	O Mensch, ertaste in deines Leibes ganzem Sein, Wie Erdenkräfte dir im Dasein <u>Stütze</u> sind.	Erde
	O Mensch, erlebe in deines Tastens ganzem Kreis, Wie Wasserwesen dir im Dasein <u>Bildner</u> sind.	Wasser
	O Mensch, erfühle in deines Lebens ganzem Weben, Wie Luftgewalten dir im Dasein <u>Pfleger</u> sind.	Luft
	O Mensch, erdenke in deines Fühlens ganzem Strömen, Wie Feuermächte dir im Dasein <u>Helfer</u> sind.	Feuer
	O Mensch, erschau dich in der Elemente Reich.	
Liebe	O Mensch, so lasse walten in deiner Seele Tiefen Der Wandelsterne weltenweisende Mächte.	
	O Mensch, erwese dich durch den Weltenkreis.	
Frommsein	O Mensch, erhalte dir in deines Geistes Schaffen Der Ruhesterne himmelkündende Worte.	
	O Mensch, erschaffe dich durch die Himmelsweisheit.	

Nosi u iskustvu mišljenja
Što kao čista kontemplacija
U duši, svjetlucavo
sjaji
Osjećajući i voljom
I ti si duh
Među čistim duhovima

Nosi u moći osjećaja
Koji, kao plemenita ljubav
Kroz dušu grijući
tkaju
Misleći i voljom
I ti si duša
U oblasti duhova

Nosi u moći volje
Što kao duhovni impulsi
Radeći oko duše
žive
Misleći i osjećajući
Promatraš samog sebe
Kao tijelo s duhovnih visina

Trag' in Denk-Erleben
Das als reines Sinnen
In der Seele lichtvoll
glänzt
Fühlen und Wollen
Und du bist Geist
Unter reinen Geistern.

Trag' in Fühlenskräfte
Die als edle Liebe
Durch die Seele wärmend
weben
Denken und Wollen
Und du bist Seele
Im Reich der Geister.

Trag' in Willensmächte
Die als Geistestriebe
Um die Seele wirkend
leben
Denken und Fühlen
Und du schaust dich selbst
Als Leib aus Geisteshöhen.

Bilješke

Pregled sati koje je Rudolf Steiner održao za članove prvog razreda Škole znanosti duha:

Između 15. veljače 1924 i svoje bolesti u jesen 1924, Rudolf Steiner je održao ukupno 38 takozvanih razrednih sati u Dornachu i na drugim lokacijama:

U Dornachu - devetnaest sati između 15. veljače i 2. kolovoza 1924:

1. sat - petak, 15. veljače, 20:30
2. sat - petak, 22. veljače, 20:30
3. sat - petak, 29. veljače, 20:30
4. sat - petak, 7. ožujka, 20:30
5. sat - petak, 14. ožujka, 20:30
6. sat - petak, 21. ožujka, 20:30
7. sat - petak, 11. travnja, 20:30
8. sat - Veliki petak, 18. travnja, 20:30
9. sat - Uskrsni utorak, 22. travnja, 12:00
10. sat - petak, 25. travnja, 20:30
11. sat - petak, 2. svibnja, 20:30
12. sat - nedjelja, 11. svibnja, 11:00
13. sat - subota, 17. svibnja, 20:30
14. sat - subota, 31. svibnja, 20:30
15. sat - subota, 21. lipnja, 20:30
16. sat - subota, 28. lipnja, 20:30
17. sat - subota, 5. srpnja, 20:30
18. sat - subota, 12. srpnja, 20:30
19. sat - subota, 2. kolovoza, 20:30

Sedam takozvanih sati ponavljanja između 6. i 20. rujna 1924:

1. sat - subota, 6 rujna, 20:30
2. sat - utorak, 9 rujna, 20:30
3. sat - četvrtak, 11 rujna, 20:30
4. sat - subota, 13 rujna, 20:30
5. sat - ponedjeljak, 15 rujna, 20:30
6. sat - srijeda, 17 rujna, 20:30
7. sat - subota, 20 rujna, 20:30

- transkripti dostupni -

Izvan Dornacha

Dvanaest pojedinačnih sati između 3. travnja i 27. kolovoza 1924:

Dva sata u Pragu (transkripti dostupni)

1. sat - četvrtak, 3. travnja, 17:30
2. sat - subota, 5. travnja, 17:00

Jedan sat u Bernu (transkripti dostupni)

četvrtak, 17. travnja, 12:00

Dva sata u Parizu (transkripti nedostupni)

1. sat - ponedjeljak, 26. svibnja, 11:00
2. sat - utorak, 27. svibnja, 11:00

Dva sata u Breslau (transkripti nedostupni)

1. sat - četvrtak, 12. lipnja, 18:00
2. sat - petak, 13. lipnja, 18:00

Dva sata u Arnheimu (transkripti nedostupni)

1. sat - utorak, 22 srpnja, 20:00

2. sat - srijeda, 23 srpnja, 20:00

Jedan sat u Torquay (transkripti nedostupni)

utorak, 19. kolovoza, (?)

Dva sata u Londonu

1. sat - ponedjeljak, 25. kolovoza, 20:00 (transkript nedostupan)

2. sat - srijeda, 27. kolovoza, 20:00 (dostupne bilješke)

O povijesti transkripata

Od ukupno 38 sati u razredu, 29 ima transkripte; bilješke s drugog londonskog sata nisu transkripti u pravom smislu riječi, već bilješke George Adamsa, koji je na licu mjesta prevodio Steinerova predavanja na engleski. Takve bilješke ne postoje za prvi londonski sat.

Kada je Rudolf Steiner zahtijevao da se tijekom sata ništa ne zapisuje, osim mantri, to se odnosilo na slušatelje, a ne na službene stenografe. Od prvog sata, 26 sati održanih u Dornachu, uz njegovo izričito dopuštenje, zapisivala je profesionalna stenografkinja Helene Finckh (Stuttgart 1883 - 1960 Stuttgart), koja je već bila službena stenografkinja predavanja Rudolfa Steinera od 1915/16. Kako je dobila dopuštenje, izvijestila je i zabilježila na sastanku Izvršnog odbora antropozofskog društva, s glavnim tajnicima i delegatima u Dornachu 25. travnja 1930, kako slijedi:

"Sama sam pitala dr. Steinera mogu li stenografirati! Inače to ne bi dopustio. Morala sam prilično dugo čekati na vratima iza zavjese [U stolarskoj radionici blizu ulaza na pozornicu u dvorani] jer je toliko ljudi došlo razgovarati s Doktorom. Pitala sam ga i nakon nekoliko trenutaka razmišljanja rekao je: Da. - Stol za stenografiju bio je ispred Doktora, sa strane pulta; Jednom u Engleskoj, kada se ponavljao sat, dr. Wachsmuth [Dr. Guenther Wachsmuth (Dresden 1893 - 1963 Ariesheim), član Izvršnog odbora

od Božića 1923.] je rekao da bi trebali pitati treba li zapisivati. Zatim je pitao, a Doktor je odgovorio negativno. To je bila prilika za raspravu o temi zapisivanja, da se to razmotri u Dornachu."

Nadalje, dva rukom pisana pisma dr. Ite Wegman za Helenu Finckh od 8. i 9. ožujka 1925. - neposredno prije smrti Rudolfa Steinera 30. ožujka 1925 - potvrđuju da je on ne samo znao, za transkripcije stenograma dostupnih u to vrijeme, već je i naredio transkripciju takozvanih pregledanih sati. Ova dva pisma - od kojih je prvo potpisano od strane Rudolfa Steinera - glase:

Dornach 8/III 25

Poštovana gospođo Finckh,

Doktor mi je dao dopuštenje da od Vas zatražim ezoterična predavanja prvog razreda, koja je Doktor održao ovdje u Dornachu od veljače 1924. do rujna 1924, kao i predavanja o karmi, koja su održana prije teme Chartresa, to jest ona od prije lipnja 1924. Stoga Vas molim da mi ih pošaljete.

S iskrenom zahvalim i srdačnim pozdravom.

Vaša, I. Wegman dr. med.

Rudolf Steiner

Dornach 9/III 25

Poštovana gospođo Finckh,

Doktor kaže: potrebno je da se rujanska predavanja za prvi sat prepisu. Jesu li predavanja ciklusa iz Engleske u Torquay već predana dr. Steineru? Doktor bi također želio kopiju.

Hvala vam puno što ste mi poslali predavanja o karmi.

Srdačan pozdrav,

Vaša, I. Wegman

dr. med

Od drugog sata u Dornachu nadalje, uz Helene Finchk, i Lilly kolisko (Beč 1893 - 1976 Gloucester/England), koja je tada radila u Stuttgartu, na svoj zahtjev je smjela stenografirati kako bi sadržaj mogla prenijeti prijateljima u Stuttgartu.

Od dvanaest pojedinačnih sati održanih izvan Dornacha, dva sata u Pragu stenografirao je dr. Hans Eiselt (Prag - Prag 1936) i još dva neimenovana praška člana - također uz dopuštenje Rudolfa Steinera [Prema izjavi od 25. travnja 1930. dr. Hansa Eiselta na sastanku Izvršnog odbora Općeg antropozofskog društva s njegovim glavnim tajnicima i delegatima u Dornachu], sat iz Berna stenografirao je Rudolf Hahn (1877 - 1932) iz Reinach/Baselland, koji je također stenografirao Steinerova predavanja. Za preostale sate, bilježenje nije bilo dopušteno ili se nije ni tražilo. Bilješke s drugog sata u Londonu nisu transkripti u pravom smislu riječi, već bilješke dr. Georg Adamsa (Mariupol/Galizien 1894 - 1963 Birmingham/Engleska), koji je na licu mjesta preveo riječi Rudolfa Steinera, govoreći slobodno, neposredno nakon Rudolfa Steinera.

Dornach 8/III 25

Liebe Frau Finck,

Es hat mir der Doctar erlaubt die isoterischen Vorträge der 1ten Klasse, die von Februar 1924 bis Sept - 24 vom Doctar hier in Dornach gehalten worden sind, so wie auch die Karma Vorträge, welche noch vor dem Thema 'Charakts' gehalten wurden, also die von vor Juni 1924, von Ihnen zu verlangen. Ich bitte Sie deshalb mir dieselben schicken zu wollen.
Mit herzlichem Dank und freundl. Gruß

Rudolf Steiner

The H. Wegman
Armed

Dornach 2/III 95

Liebe Frau Finck

Doct. sagt, es ist nötig dass die Vorträge vom September der 1.ten Klasse überhagen werden, Sind die Vorträge des Englischen Kurses von Targuani auch schon an Frau Dr. Steiner abgegeben? Hierum möchte der Doct. auch einen Exemplar haben.

Mitgeleiteten Dank für Zusendung der Karma Vorträge.

Seien Sie herzlich begrüßt

Ihre H. Wegman
Dornach.

Oblikovanje ovog izdanja

Struktura: Ovo prvo izdanje Rudolf Steiner Gesamtausgabe, kao i tisak rukopisa iz 1977, uključuje sav dostupan materijal vezan uz prvi razred i podijeljen je u četiri sveska na sljedeći način: Svezak 1 i 2, sadrže 19 Dornach sati kao cjeloviti komplet; Svezak 3 sadrži 7 takozvanih sati ponavljanja održanih u Dornachu, kao i četiri pojedinačna sata za koje su se mogli voditi stenogrami ili bilješke. Svezak 4 sadrži sve ploče za Dornaške sate i sve ostale rukopise mantri u reprodukcijama faksimila.

Raspored teksta: Pregled originalnih stenografa i svih ostalih dokumenata, kao i za otisak rukopisa iz 1977, za ovo izdanje provela su dva zaposlenika arhiva Uprave baštinom Rudolfa Steinera: stručnjak za stenografiju Günther Frenz (umro 1.1.1990 u Hamburgu) i Hella Wiesberger. Nakon smrti Günther Frenza, djelatnik arhiva Michel Schweizer preuzeo je razjašnjenje preostalih pitanja u vezi s dešifriranjem stenograma.

Tekstovi tiska rukopisa iz 1977, doslovno odgovaraju stenografiji Helene Finckh, s izuzetkom nekoliko odlomaka koji su zahtijevali uređivanje. O tim se ispravcima u to vrijeme raspravljalo u odboru osnovanom u tu svrhu, uključujući: dr. Hans Werner Zbinden, Edwin Froböse, Günther Frenz i Hella Wiesberger; iz Slobodne škole: Rudolf Grosse, Dr. Hagen Biesantz i Kurt Franz David.

Za ovo izdanje, stenografske bilješke Helene Finckh ponovno su provjerene s onima Lilly Kolisko, koje još nisu bile dostupne za tisak rukopisa 1977. godine. To je omogućilo vraćanje nekih od tadašnjih uredničkih ispravaka u izvorni tekst. Preostale uredničke ispravke koje su se smatrale potrebnima izvršene su nakon konzultacija između Helle Wiesberger i Manfred Schmidt-Brabanta.

Raspored spisa: budući da stenografski prijepisi Helene Finckh jasno pokazuju što je i kada razvijeno na ploči tijekom nastave, a originalne kopije ploča uključene su u svezak ploča, tekst se odnosi samo na, što je i kada napisano i nacrtano na pločama pomoću objašnjenja smještenih u uglatim zagradama.

Jasno napravljena razlika u tisku između izgovorenih mantri (običnim tiskom) i onih napisanih na ploči (kurzivom) također je jasno vidljiva iz stenografije Finckh, budući da sve napisano na ploči nije zabilježeno stenografijom, već i cijelosti rukom. To čini metodičku strukturu sati još jasnijom.

Tekst mantri, uključujući i izgovorene, reproduciran je prema natpisima na ploči koje je Rudolf Steiner smatrao mjerodavnim; Izolirana odstupanja dokumentirana su u bilješkama o tekstovima mantri na kraju sveska s ploča. Interpunkcija se nije mogla potpuno vjerno reproducirati prema izvorniku, jer ju je Rudolf Steiner tretirao sasvim drugačije.